1 Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 51(892). Londonas, 1965 metų Kalėdos XIX metai

Juozas Tysliava

KALĖDOS

Kalėdos baltos, Kalėdos gražios,
Kalėdos teikia sniego plotkelių.
Kad nerūdytų vaikų šynelės —
Kalėdos baltos, Kalėdos gražios.
Vieškeliuos žmonės staiposi grąžos,
Vieškeliuos skamba vario varpeliai.
Kalėdos baltos, Kalėdos gražios
Todėl, kad skamba vario varpeliai.

PO SOVIETINIU KEVALU

Laisvės ženklai su klaustukais

Gal ir per neapdairumą Antanas Venclova „Literatūros ir meno" bendradarbiui prisipažino, kad jis skaito italo Malapartės „Kaput", kad yra perskaitęs prancūzo Camus „Marą", kad „dar kartą" perskaitęs Kafkos kūrinius. O gal tai yra tam tikras didesnis laisvės ženklas. Venclovai, žinoma, kas jam. Jis gali be baimės skaityti, kas tik jam patinka, nes turi net liaudies rašytojo titulą. Bet mūsų čia suminėtieji jo skaitomieji dalykai Lietuvos skaitytojams ligi šiol buvo draudžiami. Dar ir dabar niekas jų negali paskaityti, išskyrus mažą būrelį išrinktųjų.

Tie išrinktieji jau seniai naudojasi visokiomis privilegijomis, bet ligi šiol negalėdavo viešai apie tai prasižioti. Gal prieš kokius porą metų juk tas pats Venclova prisipažino, kad jis perskaitęs maždaug visas svetur lietuvių išleidžiamąsias knygas. Bet tas jo prisipažinimas buvo išspausdintas ne Lietuvos skaitytojams skirtame laik raštyje, o „Tėvynės balse", kuris siuntinėjamas svetur gyvenantiems lietuviams, Matyt, anuomet buvo nutarta, kad tokią nuodėmingą Venclovos išpažintį paskaitę Lietuvos skaitytojai gali pradėti reikalauti ir sau tokių pat teisių, kaip tie privilegijuotieji. Juk sakoma, kad visi žmonės yra lygūs. Jei ne visi lygūs savo sugebėjimais, tai galimybės turėtų būti visiems vienodos duotos. Kitaip koks gi čia išeitų socializmas!

Bet dėl tų užsieniečių autorių knygų, ma tote, Venclovai buvo leista viešai pasisakyti, ir iš to mes norėtume darytis išvadas, kad nebeilgai teks laukti, kol net ir jokių privilegijų neturintieji lietuviai galės lietuvių kalba skaityti ir Camus „Marą", kuris patiko Venclovai, ir Malapartės „Kaput", ir Kafkos kūrinius. Kafka savo gimtojoje Čekoslovakijoje jau leidžiamas skaityti. Gabaliukas jo jau buvo išverstas ir lietuviškai.

Taip, iki šiol tie ir dar kiti rašytojai buvo vadinami supuvusių Vakarų ideologais, de kadentais, kapitalizmo ideologais ir tarnais ir kitais panašiais vardais. Tokiu būdu skaitytojas buvo baidomas, kad tik neišdrįstų net ir slaptai paimti į rankas svetima kalba išspausdintų kurio nors jų darbo. Jei koks nors ideologinius reikalus tvar kąs partinis pareigūnas netreptelės koja, dabar jau lietuvis, kaip matyti, netrukus gali šiek tiek tų knygų susilaukti ir savo kalba. Jau linkstama į tą pusę. Štai „Pergalės" žurnalas ėmė ir paminėjo savo Nr. 11 vokiečių poetą Rilkę. Tas poetas ligi šiol irgi buvo nepriimtinas. O dabar įvade prie jo eilėraščių vertimų sakoma, kad tai vienas didžiausių mūsų šimtmečio poetų, davusių literatūrai daug naujo, praturtinusių jos išraiškos galimybes, turėjusių ir turinčių nemažo poveikio pasaulinei poezijai! Trumpas tas įvadėlis į jo eilėraščius, kurių išspausdinta bent septynetas, bet visi aptarimai teigiami. Eilėraščiams ir aptarimui spausdinti net ir proga gana graži surasta: 90 metų nuo poeto gimimo.

Tokie reiškiniai krinta į akis ir maloniai nuteikia. Jie rodo, kad kultūrininkai Lietuvoje labai puikiai supranta, koks nuostolis yra tas užsidarymas primestiniame socialistinio realizmo katile. Kai tik susidaro bent kiek švelnesnės sąlygos, jie išnaudoja jas tiek patys rašydami, tiek ver timus parinkdami, net rizikuodami dėl to nukentėti nuo geležinę uždangą uoliai saugojančių partinių.

Jeigu taip ir toliau vyks, tai gal pagaliau ateis ir toks laikas, kai Lietuvoje bus pradėti leisti svetur gyvenančių rašytojų darbai. Dar, sakytume, žingsnis, ir lietuvis savo tėvynėje vėl turės progos paskaityti Aisčio, Brazdžionio, Santvaro ir kitų poezijos, Katiliškio, Andriušio, Jankaus, Alės Rūtos ir kitų prozos.

Taip, mes suprantame, kad leidykloms imtis šitokio darbo Lietuvoje dar kol kas pavojinga. Maždaug visi svetur gyvenantieji rašytojai yra apšaukti fašistais, liaudies priešais, išdavikais. Šitaip juos pristato ir dabar baigiamoji išleisti sovietinė lietuvių literatūros istorija. Jeigu šitaip apšauktųjų darbai bus išleisti, tai tokios rizikos ėmęsi redaktoriai ar leidyklos direktoriai gali atkentėti daugiau negu reikia, kai sušoks kaltininkų ieškoti partiniai ideologai. Dėl to, matyt, tokios rizikos niekas nenori imtis. Geriau pratinti tuos partinius prie Kafkos, Rilkės, Camus ar Malapartės. Jei niekas dėl jų nepradės rėkti, tai tada gal kas nors surizikuos ir savus „fašistus" ir „pardavikus" išleisti, nors tuos jų darbus, kuriuose nejudinama sovietinė ar bol ševikinė tema.

Tokią, tegu ir su nemažu klaustuku, ateitį rodo ir rašytojų drąsūs pasisakymai prieš suvažiavimui susirenkant. Kituose sovietiniuose kraštuose yra daugiau tokios laisvės. Ten ji irgi nebuvo duota už dyką, be kovos ir aukų. Lietuviai intelektualai irgi yra turėję daug aukų, bet laikas jau bręsta ir didesnei laisvei.

MANIFESTACIJOS ATGARSIAI

Pasitvirtino, kad ne atsitiktinai vilniškė Tiesa kaip tik lapkričio 13 dieną paskelbė didelį, pilną pasipiktinimų straipsnį apie „balsus iš anapus" ir „plakatus Niujorko dangoraižių paunksmėje".

Praslinkus dviem savaitėm, lapkričio 28 d., tas pats laikraštis, žinių iš viso pasaulio puslapyje, tiesiai prabilo apie lapkričio 13 dienos manifestaciją.

Nors, remdamasis vieno redaktoriaus neigiama nuomone (kad „visas reikalas pradėtas ne iš to galo", kad „komiteto prie šakin išstumti jaunuoliai" negalėsią manifestacijos tinkamai suorganizuoti), straips nio autorius skelbia, esą, „Pabaltijo tautų emigrantų masės nedalyvavo" ir iš manifestacijos išėjęs „sproges muilo burbulas", — jis vis dėlto painformavo Lietuvos žmones, kad tai būta stambaus „burbulo" kurio sprogimo net ir Tiesa negalėjo nutylėti. Sako:

„Keletą mėnesių Amerikoje gyvenantieji buržuaziniai nacionalistai visais varpais skambino apie jų rengiamą manifestaciją prie Suvienytųjų Nacijų Organizacijos rūmų Niujorke. Jie beldėsi į merų ir gubernatorių duris, lankstėsi prieš senatorius ir kongresmanus. Numeris iš numerio šaukė apie tai nacionalistiniai laikraštukai, dieną ir naktį spiegė radijas". '

Nutylėdamas manifestacijoj dalyvavusiųjų skaičių (net ir pats mažiausias čia viešai minėtas skaičius buvo per didelis, kad sutilptų Tiesos skiltyse), autorius — šį kartą jau Stasys Šarūnas, nebe Stasys Laurinaitis — pripažino, kad „Lapkričio 13 dieną Niujorke jie kartu su kitais iš Pabaltijo pabėgusiais nacionalistais surinko būrį žmonių į šį savo sambūrį", kad „buvo pakartota sena giesmė, kurią nacionalistai traukia jau daug metų", ir kad priešaky buvo ne „kapitalistai, dvarininkai, fašistiniai valdininkai, hitlerininkų bendrininkai", o jaunesni žmonės, kuriuos apibūdino tik terminu — „išstumti".

Pagaliau, besistengdamas įrodyti manifestacijos menkumą, informatorius visai Lietuvai pranešė, kad, sprendžiant iš manifestacijos eigos, jos rengėjai ne veltui „beldėsi ir lankstėsi": Amerikos valdžia atėjusi talkon, nes, — kaip tam Šarūnui atrodo: „Visur čia kyšojo nuoga JAV valstybės departamento ir amerikinės žvalgybos ranka"... (ELTA)

MANIFESTACIJOS MONTEVIDEO MIESTE

Montevideo mieste, Urugvajuj, lapkričio 13 dieną irgi buvo pabaltiečių manifestacija, solidarizuojanti su tą dieną New Yorke vykusia manifestacija. Ji nebuvo tokia didelė, kaip New Yorke, ir vyko Ateneo rūmuose, Laisvės aikštėje, be eisenos. Dalyvavo lietuvių ir latvių delegatai iš Urugvajaus ir Argentinos ir būrys argentiniečių, atstovavusių Demokratiniam Antikomunistiniam Centrui ir katalikų jaunimo sąjungai Unitas. Pirmininkavo Urugvajaus senatorius B. Lopez Toledo. Dalyvavo Lietuvių-Urugvajiečių Sąjungos pirm. J. P. Martinez Hersethbe, prof. R. Katzenbach, dr. A. Giordano, rašytoja L. Cortinas ir kelios dešimtys kitų. Ypatingo dėmesio sukėlė netikėtai atvykęs įžymus antikomunistinis kovotojas kubietis dr. L. Conte Aguero, puikus kalbėtojas, palygines Baltijos valstybių tradiciją su komunizmo grėsme Pietų Amerikoje. C. Juknevičius, Lietuvai Išlaisvinti Centro ir ACEN delegacijos pirmininkas Argentinoje, nušvietė sovietinio imperializmo padarinius Baltijos kraštuose. Kalbėjo CADA pirm. dr. M. Saavedra ir kiti, pareiškę pritarimą šiam baltiečių aktui ir jų manifestacijai New Yorke.

Apie įvykį žinias išsiuntinėjo UPI, AEP ir NA agentūros. Rašė El Din, El Plata, El Diario Espanol dienraščiai. Clarin radijas Laisvės Balso programoje perdavė visą akto eigą. Numatoma, kad iš įrašų programa bus dar perduota iš Radio New York World Wide (ispaniškai). Argentiniečiai ir urugvajiečiai padėjo tris vainikus prie Laisvės statulos Lietuvos laisvės kovotojams pagerbti. Konferenciją organizavo Alianza Uruguay-Lituania, koordinavo K. Čibiras, Liet. pas. spaudos attache. (ELTA)

KĄ DARO J. TAUTOS?

Vliko pirmininkas V. Sidzikauskas pateikė JAV ambasadoriui Arturui J. Goldbergui paklausimą, ką Jungtinės Tautos daro ir ką mano daryti, kad naudojimasis laisvo apsisprendimo teise taptų vėl galimas Rytų ir Vidurio Europos tautoms, ypatingai Baltijos valstybėms.

Paklausimas buvo įteiktas raštu gruodžio 2 d., po ambasadoriaus kalbos Foreign Policy Association pietuose, kur jis buvo pagrindinis kalbėtojas ir kur Vliko pirmininkas V. Sidzikauskas dalyvavo pakviestas kaip Pavergtųjų Europos Tautų Seimo pirmininkas. (ELTA)

VYSKUPAS J. LABUKAS

Kauno arkivyskupijos faktinasis valdytojas prelatas Juozas Labukas (Matulaitis) lapkričio 28 d. konsekruotas vyskupu. Vyskupas Labukas yra gimęs 1894 m. sausio 19 d. Butrimonių vals. Alytaus apskr. Kunigu įšventintas Vilniuje 1918 m. gegužės 26. Socialinių mokslų daktaras. 20 metų buvo Kaišiadorių vyskupijos kancleris, Kurijos generalvikaras. 1946 m. gale buvo ištremtas. Grįžo Lietuvon 1955 metais. Kauno arkivyskupijos valdytojo pareigas perėmė, pasitraukus iš tų pareigų kanauninkui Juozui Stankevičiui. (ELTA)

VLIKO IŠLAIDŲ PASKIRSTYMAS

Seimo patvirtintoje 1966 metų Vliko veikimo išlaidų sąmatoje 62.2 proc. numatytų išlaidų skiriama informaciniams leidiniams — ELTOS biuleteniams anglų, arabų, ispanų, italų, portugalų, prancūzų, vokiečių ir lietuvių kalbomis, 16.3 proc. — Romos ir Vatikano radijo į Lietuvą perduodamoms programoms, 15 proc. Vliko ir 6.5 proc. Tautos Fondo įstaigų administraciniams-technikiniams reikalams. (ELTA)

PASAULYJE

— Graikijoje dėl atlyginimų buvo sustreikavę 8.600 kepėjų, jų vietas užėmė policininkai, bet šių keptoji duona buvo prasta.

— Tarptautinėje paukščių parodoje Londono Olimpijoje sunkiasvorio kalakuto varžybas laimėjo 62 svarus ir 1 unciją sveręs kalakutas, kuris iš varžytinių buvo parduotas už 280 svarų.

— Kopenhagoje, Danijoje, buvo priverstas susilikviduoti blusų cirkas, nes, higieninėms sąlygoms gerėjant, nyksta „artistai" — prie žmonių prisilaikančios blusos, o iš šunų sugaudytosios, pasirodo, netinkamos apmokyti cirko reikalams.

— New Yorke bus galima bet kuriam reikalui pasisamdyti demonstrantų po 3 dolerius už valandą su visais šūkiais; truputį daugiau kainuos barzdoti demonstrantai.

— Kongresmanas Fogartys New Yorke pareiškė, kad netrukus jau bus galima šir dim sergantiems žmonėms jos vieton įmon tuoti mašiną.

— Dar nenustatyta, kur vyks olimpijada 1972 metais: Vokietijoje, Austrijoje, So vietų Sąjungoje ar Kanadoje, bet Vokietija jau išsiaiškino, kad jos Muenchenas būtų priimtinas ir sovietams, ir sąmatoje tam reikalui paskyrė net 750 mil. markių.

— Du buvę de Gaulle'io dideli rėmėjai, kurie pasidarė baisiais priešais, kai Prancūzija atsisakė Alžyro, vis dar nedrįsta grįžti: Georges Bidault, dukart buvęs Prancūzijos ministeris pirmininkas ir daugybę kartų ministeris, gyvena Brazilijoje, o J. Soustelle, karo metu de Gaulle'io slaptosios tarnybos viršininkas, 1958 m. padėjęs generolui grįžti į valdžią, prisilaiko Šveicarijoje.

— Buvęs Vokietijos krašto apsaugos ministeris Josef Strauss ir kino artistė Jayne Mansfield traukia teisman vokiečių žurnalo „Der Spiegel" vyr. redaktorių Rudolf Augstein, nes tame žurnale buvo parašyta, kad Straussas prieš 5 metus Kalifornijoje dalyvavęs pas minėtąją artistę „intymioje vakarienėje", o iš tiesų jie abu niekada nebuvę susitikę.

— Vedę ir dėl to ekskomunikuoti katalikų kunigai galės grįžti į Bažnyčią, neatsisakydami šeimų.

BRONIUS K. BALUTIS
Lietuvos Ministeris
linki
Visiems geros valios lietuviams

LINKSMŲ KALĖDŲ ir LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!

Vieton atskirų asmeninių sveikinimų jis skiria £5 Lietuvių Skautams ir Skautėms Didžiojoj Britanijoj, jų vasaros Stovyklos naudai.

Visus savo narius ir Skyrių valdybas, o taip pat ir visus kitus lietuvius sveikina Šv. Kalėdų ir N. Metų proga

DBLS Valdyba

Akcininkams ir rėmėjams linksmų šv. Kalėdų ir laimingų N. Metų linki

Liet. Namų Akc. Bendrovės Valdyba

Mieliems
skaitytojams ir bendradarbiams
linksmų šv. Kalėdų ir laimingų N. Metų
linki

„Europos Lietuvis", Nidos Knygų Klubas ir Nidos Spaustuvė

Mieluosius savo vasarotojus ir Liet. Sodybos lankytojus ir rėmėjus šv. Kalėdų ir N. Metų proga sveikina

Lietuvių Sodyba

Didžiosios Britanijos Lietuvių Bendruomenės Valdyba sveikina su Kalėdų šventėmis ir Naujaisiais Metais Bendruomenę sudarančių organizacijų valdybas, narius ir visus D. Britanijos lietuvius, prijaučiančius Bendruomenei, linkėdami geriausio pasisekimo 1966 metais.

DBLB-nės Valdyba

Derby Lietuvių Klubo Valdyba šventčių proga sveikina Klubo narius ir visus apylinkės lietuvius, linkėdama visiems linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų 1966 metų.

D.L.K. Valdyba

Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo Valdyba sveikina savo narius šv. Kalėdų ir N. Metų proga ir linki visiems daug laimės.

Klubo Valdyba

Ireną Šnelytę ir Romą Bacevičių, sukūrusius lietuvišką šeimą, sveikiname ir linkime laimingo ir saulėto gyvenimo.

Manchesterio Liet. Socialinio Klubo Valdyba

Šv. Kalėdų proga sveikinu buv. ir esančius pažįstamus lietuvius, kur jie begyventų, ir tuos E. L. skaitytojus, su kuriais per E. L. teko pasidalinti nuomonėmis, ir linkiu laimingų Naujų 1966 Metų.

J. Liobė

Naujos ministerijos

Prisitaikydamas prie Maskvoje nuspręstų naujų ūkinio gyvenimo patvarkymų, Lietuvos aukščiausias sovietas įsteigė naujų ministerijų ir paskyrė joms ministerius.

Naujajai celiuliozės, popieriaus ir medžio apdirbimo ministerijai paskirtas ministeriu Povilas Kurys, statybinių medžiagų pramonės — Algirdas Mykolas Brazauskas, lengvosios pramonės — Albinas Adomaitis, maisto pramonės — Romualdas Jurevičius, mėsos ir pieno — Marijonas Buklys, miškų ūkio ir miško pramonės — Algirdas Matulionis ir melioracijos ir vandens ūkio — Jonas Velička.

Tos ministerijos priklausys nuo atitinkamų Maskvos ministerijų. (r.)

Skundžiasi darbininkų išsilavinimo lygiu

(E) „Komunisto" žurnale (Nr. 8) reiškiamas susirūpinimas įvairių įmonių, gamyklų darbininkų išsilavinimo lygiu. Esą, partinės, prof. sąjungų organizacijos nepakankamai rūpinasi darbininkų mokymosi reikalais. 1964 m. atlikus patikrinimą, Vilniaus įmonėse buvo rasta 50 proc. dirbančiųjų be aštuonmečio išsilavinimo. Tai lietė „Neries", Televizijos mazgų gamyklas ir įvairias kitas įmones.

Viekšniai neklauso

Viekšnių bažnyčios, kurios galva kadai stūksojo viršum susigūžusių namukų, dabar iš Viekšnių centro beveik nematyti, — rašo specialus Tiesos korespondentas lapkričio 12 dieną. Bet jis atrado, kad bažnyčia dar stipresnė už tenykščius komunistus ir ateistus. Vidury savaitės vyksta pamaldos pačiam vidurdieny. Buvusio kolchozo pirmininko sūnus — zakristijonas. Bažnytinis choras pamaldų metu rengiasi tautiniais drabužiais, pasiskolintais iš Mažeikių rajono kultūros namų. Ligoninėj penki gydytojai ir pusšimtis personalo, o nei vieno komunisto, nei vieno komjaunuolio. (E)

ATSIŠAUKIMAS

Šio gilaus liūdesio valandoje, netekus tokio mums brangaus Kipro Bielinio, nenuilstamo kovotojo už Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą, už Lietuvių Tautos laisvę ir už Lietuvos darbo žmonių gerovę, tasai skaudus smūgis tejkvepia mus, stiprindamas jaunomis jėgomis, dar labiau ryžtis tęsti Tavo, Kiprai, pradėtąjam, bet mirties nutrauktajam neužbaigtam darbui, iki išvysime vėl Nepriklausomą Lietuvą, kuria Tu taip sielojaisi ir tvirtai tikėjai.

Tavo darbas bus istorijoje pavyzdžiu ateinančioms kartoms, ne tik L.S.D. Partijai, bet ir visai lietuvių tautai.

L.S.D.P. Organizacijos D. Britanijoj vardu
K. Tamošiūnas
Pirmininkas

J. KUZMICKIS

DANGAUS RASA

KALĖDŲ DŽIAUGSMAS IR AŠAROS

Pervėrei Tu mūsų buitį,
Nukryžiuotas Dieve...
L. Andriekus

1 ———

Ilgus amžius žmonija, pasiklydusi laikų kryžkelėse ir pasimetusi žmogiškojo gyvenimo tiksluose, su pranašu Izaiju šaukė: „Rasokite, dangūs, iš aukštybių, ir tegu debesys išlyja Teisųjį; tegu atsiveria žemė ir teišželdo Gelbėtoją, ir tegu kartu randasi teisybė“ (45,8).

Rasokit, dangūs, ir išlykit Atpirkėją,
raudoki, žeme, sielvarto rauda, —

šaukė ir mūsų Bern. Brazdžionis 1942 m., kada Lietuvą slėgė svetimųjų okupacija, o ateities vizija buvo grasinančiai juoda.

Poetas šaukė, atrodo, visos tautos vardu, nes ir jos buitis buvo klaikių senųjų amžių nevilties brūkiais išrašyta:

Rasokit, dangūs, — puolam - trokštam - mirštam,
sukepo mūsų širdys, kaip sausa žolė,
tik Tu per potvynius gali išvest mus, Kristau,
tik Tu sausroj pagirdyt mus gali.
(Kalėdos)

Į poeto pasąmonę neįučiom smelkėsi grėsminga praeities laikų šmėkla, vertusi lyginti praeities chaosą su dabarties kataklizmu:

Te amžių upės pasikėlęs sriautas
mus neš Tavan krantan, kaip Nemunas žydįs.

Poeto šauksmas nebuvo išklausytas: laikų sriautas bloškė mūsų kraštą iš meškos į vilko glėbį, o kraupiai slenką dešimtmečiai prislopino partizanų dainas, tremtinių svajas, visos tautos gyvybines aspiracijas.

Lietuva dangaus rasos šaukiasi vos trečią dešimtmetį, gal dėl to tas šauksmas dar neataidi efektyvia tiesos liūtimi. Priešingai, ilgus amžius netikrumo keliais slidinėjusi žmonija prieš du tūkstančius metų sulaukė angelo Gabrieliaus, kuris žydų tautos jaunutei atžalai Marijai pranašingai pasakė:

— Nebijok, Marija, nes tu radai malonės pas Dievą: štai pradėsi įsčiose ir pagimdysi sūnų ir praminsi jį vardu Jėzus. Jis bus didis ir bus vadinamas Aukščiausiojo Sūnumi. Viešpats Dievas duos jam jo tėvo Dovydo sostą: jis karaliaus Jokūbo namuose per amžius, ir jo karaliavimui ne bus pabaigos“... (Luko 1, 30-33).

Kai Marija pakluso Dievo valiai, jos nekaltose įsčiose įsikūnijo Jėzus - Jehoshu - Jeshua - Išgelbėtojas, kuris, kaip svyruojantį Juozapą angelas apramino, gimęs turėjo išgelbėti „savo tautą iš jų nuodėmių“ (Mato 1,21).

Paskum Marija su Juozapu keliavo 150 km iš Nazareto į Betliejų, kelias naktis nakvojo pakelėse ar primityviose pastogėse, kol, atkeliavusi į Betliejų, „pagimdė pirmgimį savo sūnų, suvystė jį vystyklais ir paguldė jį prakartėj, nes jiems nebuvo vietos užeigoje“ (Luko 2,7).

2 ———

Užgimusiam Jeshuai - Išgelbėtojui „nebuvo vietos užeigoje“ — — —

Gal kasdieniai rūpesčiai pritildė „Rasokite, dangūs, iš aukštybių“ šauksmą; gal žmonės Išgelbėtoją vaizdavosi karališkos kilmės, prigludusį prie aukso rūbais išpuoštos žemiškos karalienės krūtinės; gal svajojo jį būsiant žemišku valdovu, kurio magikai aklai paklus didžiūnai ir skurdžiai; gal „Rasokite“ šauksmas paliko prasmės neturinčiu trafaretu, nepanorus savo dvasios parengti taikos ir ramybės nešėjui; gal pagaliau aistringas troškulys gyventi bei naudotis gyvenimo pomėgiais neleido atplėšti akių nuo turto, mylimųjų bei puotų ir pakelti jas į viršų, kur nekaltai sklendeno Betliejaus žvaigždė...

Gal dėl to ir mūsų Bern. Brazdžionis, nukeliavęs eiklia mintimi iki Jordano ir išvydęs tekančią upę, kaip savo tekančias dienas, bet pasigedęs iš širdies tekančios meilės, apstulbęs šūktelėjo:

O kur Tu, skaistus sūnau Betliejaus,
o kur Tu, alyvos žiede, Kristau?
(Teateinie Tavo karalystė)

Gal dėl to ir Leon. Andriekus, įkvėptais žodžiais apdainavęs „Bernelių Mišias“ („mums nereikia žvaigždės keliui rodyt užsnigtom lygumom“), tuojau sekančiame eilėraštyje, atsimušęs į „ant kryžiaus paka bintą“, nusiminęs aiktelėjo:

Kokios žiaurios,
kokios šaltos širdies reikėjo!
(Ant kryžiaus)

Gal dėl to ir Ant. Jasmantas, mąslus ir gilus mintytojas, svarstydamas „Gimimo nakties“ paslaptį, atmetė sąmoningą „Rasokite“ šauksmą, tvirtindamas:

Ne, ne! Ne mes čion būsime Tave atprašę!

Mes tik kliedėjom ir viliojom,
o Tu iš ten, iš taip aukštai
šią naktį nukritai
po pat pavargusiom mūs kojom,
Tu, baltutėli šarmo laše.
(Gimimo naktį)

3 ———

Anglų rašytojas Malcolm Saville, įglaudęs visą Kristaus gyvenimą į „King of Kings“ knygą, jos įžangoje rašo:

„Niekas neįpareigotas tikėti krikščionybę. Dievas leidžia mums pasirinkti, ir, kai kūdikis, gimęs Betliejaus prakartėlėje, augo tobulu vyru, buvo nukryžiuotas ir nugalėjo mirtį, žmonija, atrodo, iš viso to išvirė apgailėtiną košę.

„Mums buvo parodytas kelias, bet mes jį grubiu išdidumu vėl ir vėl atmetėme. Tačiau galime būti tikri, kad Dievas savo neribotu gailestingumu vis dar laukia, kad mes išsirinktume. Dievas nedaro klaidų. Jas padaro tik žmogus“ (IX-X psl.).

Kai mes vėl laužome Kūčių baltą duoną, kai Kristaus Gimimo rytą giedame „Sveikas, Jėzau gimusis“, kai žiūrime į mažuosius, besidžiaugiančius blizgučiais papuošta eglute, — galime tyliai svarstyti žmogaus dvylipumą:

jis šaukėsi teisiojo, o sulaukęs nepaliko jam užeigoje vietos;

jis ilgėjosi teisybės ir tarpusavio meilės, o privertė kūdikį bėgti į Egiptą;

jis norėjo nuskaidrinto tikėjimo, o to tikėjimo skelbėją panūdo užmušti akmenimis;

jis troško amžinojo gyvenimo vilties patikinimo, o tos vilties įkvėpėją išjuokė, suėmė, nuplakė ir nuteisė;

jis laukė geros naujienos, naujo žodžio ir paguodos, o Evangelijos skelbėją prikalė prie kryžiaus...

Štai dėl ko taip jautriai mūsų poetas L. Andriekus dovydiška psalme pragydo:

O mano žeme,
skausminga Motina,
Golgotos naktyje pasvirusi —
nesigailėk,
nesigailėk prieš aušrą
išlieti savo paskutinės ašaros!
(Ant kryžiaus)

DIEVAS TAPO ŽMOGUMI

Kūdikėlis, kurį angelai apreiškė ir piemenys pirmieji jį aplankė, neprisistatė pasauliui svetimu, nepažįstamu. Jis jau buvo žinomas nuo pirmųjų pasaulio dienų, kada Viešpats jį pažadėjo Adomui ir Ievai. Ir žmonija jo laukė. Pranašas Izaijas regėjo jo lopšelį ir girdėjo jo verksmą septynis šimtus metų prieš Kristaus užgimimą. Kiekviename amžiuje buvo sveikinamas naujais vardais, kaip „Nuostabusis“, „Patarėjas“, „Amžinasis“, „Taikos kunigaikštis“, „Teisingasis“ ir panašiai.

Kodėl Dievo Sūnus tapo mažutėliu kaip bet kuris iš mūsų ir gimė tokiame skurde? Kodėl norėjo gyventi mūsų gyvenimą, kalbėti mūsų kalba, dirbti mūsų darbus, eiti dulkėtais šios žemės keliais? Kodėl ieškojo nuraminti verkiančius, paguosti liūdinčius, išgydyti sergančius, prikelti numirusius ir pagaliau pats mirti? Į tai atsako Šv. Augustinas: „Dievas tapo žmogumi, kad žmogus taptų Dievu“. To pasiekimas tik viena sąlyga — būti laisvam nuo nuodėmės. Meilė Dievui ir prisirišimas prie nuodėmės yra du nesuderinami dalykai. Užtat Kalėdose kalbama tik apie nekaltumą. Ką rasime nekaltesnio už kūdikį, ypač už dievišką kūdikį?

Legenda pasakoja: Betliejuje jau buvo kelios valandos po vidurnakčio, kada tvartelį apleido paskutinis lankytojas, paskutinis piemenėlis. Marija skubiai uždarė duris, kad jos sūnus pagaliau galėtų užmigti. Nespėjus jai grįžti prie vaikelio, štai ir vėl atsivėrė durys. Atrodė, kad jas atvėrė švelnus vėjo gūsis, o ne kieno nors ranka. Tarpdury pasirodė moteris, skarmalais prisidengusi ir baisiai susenusi. Marija ją pamačiusi lyg ir išsigando, jai pasirodė toji baisi moteris tartum pikta ragana. Jautis ir asilas, gromuliuodami pašarą, žiūrėjo į ją beveik kaip į seniai pažįstamą. Senė iš lėto žengė. Marija išsigandusi, nepajudėdama iš vietos sekė kiekvieną jos judesį. Ir štai jau ji prie prakartėlės. Pasilenkė ant ėdžių ir pradėjo vartyti šieną, kažko lyg ieškodama. Pagaliau iš savo skudurų ištraukė kažkokį dalykėlį ir, slėpdama rankoje, padavė Kūdikiui.

Kas buvo ta dovana? Marija negalėjo matyti. Bet asilas ir jautis matė ir visai nesistebėjo. Valandėlę buvo tyla. Tada senė išsitiesė, stebuklingai staiga tapo jauna ir graži. Marija ją atpažino: tai buvo Ieva, atnešusi Kūdikiui „obuolį“, savo pirmosios nuodėmės vaisių. Ir tas „obuolys“ naujagimio rankytėse žėrėjo kaip šviesi žvaigždė, tapęs nauju pasauliu. naujai gimusiu su Kristumi.

Ši legenda turi gilią prasmę — atnešti ir atiduoti Kūdikėliui visų mūsų nuodėmių ryšulį, kad užgimtume naujam malonės gyvenimui.

Kas padės savo vargų ir nuodėmių naštą prie Jėzaus Kūdikėlio kojų, tas pajus tikrąją Kalėdų prasmę, pajus tikrąjį kalėdinį džiaugsmą, atgaus jaunystės energiją, viltį ir malonę, kurių visi esame labai reikalingi.

k.v.k.

JONAS AVYŽIUS

Kaimas kryžkelėje

ROMANAS

(55)

Grigo vienkiemyje orkestro muzika kilnoja stogus.

Birutės kambarys tuščias; ji nebegrįš daugiau. Arvydo kambarys irgi tuščias. Visur tuščia. Erdvu, šalta ir nejauku.

Ieva maunasi treningines kelnes, stojasi į batus, ima už rankutės sūnelį ir eina į Krūminio sodybą veršelių šerti.

Muzikantai duoda iš peties. Galingai dunda didelė mažo Gojelio dūda, kaip pasibaidęs ristūnas, papuoštas vestuviniais skambučiais lekia Lauryno Burbos būgnas.

V

— Važiuoja! Važiuoja!

Visi apgula langus. Kai kas spėja išpulti į kiemą. Vaikai spiegdami pabyra ant vieškelio.

Mašinos rieda per kiemą iš lėto. Trys **lengvosios — su jaunaisiais ir palyda,** ketvirtoji — kolūkio sunkvežimis. Priešakinėje kėbulo dalyje muzikantai, užpakalis prisikimšęs triukšmingo jaunimo. Kapotai ir buferiai apkaišyti šviežiai prasiskleidusiomis medžių šakelėmis ir lauko gėlėmis. Prie radijo antenų raudoni kaspinai. Priešakinė mašina, kurioje susėdę jaunieji, svočia ir piršlys, papuošta sunkiomis rūtų, purienų ir žilvičių pynėmis.

Iš paskos bėga vaikų būrys. Toliau liozgina keli žiopliai. Jų tarpe Pruncė Prancūzas, **čiulpdamas pirštus. Mat,** norėjo įsikarti į kėbulą, ir kažkas iš vestuvininkų nutrenkė nagus.

Muzikantai groja palydų maršą. Mašinų stiklai nuleisti. Mirga mosuojamos rankos, baltuoja dantys, spindi šypsančios akys.

Birutė sėdi šalia Tado išdidi, susikaupusi. Balta suknelė, rūtų vainikėlis ant galvos.

Morta prispaudžia degantį veidą prie stiklo. Pravažiavo... Nė skersa akimi į kiemą nepažvelgė...

Kitame lange Lukas sustingęs. Akys kaip vėjo išpustytos, smakras dreba. Tuoj pravirks. Ant plonyčio siūlelio besilaiko.

— Danguolė su Lelija sunkvežimyje prie muzikantų. Kaip ant patyčių... — Mortos balsas,

— Taigi kad...

— Ir tos parodys užpakalį kaip Birutė.

— Kad mes... Svetimi, ir tie... Nereikėjo...

— Ko nereikėjo? Ką tu išmanai, ko reikėjo, ko nereikėjo! — užrinka Morta, tačiau jos balse daugiau nevilties, apgailestavimo, negu pykčio ir įprastos paniekos vyrui.

Rimša pajuto tai. Atsigręžė. Norį ką nors paguodžiančio pasakyti, bet kol suranda reikiamą žodį, Mortos nebėr.

Išlėkė į priemenę, užsidengusi veidą prikyšte. Priešais — Lapinas.

— Kas yra, Mortel, kas? — Suėmė už riešo nuo tabako pageltusiais pirštais, kita ranka siekia juosmens. — Kas atsitiko, moterėle?

— Atsitrauk!

Motiejus pašnibždom juokiasi, pirštai lenda Mortai po smakru.

— Ne, nesitrauksiu, Mortel, ką nori daryk, nesitrauksiu.

— Tai še! — Smagus antausis nusvilino skruostą. Pypkė kibirkščiuodama lekia į kampą.

— Ko pasiutai? — Lapinas atsišlieja sienos. Iš nustebimo ištįsęs veidas persikreipia, akys pritvinkusios pykčio. Dar akimirka — vošt! Bet įsiutęs Mortos žvilgsnis suparalyžuoja pakeltą kumštį. Piktai sušnypščia kaip priminta gyvatė, įtraukia galvą į pečius ir, pusiau sumažėjęs, slampina šalin. — Šunų vestuvės pralėkė. Gailiesi? Dumk iš paskos. Dar suspėsi.

— Nutilk, gaidžiakinki. Sukurstė, sukiršino... Galvijas neraliuotas... — Morta paslepia veidą prikyštėje. Mėšlungiškai trūkčioja susigūbrinę pečiai.

Lapinui akimoju praėjo pyktis. Širdis atsileido, prisipildė meilės ir švelnumo geidžiamai moteriai. Priėjo, nedrąsiai apglėbė Mortą per pečius, glostė plaukus, šnibždėdamas:

— Nereikia, Mortel. Niekas kitas mūsų nepaguos, už mus neperkentės, patys turėsime viską pakelti. Nesiskųskime, nepasirodykime žmonėms... Liaukis! Jie linksminasi ten be mūsų, o mes savo atsiimsime čia be jų. Užprašiau Kašėtą su armonika. Sueis geri kaimynai. Pašoksime, padainuosime. Duos Dievas, bus daugiau triukšmo kaip pas Grigą. Nebijok, mokėsime pasirodyti. Padėsi priimti svečius, Mortel, ar nepadėsi?

— Eik sau, eik sau, — ginasi Morta. Galop trenkia Motiejui per neramias rankas ir sprunka trobon, nieko tikro neatsakiusi; tačiau Lapinui ir be to aišku, kad debesis nuėjo pro šalį.

Iš priemenės durys į kamaraitę. Lapinas plačiu mostu atplėšė jas. Į nosį trenkė pelėsiais, trūnančio drabužio kvapu. Dienos šviesa, krintanti pro mažą apmusijusį langelį, šykščiai apšvietė nejaukią patalpą, užgrioztą įvairiais daiktais. Pasienyje, šalia krepšio su bulvėmis, stovėjo miltų maišas, čia pat siekas, sulankstytas kibiras, pripiltas pelenų šarmui; kitame pasienyje kažko prikimšti sutrūniję pusmaišiai, kapoklė, kačerga, apipelėję auliniai batai, mėsos piaustoma mašinėlė, ušėtkėlis su plunksnomis. Palubėje ant virvių kabojo dvi lentynos, nustatytos stiklainiais, puodynėlėmis, buteliais buteliukais. Sienos nukabinėtos vantomis ir kumpiais.

— Ar tu čia, sene? — užriko Lapinas.

Kažkur pasienyje iš šlamšto krūvos išlindo susivėlusi moters galva. Karščiuojančios akys išgąstingai sužiuro balso link. Pageltusį veidą iškreipė kažkas panašaus į šypseną.

Pasirodo, ten lovos esama.

— Sergi, sene?

— Sergu, Motiejau.

— Gerą dieną pasirinkai. Kaip tyčia. Gal kartais malonėtum pasveikti, širdute?

— Tikrai negaliu, Motiejau, tikrai. — Lapinienė krinta ant nupikiuotos pagalvės, lenda gilyn po senų kailinių kalnu. Sukrypusi lova gailiai dejuoja, drebindama karščio krečiamo senikės kūno.

Lapinas priėjo arčiau, tiriamai, su augančia pagieža žiūri į žmoną. Akimirkai akyse šmėstelėjo lyg ir užuojauta, bet tuoj pat sušvelnėjęs veidas vėl apsiraugė rūsčiu.

— Gulėk, gulėk. Sirk, sirk. Išsinegaluok. Gal Dievas duos, pasveiksi, — paguodė išeidamas, bet jo balse skambėjo laidotuvių varpai.

Mašina su jaunaisiais įsuka į apylinkės tarybos kiemą. Kitos palieka ant vieškelio, nes visoms ten nesutilpti.

Senas didelis namas skardos stogu, su gonkomis, anksčiau buvusi Diemenčio nuosavybė, išpuoštas gegužiniais šūkiais. Viršum vartų, tarp dviejų kaštonų, ištemp ta raudona juosta. Joje įrašas didelėmis baltomis raidėmis: „Būkit laimingi, sukūrę tarybinę šeimą.“ Tai Tado draugų komjaunuolių sveikinimas savo sekretoriui.

Kieme visi susirikiuoja poromis. Priešakyje jaunieji, už jų piršlys su svočia, tiems už nugaros Martynas su Goda — pirmieji pajauniai, Paliūnas su Gaudutyte — antrieji pajauniai, toliau Simas su Nastute, o už jų kiti; ir taip iš viso devynios poros. Negirdėtai gausi svita! Retas prisimena, kad būtų tiek porų buvę. O žioplių žioplių! Kur buvęs, kur nebuvęs, kiekvienas suka į apylinkės tarybos kiemą. Vaikai kaip ožiukai šokinėja per tvorą, landžioja pro spragas. Priebutis pilnas šurmuliuojančio jaunimo. Smalsesnieji suka ratą apie langus. Visiems knieti pažiūrėti, kaip jaunuosius be kunigo suriš...

Apylinkės tarybos pirmininkas Pranas Daujotas, apvalveidis storulis riesta nosimi, mintyse plūsta Arvydą, kuris sugalvojo šią neįprastą ceremoniją. Trypinėja už stalo sumišęs, iš padilbų žvilgčiodamas į kambaryje susitelkusius vestuvininkus: nežino, nuo ko pradėti. Arvydas sakė, reikės tarti keletą sveikinimo žodžių jaunavedžiams. Padėjo sugalvoti trumpą prakalbėlę, bet kai reikia, viskas iš galvos išdundėjo, nors piauk. O už langų dar tas prakeiktas kikenimas, šūkčiojimai: „Kunigas! Kunigas! Užsidėk stulą, Daujotai!“ Kambaryje, rodos, irgi kažkas prunkštelėjo. Po galais, tie Arvydo išmislai gali negardžiai baigtis!

Tyla darosi nebepakenčiama. Kraujas suplūsta Daujotui į galvą, užgula ausis, plėšia nuo kiaušo odą.

— Pasirašykit, — pratarė nusiminęs.

Birutė ir Tadas priėjo prie stalo, ima pratiestą plunksnakotį, rašosi. Arvydas reikšmingai kosčioja, raukosi, lyg rūgštaus obuolio atsikandęs.

„Pasikark! — su piktu džiaugsmu pagalvojo Daujotas. — Apsieisime be tavo prajovų.“

— Pasirašėte? — klausia pralinksmėjęs. — Štai judu vyras ir žmona. Sujungti civilinės metrikacijos aktu. Be jokių religinių prietarų. Tarybiškai, komunistiškai. Duokit paspausti rankas. Sveikinu!

Birutė kumšt Tadui į pašonę: ką su žiedais daryti?

O Daujotas, atlikęs valdžios atstovo pareigą, pasijunta visai laisvai.

— Gražaus jaunimo priaugo, — postringauja, apžiūrinėdamas vestuvininkus. — Ne tokie sustumtiniai kaip mūsų karta. Žinoma, užtenka kvailių, gadina orą bažnyčioje, bet kunigai nebegauna tiek uždirbti, kaip seniau. Prisimenu Diemenčio vestuves. Nuvažiavo imti šliūbo — didelės buvo vestuvės, gal virš dešimties porų. Arklių karčiai prisagstyti žvangučių, pakinktai vėl nuo daikto. Viešvilė žvanga išvien, kai įlėkė. O tuo laiku klebonavo toks Žalga. Baisiai nemėgo tų žvangučių, visus pavarydavo namo, kas taip šliūbo imti atvažiuodavo. Norėjo pavaryti ir Diementį — ponas ponu, o klebono principai principais. Bet Diementis ne kvailas, žinojo, kuo kunigą palenkti. Piniginę iš kišenės, tekšt penkiasdešimt litų ant stalo — tiek buvo suderėta už šliūbą, — ant viršaus plumpt šimtinę prispaudė, ir po klebono principų: vargonai groja, visos žvakės ant altoriaus dega, keturi klapčiukai tarnauja mišioms. Apsivedė su Dievo palaiminimu, o po metų žmona pabėgo su bankelio direktoriumi. Arba Kepalių Briedis. Taip pat susirišo prie altoriaus, jau tarybiniais laikais, o kas iš to išėjo? Nuo pat pirmos dienos ėmė piautis kaip dvi katės maiše. Galop susirado bobšę. Žmona neišlaikė ir pasikorė. Arba vėl Lapinas... Et, kur čia visus beišskaičiuosi. Gyvena priėmę šventą moterystės sakramentą, o meilės ir sugyvenimo nėra. Kodėl taip? Ogi kad Dievas jokių malonių negali suteikti, nes jo nėra, viskas priklauso nuo paties žmogaus.

Kambaryje įtempta tyla. Po langais niekas nebekikena, nesišaipo: klausosi ausis ištempę.

— Žiūrėkit, Tadas ir Birutė. Kam jiems bažnyčia: jeigu vienas kito nemylės, negerbs, nei kunigas, nei Daujotas nepadarys jų laimingais. Ar neteisingai sakau? — kreipėsi pirmininkas į jaunuosius, įsimaginęs nė neįtardamas, kad netyčia pasuko ten, kur Arvydo buvo numatyta.

— Taip, visiškai teisingai, draugas pirmininke, — rimtai atsakė Tadas. — Tik žmogus, kuris vengia prisiimti sau atsakomybę, įsipareigoja kitų, pavyzdžiui, Dievo akivaizdoje. Aš komjaunuolis, netikintis, negaliu prisiekti tam, ko nėra. Už tai duodu žodį sau, kad Birutę myliu ir mylėsiu, būsiu jai nuoširdus, žmoniškas... gerbsiu... na, gyvensim, kaip reikalauja komunistinė dorovė...

— Ir aš taip pat, — tvirtai sako Birutė. Apkabina Tadą, švelniai bučiuoja į lūpas.

Abudu droviai nusišypso, deda ant stalo žiedus. Veiduose iškilminga rimtis ir susikaupimas.

Jaunųjų nuotaika užkrečia visus. Kas spusteli savo pamergei delną, kas susimąstęs žiūri tuštumą, kas tyliai atsidūsta, prisiminęs jaunas dienas.

Daujotas ima nuo stalo žiedus, mauna pirma Birutei, paskui Tadui, kalbėdamas:

— Mūvėkit juos santaikoje ir meilėje. Tegu jie visada jums primena... primena...

— Daujotas užsikosti. Tai niekam tikusi atmintis! Rodos, taip gerai iškalė frazę, sugalvotą šiam iškilmingam momentui, o vėl paspruko... Sutrikęs pavedžioja smiliumi po stalą ir pagaliau užbaigia savais žodžiais. — Ką jie gali priminti? Kad vedęs žmogus, — surištas. Nebe vienas. Daug įsipareigojęs. Kad turi saugoti tarybinės šeimos garbę. Štai kas!

Daujotui akys sudrėko iš susijaudinimo. Pūkšdamas lenda iš užstalės, eina prie jaunųjų, krato rankas, bučiuojasi.

Orkestras priemenėje užtrenkė maršą.

Visi sujaudinti. Grįžojasi į šonus, krapštosi akis, kosčioja.

— Važiuosi su mumis, Daujotai, — sako Arvydas, švytėdamas pasitenkinimu.

— Ne visai taip išėjo...— teisinasi Daujotas, jausdamasis nusikaltęs.

— Puiku, Daujotai, puiku! — piršlys tekšnoja apylinkės pirmininkui per nugarą. — Geriau, negu reikėjo. Važiuojam, Pranai.

Muzikai grojant, visi, susirikiavę poromis, eina į kiemą, sėda į mašinas; ta pačia tvarka lėks atgal. Žiopliai, nelaukdami, kol vestuvininkai susitvarkys, pasipylė būriu į vieškelį. Stengsis užlėkti už akių.

Prie sunkvežimio šūkavimai, kvatojimasis: jaunimas rita į kėbulą Daujotą. Storulio plikė blizga saulėje — kepurė besigrumiant nulėkė nuo galvos, — trumpos kojos kabaruoja ore.

— Mergos, pasiutėlės! Negnaibykit! Šliūbo neduosiu!

Kur tau!

— Važiuojam! Važiuojam!

(Nukelta į 5 psl.)

LIETUVA DABAR

St. Rūkienė,
buv. Sibiro tremtinė

ŠVIETIMAS

Lietuvoje yra pakankamas įvairių mokyklų tinklas. Dauguma mokyklų yra lietuviškos, bet yra daug rusiškų, lenkiškų ir žydiškų. Tautinių mažumų vaikams mokyklos steigiamos pagal sudarytuosius mokinių sąrašus. Jei susidaro reikiamas mokinių skaičius, tuojau atsiranda svetima mokykla. Kaune žydų mokyklos nėra, nes čia žydų gyvena visai mažai.

Dabartinė Lietuvos mokyklų sistema yra visai nepanaši į nepriklausomybės švietimo santvarką. Pradinių mokyklų nepriklausomybės laikų tipo dabar visai nėra.

Dabar veikia aštuonmetės mokyklos, kuriose mokslas yra privalomas. Vidurinės mokyklos yra dešimties metų, ir jose paskutinės dvi klasės neprivalomos. Mokiniai, baigę aštuonmetę mokyklą, yra priimami į vidurinės mokyklos devintąją klasę.

Anksčiau veikė septynmetės mokyklos, ir jose mokslas buvo privalomas, o vidurinės mokyklos buvo vienuolikos metų. Dabar septynmetės mokyklos paverstos aštuonmetėmis, o vidurinės — dešimtmetėmis. Kad galėtų mokiniai stoti į aukštąsias mokyklas, turi mokytis dešimt metų. Dviem metais mažiau, kaip nepriklausomybės laikais.

Siauroms specialybėms pasiruošti yra pristeigta įvairių technikumų. Technikumuose mokslas išeinamas per ketveris metus. Studentais priimami baigę aštuonmetes mokyklas. Šiose mokyklose paruošiami: valgyklų, restoranų ir viešbučių vedėjai, siuvimo, verpimo, audimo, dirbtino pluošto technologai ir kiti specialistai.

Užtenka kraštui ir aukštųjų mokyklų: universitetas, keli institutai ir akademijos. Vilniuje veikia muzikos ir dailės akademijos. Kaune yra muzikos ir dailės mokyklos. Be to, muzikos mokyklos yra Palangoje ir Kėdainiuose.

Vilniuje savas mokyklas turi rusai, lenkai ir žydai. Mažesniuose miesteliuose mažumų mokyklų nėra.

Dirbančiam jaunimui ir suaugusiems yra pristeigta daug vakarinių mokyklų. Jose mokslas vyksta po darbo vakarais.

Lietuvių mokyklose nuo antrosios klasės jau yra įvesta rusų kalba. Ji dėstoma kaip atskiras dalykas ir eina per visas klases. Nuo penktosios klasės yra įvesta antra svetimoji kalba, dažniausiai anglų. Bet kai kuriose mokyklose dėstoma ir vokiečių kalba. Taigi vidurinėse mokyklose reikia mokytis dviejų svetimų kalbų.

Mažumų mokyklose lietuvių kalba dėstoma kaip svetimoji kalba. Ir čia yra dvi svetimos kalbos: lietuvių, anglų arba vokiečių. Jose, jei ne rusiškos, tai nuo antrosios klasės dėstoma ir rusų kalba.

Mokyklose Lietuvos istorija nedėstoma. Jei paliečiama, tai vienas kitas epizodėlis. Ypač vengiama šnekėt apie nepriklausomybės laikotarpį. Už tai smulkiai išeinama Sovietų Sąjungos istorija. Tai labai sunkus, sudurstytas iš gabaliukų, nesistemingas sovietinės istorijos kursas.

Aukštosiose mokyklose Lietuvos istorija šiek tiek dėstoma, žinoma, istorinius faktus nušviečiant ir interpretuojant pagal komunistinį kurpalį. Yra ir lietuvių istorikų, baigusių mokslą jau sovietinėje sistemoje. Pagal jų žodžius: „Pasirinkau nekaltą istorijos sritį „Mūsų Senovė". Ir tegu atleidžia man mano tauta, jei esu priverstas kur nors pratarmėj tarti žodį už komunizmą". Tai žodžiai dabartinių laikų lietuvio istoriko.

Šie mokslininkai kasinėja piliakalnius ir renka medžiagą apie mūsų tautos senovę. Buvo atkasta pora kapų iš XIV šimtmečio. Iš rastųjų ginklų nustatyta, kad lietuviai jau anais laikais buvo kultūringi, bet ne tokie, kokiais mūsų protėvius vaizduoja filma „Kryžiuočiai".

Beveik visas Lietuvos jaunimas mokosi. Čia tai jau didelis pliusas. Dauguma abiturientų stoja į aukštąsias mokyklas. Kandidatų būna daug daugiau, negu vietų aukštosiose mokyklose. Todėl įstojimas kasmet vis sunkinamas.

Baigus vidurinę mokyklą, reikėdavo atlikti dviejų metų darbo stažą. Darbas buvo atliekamas kolūkiuose, fabrikuose, ligoninėse ir kitose darbovietėse. Mokyklas baigę aukso medaliu, į aukštąsias mokyklas abiturientai buvo priimami be darbo stažo. Jei stigdavo darbo stažo nors kelių dienų, neduodavo laikyti egzaminų. O egzaminai visada būna konkursiniai. Nuo praeito rudens, buvo šnekama, darbo stažas bus panaikintas.

Išlaikius egzaminus, reikia pereiti „Mandatinę komisiją", kuri studentus atrenka pagal biografijos švarumą, politinį išsilavinimą ir ištikimybę. Taip daugelis abiturientų ir nepatenka į aukštąsias mokyklas.

Tokie mokiniai važiuoja mokytis į Rusijos gilumą ar net ir Sibiran. Ten lengviau įstoti ir konkursai lengvesni. Tai daroma su išskaičiavimais, apgalvotai ir pagal planą. Tai labai gera rusinimo priemonė. Rusijoj baigę mokslą, gauna ten ir darbą. Kol atidirba kelis metus už gautąsias stipendijas, apsipranta, veda ruses arba išteka už rusų ir lieka ten gyventi.

Kartą Tomske, eidama pro pedagoginį institutą, išgirdau būrelį jaunimo šnekant lietuviškai. Sustojau. Pasikalbėjus paaiškėjo, kad Lietuvoje jie negalėjo įstoti į aukštąsias mokyklas. Atvažiavo čia ir visi buvo priimti į Tomsko pedagoginį institutą.

Tremtinių vaikų į aukštąsias mokyklas nepriimdavo. Jiems buvo leidžiama studijuoti neakivaizdiniu būdu.

Yra aplinkraščiai, kad partiečių vaikams būtų daromos lengvatos. O tremtinių vaikams reikia gauti iš darbovietės gerą charakteristiką ir išlaikyti konkursą.

Daugumas studentų gauna stipendijas. Visi gyvena bendrabučiuose ir šiaip taip išsiverčia. Baigę mokslą, už stipendijas turi atidirbti skirtose darbovietėse. Stipendininkas nuo darbo atsisakyti negali.

Lietuviai, baigę aukštąjį mokslą, stengiasi gauti darbus savo gimtajame krašte.

Daug abiturientų stoja dirbti į fabrikus. Dažnai, atlikus darbo stažą, fabrikas pasiunčia toliau mokytis ir duoda stipendiją. Fabrikų stipendijos būna didesnės už mokyklų duodamąsias stipendijas. Fabrikų stipendininkai, baigę mokslą, visada grįžta dirbti į tą patį fabriką, tik jau kaip specialistai. Taip atsiranda galimybė likti Lietuvoje.

Kauno politechnikos institute yra skyrius su padidintom stipendijom. Kur jie bus siunčiami baigę mokslą, nežinoma. Todėl studentai į tą fakultetą nenori stot. Bet, neturintieji pragyvenimo šaltinio, eina ir ten. Ten, atrodo, yra rengiami karo reikalams specialistai.

Apie 25 proc. lietuvių, baigusių aukštąjį mokslą, išsiunčiami dirbti į Rusiją. O kelių ir kasyklų inžinieriai ir geologai beveik visi išsiunčiami į tolimiausius sovietijos užkampius. Dalis, atlikę darbo prievolę, grįžta į savo gimtąjį kraštą, bet daug susimaišo su rusais ir sveiki dingę.

Krašte intelektualinio personalo trūkumas nejaučiamas, o perteklius išblaškomas Rusijos plotuose.

Jei atsiranda kurios nors mokslo šakos specialistų trūkumas — atidaromi nauji fakultetai; jei perteklius — uždaromi. Var žomas įstojimas. Tačiau retai pasitaiko gauti darbe ar tarnyboje pusantro etato. Etatas yra 8 darbo valandos.

Vidurinio mokslo lygis yra žemesnis už Nepriklausomos Lietuvos mokslo lygį. Mokyklų programos sutrumpintos, ir viskas imama daugiau iš praktikos pusės. Mokslo metų skaičius irgi mažesnis. Tik politinis švietimas yra nuolat plečiamas, ir į jį kreipiama daug dėmesio.

Norių priminti, kad Sibire tremtinių vaikams vargais negalais pasisekdavo baigti vidurines mokyklas, bet į aukštąsias mokyklas jų nepriimdavo. Pasitaikydavo viena kita išimtis. Tai buvo daroma dėl to, kad būtų užtušuojamas nepriėmimo faktas. Girdi, mes priimam. Priimami buvo su aukso medaliais, bet prie tų medalių niekas vargšų neprileisdavo. Jiems tyčia mažindavo pažymius. Ir dabar Lietuvoje tremtinių vaikams toks pat likimas. Reikia slėpti tėvų praeitį, klastot biografiją ir sumaniai išsisukinėt.

Okupantas visus nepriklausomybės laikų mokyklų vadovėlius ir kitą literatūrą sunaikino — sudegino arba perdirbo popieriaus fabrikuose. Tai padaryta, kad jaunoji karta nieko nesužinotų apie laisvos Lietuvos gyvenimą.

Dabar Lietuvoje mokyklų vadovėliai yra tokie pat, kaip visoje Sovietų Sąjungoje. Visi jie yra rusų autorių ir pritaikyti komunistiniam auklėjimui. Žinoma, visi jie yra išversti lietuvių kalbon.

Lietuvių kalbos vadovėliai ir elementoriai yra paruošti lietuvių autorių. Vieną elementorių yra paruošęs mokytojas Stasys Pupeikis. 1940 m. vasarą jis, iš Turmanto pradinės mokyklos vedėjo pareigų, atsisėdo susisiekimo ministro kėdėn. Vėliau buvo aukščiausios tarybos sekretorium — Paleckio sekretorium. Antrosios okupacijos pradžioje buvo Lietuvos švietimo ministru. Dabar nuo valdžios lovio truputį pastumtas ir rašinėja elementorius. Taip gali tiktis tik komunistinėje santvarkoje: pradinės mokyklos mokytojas — susisiekimo ministras, šiaučius — fabriko direktorius, o karininkas — kolūkio direktorius. Svarbu, kad tik būtų savi.

Lietuvių kalbos gramatikos ir skaitymai irgi lietuvių parašyti. Rašybos vadovėliai visur pirmauja kalbininko Ulvido.

Mokykloms vadovėlių yra labai didelis trūkumas. Jie parduodami pagal sudarytus mokinių sąrašus. Mokyklos supirkinėja ir senus vadovėlius. Mokslo metų pradžioje prie knygynų būna didžiausios mokinių eilės. Dažnai trys mokiniai gauna vieną vadovėlį.

Dabar Lietuvos mokyklos daugiausia naudojasi dar nepriklausomybės laikais statytais pastatais. Bet, plečiantis mokyklų tinklui, reikėjo ir daugiau pastatų. Tuoj po karo sovietai šį reikalą labai lengvai sprendė.

Visų ištremtųjų Sibiran ir visų pabėgusių į užsienį turtas buvo konfiskuotas. Jų trobesius daug kur pasiėmė vietos švietimo skyriai ir iš jų statėsi mokykloms, vaikų namams, vaikų darželiams ir viešosioms bibliotekoms pastatus. Tai buvo pirmutinės sovietinės statybos. Vėliau, sunaudojus visą „darmavą" turtą, pradėjo statyti naujas mūrines mokyklas. Naujai sukurtuose rajonų centruose pastatyta ir naujos mūrinės mokyklos, kuriomis valdžia labai giriasi. Bet jų nedaugiausia pristatė. Kaip apsidairai, tai ir čia sena ir ten sena — dar Smetonos laikų.

Mokytojus Lietuvos mokykloms ruošia pedagoginiai institutai. Čia jie pakaustomi visomis komunistinių mokslų gudrybėmis. Labai žiūrima, kad mokytojija partijai būtų ištikima.

Tuoj po karo, kai mokytojų labai stigo, tai buvo leista dirbti ir nepriklausomos Lietuvos mokyklų mokytojams. Kurie iš jų mokėjo „prisitaikyti", tai dar ir dabar tebedirba. Bet dabar jau stengiamasi juos išgrūsti į pensiją.

Grįžusi iš Sibiro, ieškojau darbo. Buvau užėjusi ir į Kauno švietimo skyrių ir bandžiau prašyti mokytojos darbo. Tačiau „seno raugo" ir dar buvusios Sibire greit atsikratė.

Jaunieji mokytojai beveik visi komjaunuoliai, nes tik tokiems partija gali patikėt jaunosios kartos auklėjimą.

Visi mokytojai, kurie uoliai dirba su spaliukais, pionieriais ir komjaunuoliais, kurie gerai moka dergti Lietuvos praeitį, kurie gerai veda ateistinę ir antireliginę kovą su tikėjimu, gauna nusipelniusio mokytojo titulą.

KUN. A. LIUIMOS STUDIJA

Atskiru atspaudu iš L.K.M. Akademijos „Metraščio" I tomo yra išėjusi kun. Antano Liuimos, SJ, studija „Bažnyčia kaip regima mistinio Kristaus kūno išraiška".

Studija išleista šiais 1965 m. Romoje, yra 40 puslapių.

„LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSAS APIE JAUNIMĄ

Didžiai vertindami paskelbtuosius Jaunimo Metus, „Laiškai Lietuviams" jungiasi į talką juos prasmingai paminėti. Tuo tikslu žurnalo redakcija skelbia rašinio konkursą tema „JAUNIMO GYVOJI ATSAKOMYBĖ DABARTY" (atsakomybė apibūdinama gyvąja, kad jos aptarimu išryškėtų jos pagrindas ir praktika: 1) jos pagrindas, ją išvystant iš pačios jauno žmogaus būties bei jo bendravimo su kitais šeimoj, draugų rately, tautoj, išeivijoj, žmonijoj ir krikščioniškoj bendruomenėj; 2) jos praktika, ją svarstant konkrečiose gyvenimo situacijose).

Rašinys (straipsnis, beletristinis vaizdelis ir kt.) turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir išsiųstas su atskirame vokelyje įdėta tikrąja autoriaus pavarde bei adresu „Laiškų Lietuviams" redakcijai, 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636, U.S.A. Konkurso terminas — 1966 m. vasario 1 d. (pašto antspaudo data). Atsiųsti rašiniai tampa žurnalo nuosavybe ir gali būti jame spausdinami. Skiriamos trys premijos: I — 70 dol., II — 40 dol. ir III — 30 dol.

Ta pačia tema skelbiamas rašinio konkursas ir jaunimui, ne vyresniam kaip 20 metų amžiaus (rašiniai turi būti pažymėti „Jaunimo konkursui"). Skiriamos dvi premijos: I — 30 dol. ir II — 20 dol.

„Laiškų Lietuviams" redakcija

IŠ MŪSŲ SPAUDOS

TRYS KLAUSIMAI DVASIŠKIJAI

Tokiu pavadinimu straipsnį pranciškonų leidžiamame „Aidų" (Nr.8) žurnale išspausdino žinomas mūsų filosofas profesorius A. Maceina. Čia jis atvirai ir išsamiai nagrinėja dvasiškių ir pasauliškių santykius naujai sukeltojo pasauliškių apaštalavimo sąjūdžio akivaizdoje. Straipsnis dėl savo minties aktualumo vertas susipažinti kiekvienam galvojančiam lietuviui.

Įžangoje autorius nurodo, kad pastaruoju laiku Bažnyčia deda daug pastangų atgaivinti pirmais krikščionybės amžiais gražiai klestėjusį pasauliškių apaštalavimą. Dvasiškiai vėl pradeda vadinti pasauliškius „Dievo tauta, kurioje įsišakniję laikosi visi luomai ir visos pareigos". Pasauliškių apatalavimas esąs Šv. Raštu pagrįstas ir Sakramentais (Krikštas, Sutvirtinimas) patvirtintas. Nurodomas konkretus pavyzdys iš praėjusios vasaros Studijų Savaitės, kai specialiuose dvasiškių - pasauliškių susitikimuose „kunigai liaupsino pasauliškius, o pasauliškiai abejojo šio liaupsinimo tikrumu"... Pasauliečių vaidmeniui Bažnyčioje išryškinti autorius pateikia dvasiškiams tris klausimus.

Pirmasis yra **istorinis klausimas.** Čia autorius nori žinoti, „ar pasauliškių pakvietimas apaštalauti yra dogmatinio, ar grynai istorinio pobūdžio. Kitaip sakant, ar dabartinės dvasiškių pastangos įsąmoninti pasauliškius glūdi pačiuose krikščionybės pagrinduose, ar visa tai yra mūsų laiko reikalas. Pasauliškiai čia yra suglumę, nes jie atsidūrė savotiškos priešginybės akivaizdoje". Toliau autorius šitaip išvedžioja: „Jeigu pasauliškių apaštalavimas yra taip tvirtai pagrįstas (dviem Sakramentais, Šv. Raštu, tradicija), jeigu jis kyla iš pačios bažnytinės sąrangos, tai kaip tai galėjo įvykti, kad pusantro tūkstančio metų pasauliškiai buvo, Y.M. Congaro žodžiais tariant, „neveikli masė, ant kurios buvo uždėta suhierarchinta organizacija arba išganymo administracijos aparatas". Jeigu pasauliškių veikla Bažnyčioje tikrai yra to kio dogmatinio pobūdžio, autorius toliau klausia: „Argi tie Šv. Rašto žodžiai, kuriais šiandien pasauliškių vieta Bažnyčioje taip primygtinai grindžiama, nebuvo žinomi dvasiškiams ir seniau? Argi dvasiškiai nežinojo, kad pasauliškiai yra krikštyti ir sutvirtinti? Argi jie neskaitė šv. Augustino ir kitų Bažnyčios Tėvų raštų apie vyskupių kas pasauliečių pareigas šeimoje bei visuomenėje?..

...„Iš kitos pusės pasauliškių veiklos grindimas atrodo esąs grynai istorinis: Bažnyčia, esą, išaugusi ir išsiplėtusi, o dvasiškių skaičius atitinkamai nedidėjąs, todėl dabar reikią pasauliškių bendradarbiavimo, nes dvasiškių nepakanką. O jeigu jų pakaktų? Jeigu jų būtų proporcingai tiek, kiek yra buvę viduriniais amžiais? Ar tada pasauliečiai būtų kviečiami apaštalauti?"

Kas iš tikrųjų yra pasauliškių vaidmens iškėlimas — dogmatinė tiesa ar istorinis reikalas? „Bažnyčios istorija atsakymo į šį klausimą neduoda: tris šimtus metų pasauliškiai yra buvę iš tikro šventoji tauta ir nešioję karališkąją kunigystę. Paskui penkiolika šimtų metų jie buvo tik medžiaga hierarchijos veikimui. Dabar vėl mėginama paversti juos pranašais bei karaliais".

Antrasis klausimas yra **esminis klausimas.** Čia autorius nori sužinoti, „kame glūdi pasauliškių apaštalavimo šaltinis"... „Visuose dvasiškių pasisakymuose girdime kalbant apie Krikšto bei Sutvirtinimo sakramentus, iš kurių plaukiąs reikalas ir pareiga pasauliškiams eiti kunigų, pranašų ir karalių pareigas. Atrodytų tad, kad šiedu sakramentai yra pasauliškių apaštalavimo šaltinis ir kad hierarchijos pavedimas ar nepavedimas čia lemiamos reikšmės neturi. Iš kitos pusės girdime taip pat primygtinai kartojant, kad tiktai vienas vienintelis hierarchijos apaštalavimas remiasi dieviškąja teise ir kad todėl pasauliškių apaštalavimas yra pajungtas hierarchijos apaštalavimui"...

Remdamasis šv. Augustino žodžiais, autorius sako, kad „Apaštalauti reiškia gerai atlikti krikščionio pareigas ten, kur gyvenimas mus yra pastatęs. Bet jeigu taip, tada pasaulėkių apaštalavimas yra ne kas kita, kaip krikščioniškasis gyvenimas apskritai. Kas krikščioniškai gyvena ir savo pareigas kasdienoje gerai atlieka, tas ir apaštalauja, nereikalaudamas jokio hierarchijos pavedimo". Tačiau sakoma, kad šių dienų apaštalavimas yra kitoks, kad jame yra „kažkas nauja, palyginus su anais tylos šimtmečiais". Pasak pop. Pijų XII, „Pašaukimas apaštalauti kreipiasi ne į visus"... „Vadinasi, ne visi pasauliškiai yra įpareigoti eiti apaštalų pareigas, tačiau visi yra įpareigoti gerai atlikti savo kasdienos pareigas ir krikščioniškai gyventi. Kame tad glūdi skirtumas tarp krikščioniško pareigų atlikimo ir apaštalavimo? Kas yra tie, kurie įpareigoti apaštalauti, ir tie, kurie neįpareigoti? Kas šį įpareigojimą pasauliškiams uždeda: sakramentai ar hierarchija?"

Trečiasis klausimas yra **egzistencinis klausimas,** „kaip santykiauja pasauliškiai su dvasiškiais — kaip du luomai, ar kaip dvejopi veikėjai toje pačioje Bažnyčioje". Pasiremdamas konkrečiais mokymo pavyzdžiais, autorius įrodo, kad dvasiškija savo esmėje nėra vien tik atskiras luomas. Jis pripažįsta, kad „Sakramentinė kunigystė yra žmogaus pašventimui būtina. Tačiau čia kaip tik ir susidaro įspūdis ir net nuomonė, esą dvasiškis santykiauja su Dievu pašventimo srityje kitaip, negu pasauliškis: dvasiškis teikiąs malonių, o pasauliškis priimąs. Šis įspūdis padaro, kad net ir patys dvasiškiai jaučiasi kaip „malonių luomas". Bet čia pamirštamas vienas dalykas: sakramentinė kunigystė yra esmingai objektyvinis dalykas. Tai yra: **dvasiškis yra kunigas tiktai kitam, bet niekad ne pats sau** (autoriaus pabr.). Savęs paties savo kunigiška galia jis pašvęsti negali. Jis taip pat lygiai reikalingas kito kunigo tarpininkavimo, kaip ir pasauliškis"... „Prieš Dievą visi esame vienodi, pasakyčiau: visi esame pasauliškiai, nes visi reikalingi tarpininkavimo. Popiežius čia nesudaro jokios išimties. Niekas juk negali nuodėmių pats sau atleisti".

„Iš kur tad anoji luominė dvasiškijos sąmonė? Iš kur anasai užsisklendimas savyje ir atsitraukimas nuo pasauliškių? Tai klausimas, kuris pasauliškiams kelia nerimo ir kurį dvasiškija kaip tik turėtų išaiškinti. Pasauliečių pakvietimas apaštalauti niekada nebus suprastas kaip nuoširdus, jei ana luominė sąmonė dvasiškijoje ir toliau pasiliks. Jei dvasiškija ir pasauliškiai bus du luomai, tai juodu niekados nesueis nuoširdžion vienybėn".

Pagaliau autorius norėtų žinoti, ar pasauliškiai taip pat yra dieviškosios teisės institucija, kokia yra dvasiškija. Jis norėtų žinoti, „kuo mus, pasauliškius, dvasiškija laiko ryšium su savim, kaip kilusia iš dieviškosios teisės?" Jis įspėja, kad „niekas Bažnyčios taip neskaldo, kaip klasės, privilegijos, teisės. Jos suskaldė visuomenę pasaulyje, pažadindamos grupių kovą ir galop marksistinę revoliuciją. Jos suskaldė ir bažnytinę bendruomenę istorijoje, pažadindamos reformaciją ir masių nusigrįžimą nuo krikščionybės. Sąmoningas pasauliškis juk negali jaustis Bažnyčioje kaip antraeilis, atliekamas objektas, kaip medžiaga, kaip amžinai mokomas ir niekada neišmokomas. Todėl jis darosi abejingas. Šiandien Bažnyčiai vargu gresia kokių revoliucijų ar reformacijų pavojus. Net ir teorinių erezijų nesigirdi. Tačiau šiandien gresia visai tikras nesidomėjimo bei tylaus nusisukimo pavojus".

Šis prof. A. Maceinos straipsnis nėra kokia nors erezija ar sukilimas prieš Bažnyčią. Sakytume, tai yra nuoširdaus kataliko aštrus žvilgsnis į Bažnyčios santykius su pasauliškiais. Jis nėra pirmas katalikas mąstytojas, bandąs rasti atsakymą į klausimus, kuriuos iškelia pats gyvenimas. Jis kviečia dvasiškius pasisakyti ir pradėti dialogą, kuris visiems išeitų į gera. Nekantriai lauksime.

J. Karkluva

LIET. KALBOS PRATIMAI

Pedagoginis lituanistikos Institutas, veikiąs Chicagoje, pradeda leisti seriją „Lietuvių kalbos pratimų" mokyklai ir namams.

Nors šie „Pratimai" pirmoj eilėj skiriami Instituto mokomiesiems reikalams (ypač neakivaizdiniam kursui eiti), bet jie taip suplanuoti, kad šia kalbos mokymo priemone galėtų pasinaudoti ir mokyklų mokytojai, o taip pat ir tėvai, kurių vaikams lietuviškoji mokykla sunkiai teprieinama. Pirmasis „Lietuvių kalbos pratimų" sąsiuvinis, kuriame pratybų forma aiškinami pagrindiniai teoriniai ir praktiniai tarties dalykai (garsų tarimas ir jų rašyba), jau spausdinamas. Šio sąsiuvinio dalykiniu priedu išleidžiama ir magnetofoninė juosta su kalbos garsų tarimo bei kirčiavimo pavyzdžiais. „Pratimus" paruošė liet. kalbos lektorius Domas Velička, įskaitymą į magnetofoninę juostą patikrino liet. kalbos lekt. prof. dr. P. Jonikas.

„Lietuvių kalbos pratimai" suplanuoti leisti nedidelės apimties sąsiuviniais (po 40-60 psl., kanceliarinio formato). Sekantieji „Pratimų" sąsiuviniai apims morfologiją bei rašybą ir sintaksę.

„Pratimai" paruošti tokiu pagrindu, kad visi pratybiniai darbai atliekami tame pačiame sąsiuvinyje.

Kas šiomis praktinėmis kalbos mokymo priemonėmis domėtųsi, prašomi atsiliepti šiuo adresu: P. L. Institutas, 5620 S. Claremont Ave, Chicago, Illinois 60636. Atsiliepimai laukiami tam, kad bent kiek būtų galima spėti, kiek tokių sąsiuvinių gamintina.

„Pratimų" sąsiuvinio kaina, atrodo, nesieks daugiau 2 dol. Magnetofoninės juostos kaina tuo tarpu nežinoma, nes juosta tebėra darbo eigoje. Tačiau ir jos kaina negalės būti neprieinama, nes Institutas nesiekia jokių piniginių pelnų, o tik gamybinių išlaidų apmokėjimo.

Vk

Politechnikos Institutas į naują vietą

Kauno Politechnikos Institutas palaipsniui kelsis iš miesto centro už Mickevičiaus slėnio, kur statomos specialios patal pos fakultetams ir bendrabučiams. Tas „studentų miestelis" užimsiąs iš viso 64 hektarus ploto. Kitas toks „studentų miestelis" Kaune yra Žemės Ūkio Akademija, įsikūrusi Aleksoto pakrašty, buv. Noreikiškių dvare. (E)

Nusiskųsta: per menkai propaguojamas Čiurlionis

(E) Druskininkuose, kuriuose M.K.Čiurlionis praleido vaikystės dienas, kaip pastebi „Lit. ir Menas" (Nr. 37), nepakankamai propaguojamas Čiurlionis, jo vardas, kūryba. Visame mieste tik vienas ir prastas plakatas kviečia aplankyti M. K. Čiurlionio namą-muziejų, pačiame muziejuje nėra katalogo, Čiurlionio kūrybos aplankų, nei plokštelių su muzikos įrašais. Priminta, kad Druskininkai — „visasąjunginis", taigi sovietinis kurortas, kuriame vasaroja dešimtys tūkstančių žmonių iš visos Sovietų Sąjungos.

Rinktinių pokalbis apie literatūrą

„Tiesa" rašo, kad jos redakcijos patalpose įvyko pokalbis rašytojo darbo, literatūros mokslo ir kritikos klausimais, kuriame dalyvavo ir kalbėjo A. Venclova, K. Korsakas, A. Baltakis, V. Kubilius, J. Lankutis, M. Sluckis ir V. Reimeris.

Pokalbyje dalyvavo ir partijos centro komiteto skyriaus vedėjas L. Šepetys. (r)

Rusinimo pavojai

V. Pakalnis „Tarybiniame mokytojuje" 1965 kovo 28 d. rašė, kad Kauno politechnikos institutas ruošia 40 specialybių inžinierius, tačiau tai respublikos poreikių nepatenkina. 400 studentų, sako, mokosi už respublikos ribų (sovietijoje, jos gilumoje) ir įsigyja specialybes, kurių KPI nėra.

Jeigu dar pridėsime lietuvių studentų skaičių, kuris studijuoja ne inžinierines specialybes grynai rusiškoje aplinkoje, toli nuo savo gimtinės, tai gausime skaičių, kuris prašoks tūkstantį.

Tai nėra naujas metodas rusinimui ir nutautinimui skleisti. Jis jau plačiai buvo naudojamas unijos su Lenkija laikotarpiu, carinės okupacijos metais ir, reikia pasakyti, ne be naudos okupantui.

Tai liudija anuometinis mūsiškosios švietuomenės sulenkėjimas, surusėjimas. Apie dabartinės kartos rusinimo laipsnį sunku darytis išvadas, tai priklauso ateičiai, bet kad šia linkme komunistinis kolonialistas dirba.

Rusijos universitetuose yra skirtos vietos pavergtųjų tautų atstovams priimti, sudarant jiems privilegijuotas sąlygas studijuoti rusų kalba. Dar pirmaisiais metais, man išvykus iš Lietuvos, viena mano buvusi auklėtinė-abiturientė rašė: „...Labai lengva buvo įstoti į Leningrado, Minsko, Maskvos aukštąsias mokyklas, gavome daug nukreipimų. Reikėjo išlaikyti vos tre jetais — (patenkinamai). Mokės tiems dvi gubą stipendiją, bet sunku, kad viskas rusų kalba. X mokinė rašė, jog pirmąsias savaites verkė, daugiau nieko. Gal didžiausių viršūnių pasiekė N ir M, kurie įstojo į Balašovo aviacijos mokyklą, ten, kur mokėsi Gagarinas. Mat, jie gavo nukreipimus iš vojenkomato (karinis komisariatas), kadangi beveik visi mūsų berniukai turėjo eiti į kariuomenę..."

Leningrado aukštosiose mokyklose studijavo ir eilė mano pažįstamų, kurių daugumo tėvai dėl ko nors komunistams nepriimtini. Teko pastebėti, jog vaikinai pamažu gana artimai susidraugauja su rusaitėmis, net kai kurie ir grįžę Lietuvon veda gana palaidą gyvenimą su lengvo būdo rusaitėmis. Kai kurie studijuoja tokias specialybes, pagal kurias Lietuvoje nėra darbo, arba kurių darbai pavedami tik kolonialistams, pavyzdžiui, Klaipėdos Baltijos laivų statykloje. Pavyzdžiui, Leningrade baigė laivų statybos inžinerijos studijas Maželis, Rubaževičius, Kačiulis, Bekeris ir t.t., bet nė vienas jų negavo darbo Baltijos laivų statykloje. Maželis dirba kažkur Nemuno laivininkystėje, Rubaževičius Leningrado fabrike ir t.t.

Tipiškas pavyzdys, kaip nepavyksta okupantui surusinti Lietuvos jaunimo, yra buvęs Leningrado studentas maisto pramonės inžinierius Juozas Tenikaitis. Nežiūrint to, kad jo tėvas gyvena Vakaruose, kad jis be tėvų gyvendamas eilę metų studijavo rusiškoje aplinkoje, vis tiek liko ištikimas laisvės principams, nesileido surusinamas, ir dėl to skundėsi korespondentas Miniotas sovietinėje spaudoje.

Kai kolonizuojamosios Lietuvos jaunimas siunčiamas į centrinę Rusiją, į Lietuvą studijuoti plaukia „didieji broliai", kurie tik rusiškai supranta. Jų rasime aukštosiose Lietuvos mokyklose, studijuojančių rusų kalbą, o Kauno medicinos institute jie turi net savo fakultetą su rusų dėstomąja kalba.

Rusinamas ir eilinis jaunimas, sudarant jam tokias sąlygas, kad būtų priverstas „savanoriškai" vykti į Kazachstaną, Kareliją ir kitur.

Jauna specialistė baigė Vilniuje prekybos technikumą. Mieste gauti darbo jai yra nemažų sunkumų: reikia turėti paskyrimą į darbovietę iš ministerijos, o ši skiria daugiausia tik į kaimus, kur kolchoziniame purve nematyti prošvaistės. Ji pabando savo laimę „uždirbti daug pinigo Kazachstane". Pabuvusi metus kitus Kazachstane, ta jauna prekybos darbuotoja nori grįžti gimtinėn, bet miestuose niekas neregistruoja, nes yra potvarkis, draudžiąs priimti naujus žmones į miestą „dėl didelio butų trūkumo", be ypatingo partijos ir vykdomojo komiteto leidimo. Ir štai mergina, praleidusi atostogas pas savo seserį, grįžta vėl Kazachstanan ir išteka — tampa Neumova. Vaikai, aišku, lankys rusišką mokyklą. Tuo tarpu „didieji broliai — rusiškai kalbantieji specialistai" vis plaukia Lietuvon ir gauna specialius leidimus apsigyventi miestuose. Ar tai ne rusinimas?

Lankydamiesi rusinamoje Lietuvoje, pabandykime krautuvėse nustatyti, kiek pardavėjų nemoka lietuviškai. Jų bus gana daug, tuo tarpu lietuviškai kalbantieji specialistai įvairiomis priemonėmis laikomi Kazachstane.

Atskirą grupę išsiunčiamųjų į Kazachstaną sudaro buvę partijos patikėtiniai, nusivylę savo darbdaviais ar gavę nuo jų į kailį.

1965 m. kovo 3 d. „Tiesoje" buvo minimas Zigmas Lobšaitis, buvęs „stribas", milicijos j. leitenantas. Jį suklupdžiusi degtinė. Išmestas iš darbovietės, pasiryžęs laimės ieškoti kitur. Kai susikalsiąs pinigo, važiuosiąs namo, į Lietuvą. Bet kas jį įregistruos?

1965 m. vasario 20 d. „Tiesoje" buvo rašoma, kad Leonas Dženkaitis prieš porą metų, bijodamas atsakomybės už „chuliganišką elgesį", išvyko į plėšinius (Kazachstaną). Sugrįžęs norėjo įrodyti, kad suprato savo klaidas, stengiasi jas ištaisyti, bet, bevarstydamas įstaigų duris, tegaudavęs vieną atsakymą: darbo nėra. Leonas Dženkaitis redakcijai rašo: „Ir šiandien galima pamatyti mane stovintį ties sankryža, kur stovėjau prieš keletą metų. Nenuostabu, kad bus galima mane pamatyti teismo salėje, nusikaltusių suole. Draugai ir aplinka, kurioje praleidžiu laiką, nepavydėtina".

1959 metais išvyko į Kazachstaną mano darbovietės šoferis Bukantas su daugiavaike šeima. Mūsų 40 mokytojų būryje ir apie tiek pat technikinio personalo tebuvo tik trijų narių partinė organizacija: mokyklos-internato direktorius Savickis, rusų kalbos mokytoja Dreizina ir šoferis Bukantas. Susikivirčijęs su vadovybe, Bukantas su šeima išvažiavo iš Lietuvos.

Tai keletas konkrečių pavyzdžių, kokiais būdais lietuviai priverčiami palikti savo gimtinę ir susidurti su rusinimo pavojum.

Tačiau kolonialisto lūkesčiai vargu ar išsipildys. Tai rodo ir pati sovietinė spauda, atvirai puolanti nepalaužiamą jaunimą. Nebetinka jaunųjų apšaukti naciais, fašistais, buržujais, nes anais laikais jie buvo dar vaikai ar net negimę. Čia ir slypi visa galia dabartinės kartos, o tuo pačiu ir bejėgiškumas rusiškai komunistinio kolonialisto. Jis augina sau duobkasį!

A. Viluckis

Sovietiniai kariai ir ginklai

(E) NATO kariniai sluoksniai reiškia ne pasitenkinimą, kad Vakarų pasaulis nekreipia rimto dėmesio į Rytų grėsmę laisvosioms Europos tautoms. Dėl to kaltas esąs psichologinis „atlydžio" veikimas, kuris, atrodo, yra iššaukęs visuotinį „ginklavimosi tinginį". O dabartinis Varšuvos Pakto ginkluotųjų pajėgų lygis neleidžia daryti išvados, jog senasis žemynas nebeturi bijotis jokio ginkluoto užpuolimo. Slaptųjų šaltinių duomenimis, Varšuvos Pakto nariai, neskaitant jau Maskvos branduolinių ginklų, laiko tokias ginkluotąsias pajėgas:

SOVIETŲ SĄJUNGA šiuo metu turi 3. 800.000 karių, kurių 2 milijonai tarnauja sausumos kariuomenėje, 730.000 aviacijoje, 470.000 laivyne ir 200.000 strateginių raketinių dalinių gretose ir kitur. Maskva gali trumpu laiku į karo tarnybą pašaukti 20 milijonų jau apmokytų atsarginių. O Sovietų Rusijos ginklų atsargas sudaro 58 tūkstančiai tankų, 56.000 tūkstančiai artilerijos pabūklų, 12.000 įvairių rūšių lėktuvų, 269 karo laivai, didesni negu tūkstančio tonų, ir 1.369 karo laivai, mažesni negu tūkstančio tonų, ir beveik 500 povandeninių laivų.

LENKIJA kariškai yra pats tvirčiausias Maskvos satelitas. Ji turi 380.000 kareivių ir 2.006.000 vyrų atsargoje. Lenkija visada gali duoti Varšuvos Pakto pajėgoms 2. 750 tankų, 1.240 įvairių rūšių lėktuvų, 4 karo laivus daugiau negu tūkstančio tonų, 118 laivų, mažesnių kaip tūkstančio tonų, ir 9 povandeninius laivus.

ČEKOSLOVAKIJA gali prisidėti prie raudonosios Rytų pajėgos sudarymo su 290 tūkstančių karių. Be to, ji turi paruoštus vieną milijoną vyrų atsarginių, nuolat apmokamų karinėse organizacijose, kad kiek vienu metu galėtų būti panaudoti, 4.000 tankų, 750 lėktuvų. Tuo būdu čekoslovakų kariuomenę reikia laikyti geriausiai ginkluota pajėga „socialistinėje stovykloje", žinoma, po Sov. Sąjungos.

RYTŲ VOKIETIJOS „tautinė liaudies armija" laiko 209.000 karių ir karo atveju gali pašaukti 460.000 atsarginių. Neseniai ji buvo sovietų apginkluota moderniais ginklais. Be to, Rytų vokiečiai turi 1.800 tankų, 420 lėktuvų, 6 karo laivus, didesnius negu tūkstančio tonų, ir 124 karo laivus, mažesnius kaip tūkstančio tonų.

BULGARIJA Varšuvos Pakte atstovaujama 195.000 aktyvių karių ir 750.000 atsarginių. Ji gali į to Pakto pajėgas kiekvienu metu įjungti turimus 1.600 tankų, 400 lėktuvų, 4 karo laivus per tūkstančio tonų ir 44 karo laivus, mažesnius negu tūkstančio tonų, ir 3 povandeninius laivus. Bulgarija Rytų bloke yra laikoma vertinga karine pajėga.

VENGRIJA per 1956 m. sukilimą pasirodė aiškiai nepatikima. Todėl jai leidžiama laikyti tik 140.000 karinę pajėgą ir 750.000 atsarginių, turėti tūkstantį tankų ir 170 įvairių lėktuvų. Tai rodo, kad Vengrija karinėje srityje yra Maskvos nustumta į antraeilę vietą.

ALBANIJA, nors formaliai tebėra Varšuvos Pakto narys, tačiau to Pakto darbuose ir planuose jau nebedalyvauja. Ji atsipalaidavo nuo Maskvos ir tapo pirmuoju Pekingo atsparos tašku Vidužemyje. Nors yra maža valstybė, bet laiko 50.000 kariuomenę ir gali greit pašaukti į karines gretas 200.000 atsarginių. Be to, ji turi 280 tankų, šimtą karinių lėktuvų, 28 karo laivus, mažesnius negu tūkstančio tonų, ir du povandeninius laivus.

Asmenys, sekantieji Varšuvos Pakto karinės pajėgos vystymąsi, pastebėjo, kad labai padidėjo sovietų pajėgumas, o tuo pačiu ir jų grėsmė Europai. Štaip yra sustiprintos komunistinės karinės pajėgos:

Ugnies jėgos sustiprinimas. Padidintas artilerijos pabūklų kalibras, o tuo pačiu ir jų veikimo nuotolis. Staiga pranyko 76 mm ir 85 mm patrankos ir jų vietą užėmė 100, 130 ir 122 mm pabūklai. 122 mm haubicos užleido vietą 152 mm haubicoms. Išimtos iš apyvartos ir senos sunkiosios patrankos. Sunkioji artilerija dabar tenaudoja tik 203 mm haubicas. Įvesta visa eilė naujų raketų svaidytuvų, viena jų rūšis atominiams užtaisams iššauti. Daugelis tankų apginkluoti įvairių rūšių raketų svaidytuvais.

Prie to dar reikia pridėti, kad pėstininkai gavo tankų apsaugą. Artilerija aprūpinta šarvuotais traktoriais ir žvalgybiniais tankais. Žvalgybiniams ir lėktuvais perkeliamiems daliniams priskirti naujos gamybos ir konstrukcijos tankai. Taip pat padarytas didelis žingsnis į priekį ir apsisaugojant nuo atominių sprogmenų veikimo.

Čia dar reikia pridurti, kad sovietiniai žvalgybos ir apsaugos tankai gali plaukti. Pagrindinis kovos tankas T54-55 gali net panerti. Gausūs amfibiniai vežimai tarnauja kariuomenės judrumui padidinti vandenyje. Komunistų karinės pajėgos vis labiau aprūpinamos įvairaus dydžio malūnsparniais. Nuolat gerinamas sunkiųjų ginklų bei transporto priemonių nuleidimas žemėn iš lėktuvų. Visa eilė daugelio ratų automobilių pagerino sovietinių dalinių transporto galimybes. Jie taip pat naudojami gabenimui sunkiųjų raketų ir strateginių raketų dalinių.

Plečiamas troleibusų tinklas

„Tiesa" (IX.23) rašo, kad Vilniuje apmokoma nemaža vairuotojų troleibusams. Troleibusų valdybos žinioje eina apmokymą apie 70 kauničių. Tie grįš atgal į Kauną, kuriame bus atidarytos troleibusų linijos.

Kaunas iki šiol troleibusų neturėjo, buvo naudojamasi vien autobusais.

Vilniuje troleibusų susisiekimas praplečiamas — vedamos naujos linijos.

Tobulinami šaldytuvai

„Snaige" pavadinti šaldytuvai prieš dvejus metus buvo pradėti gaminti Alytaus gamykloj.

Dabar jie, kaip rašo „Tiesa", jau esą žymiai patobulinti — jie gali pasitarnauti ir kaip radijo ar televizijos aparatui padėti staliukas. Pasinaudojant stiklo plastiku, išvaizda dar būsianti tobulinama.

Šį Alytaus gamybos šaldytuvą, kaip nurodo laikraštis, „dabar pažįsta ne vien mūsų respublika".

Ligi šiol tų šaldytuvų savikaina buvusi aukštesnė už parduodamąją kainą. Dabar primokėjimai jau nebereikalingi.

Pagal planą šiais metais turi būti pagaminta 20.000 tų „Snaigių".

RAUDONOJO TERORO AUKOS

Vet. gyd. J. Gutauskas

Mūsų gyvenamojo amžiaus didžioji žmonijos gėda yra įgyvendinimas naujos vergijos. Senaisiais laikais vergais buvo paverčiami karo belaisviai. Labiau atsilikusių tautų tarpe buvo gaudomi žmonės ir parduodami į vergiją. Dabar naujai atgimstančioje vergijoje vergai yra atrenkami iš labiau išprususių žmonių, įvairaus amato pramokusių ar aukštojo mokslo pasiekusių. Senųjų laikų vergija įstatymais buvo globojama, o dabar vergas yra atsidūręs už įstatymo ribų. Jis atiduotas administracijų visiškon žinion. Vergija nūdien prasidėjo kultūringoje Europoje, jos centre ir rytuose. O dabar ji plista Azijoje ir dar kitur.

Raudonasis tvanas 1940 metais birželio mėn. užliejo visą Lietuvą. Kas po to darėsi Lietuvoje — šiurpu nukrečia kiekvieną. Ir dabar Lietuvoje ar lietuviškoje išeivijoje beveik nėra šeimos, kurioje gailiomis ašaromis nebūtų minimi bolševikų nukankintieji.

Praeitų metų lapkričio 7 d. ir 14 d. „Naujienoms" parašiau „Tartų (Dorpato) lietuvių studentų prisiminimus", paminėdamas kai kuriuos komunistų nužudytuosius. Praslinkus jau 25 metams, sunku prisiminti visus nukentėjusius, taigi, kiek prisimindamas, papildysiu savo kolegų bolševizmo teroro sąrašą.

1. Laurynas Lopas. Į pirmąją Valstybės Dūmą 1906.IV.24 buvo išrinkti septyni lietuviai. Po dviejų su puse mėnesio caras paleido Dūmą. V. Dūmos atstovai kvietė gyventojus ginti tautos atstovybę. Apie 200 atstovų Suomijos mieste Viipuri pasirašė vadinamąjį „Vyborgo atsišaukimą". Tarp pasirašiusiųjų buvo šie lietuviai atstovai: vet. stud. Lopas, Petras Vitkauskas ir Juozas Kubilius. Likusieji: kun. Jarulaitis, Milvydas, Sabalas ir Girnius nešė savo kailį, kur kas galėjo. Pasirašę „Vyborgo atsišaukimą" Dūmos atstovai gavo po 3 mėnesius kalėjimo be teisės būti renkamais į 2-ją V. Dūmą.

Nepriklausomoj Lietuvoj gyveno Lopas Jonišky, eidamas rajono veter. gydytojo pareigas. Priklausė vietos ekonominėms organizacijoms. Per pirmąjį vežimą buvo ištremtas į Sibirą.

2. Gelažius Pr., Joniškio raj. vet. gydytojas, priklausė tautininkams, komunistų nužudytas.

3. Puodžiūnas Jonas, Šiaulių apskr. vet. gydytojas, sugautas Austrijoj, kai bėgo į Vakarus. Grąžintas į Lietuvą ir nužudytas Gruzdžiuose.

4. Mačiulis Petras, Tauragės „Maisto" vet. gyd., 1941 m. birželio 15 d. ištremtas į Sibirą.

5. Rutkauskas Petras, Kėdainių apskr. vet. gyd., priklausęs tautininkams, išvežtas į Sibirą.

6. Ambrozevičius, Ukmergės apskr. vet. gyd., tautininkas, išvežtas į Sibirą.

7. Mašanauskas Ksaveras, gusarų pulko vet. gyd. ir Veterinarijos Akademijos lektorius, ištremtas į Kazachstaną.

8. Mackevičius Jonas, gusarų pulko vet. gyd., žuvo rusų-vokiečių fronte kažkur už Dauguvos upės.

9. Žlioba, gusarų pulko vet. gyd., išvežtas į Sibirą.

10. Toliušis Juozas, vet. gydytojas Klaipėdos kraštui, naciams okupavus persikėlė į Tauragę apskrities vet. gyd. pareigoms. Nužudytas Tauragėje nacių ar komunistų.

11. Pranaitis, Vet. Akademijos lektorius, išvežtas į Sibirą.

12. Bortkevičius Jonas, Panevėžio apskr. vet. gyd., bebėgdamas į Vakarus, per Nemuną persikeldamas nuskendo.

13. Žemaitis Juozas, vet. prof., okupuotoje Lietuvoje nužudytas kartu su žmona jo auklėtinio.

14. Vylimaitis, Kretingos apskr. vet. gyd., dingo be žinios.

15. Kancleris-Drapas, Širvintų raj. vet. gyd., dingo be žinios.

16. Brazys, Klaipėdos „Maisto" vet. gyd., dingo be žinios.

17. Kapuleris, žydų tautybės, laisvai praktikuojąs vet. gydytojas Linkuvoje, nacių sušaudytas.

Kiek vet. gydytojų pasitraukė į Vakarus, labai sunku pasakyti. Provizoriškai galima spėti, į JAV apie 50, Kanadą — 20, į kitus kraštus apie 10, taigi iš viso apie 80 žmonių.

Juodu šešėliu nūdien per žmonijos gyvenimą eina naujai įvedamoji vergija. Lyg būtų žmonijos sąžinė visai sukniužusi, žmonija suglebusi, ištižusi, kad tylomis kenčia vergiją ir nepajėgia jos nusikratyti.

SUBTILUMO MEISTRAI

Vartau blogo vilniškio popieriaus „Jaunimo Gretas". 1965-ji metai, kovas.

Puiki nuotrauka — pro retus pušų kamienus tyvuliuoja aukštaičiams būdingas ežerėlis. Apačioje riebiomis raidėmis antraštė: LEISKIT Į TĖVYNĘ, LEISKIT PAS SAVUS. Ką gi, labai jautri tema, labai gerai mums visiems lietuviams suprantama. Puslapis sustatytas tūlo Vabalo iš Šilutės.

Jis daugiau cituoja ir trumpai komentuoja laiškus iš Vakarų, Vokietijos lietuvių siunčiamus giminėms į Lietuvą.

Ir kaip puikiai Vabalas įpina lietuviškos gamtos grožio, pacituodamas po kelis sakinius iš Brigitos Štolcaitės laiško Lietuvon. Minimi dar ir Plyčiūtės, Kolbergienės laiškai. Ir vis ta tėvynės ilgesio gaida. Lietuviškoji lakštingala, gegutė, purienos, net ilgakojui gandrui sentimentalumo dėlei leidžia Vabalas pabraidžioti po Šyšgirių pelkes.

Skaitau Vabalo montažą, ir man nejučiomis nematomomis replėmis kažkas spaudžia širdį. Taip norėtusi dar kartą išgirsti tą nuostabųjį upelio čiurlenimą, lakštingalos suokimą. Iš tikro nelengva atvykėlio dalia Vokietijoje. Iš tikro kapitalistinis pasaulis turi kai kurių ir neigiamų savybių. Visų pirma: kaip čia piktnaudžiaujama laisve.

Tačiau yla, kad ir kaip beslėptum, išlenda iš maišo. Vabalui Šyšgiriai, Šilutė, Rusnė yra „tėvynė", o Brestas jau yra prie „tėvynės" sienos. Kad ne apie Vytauto laikų Lietuvą čia Vabalas kalba — visiems aišku. Vabalui ir Krasnojarskas, ir Vorkuta, ir Magadanas yra „tėvynė". Iš visa ko galima spręsti, kad Vabalas yra gana aukštų polėkių žmogus. Ir aš suprantu, kad jo eilutės labai jaudina Brigitą, Ketę ar Horstą, kurie gimė ir užaugo Šyšgiriuose ir tepažįsta tik tėvynę, o ne Vabalo „tėvynę". Tačiau man, užčiuopus Vabalo idėjas, plaukai pasistojo ant galvos. Mat, aš gerai pažįstu Vabalo „tėvynę" su jos Krasnogorjevka, Kokčetavu, Kizil-Arvat.

O gal sekantį kartą pacituosite, gerbiamas Vabale, laiškus tų, kurie atvyko nelemtojon Vokietijon ne iš tėvynės, get stačiai iš „tėvynės", tiksliau — iš romantiškojo Sibiro. Ne, jų Šyšgirių sentimentai nebejaudina. Ačiū, kad prasitarėte, gerbiamasis, kur yra jūsų tėvynė. Taigi mes savojon Tėvynėn sugrįžtumėm mielai, bet su sąlyga, kad jūs išsinešdintumėte į savąją.

Skaičiavimo mašinos

„Tiesa" nurodo, kad Šiauliuose statoma didelė skaičiavimo mašinų stotis.

Būsimieji to centro skaičiuotojai ir planuotojai išsiųsti į Rygą ir Leningradą mokytis į specialius kursus. (r)

Tarp kitko, paties autoriaus tikriausiai nepažįstu, bet pažinau vieną Vabalą nuo Girkalnio, išdavusį savo tris brolius partizanus, kurie žuvo, vėliau už tai gavusį valsčiaus pirmininko postą, o dar vėliau patį partizanų sušaudytą. Matyt, tokia jau vabalų dalia tęsti Judo darbą...

K. Jurgaitis

GERIAUSIA DOVANA KALĖDOMS

Naujai gauta ilgo grojimo plokštelė:

„Kur banguoja Nemunėlis" — A. Brazis, operos solistas; toje plokštelėje, be kitų, yra šios dainos bei giesmės: „Kur tas šaltinėlis", „Šventa naktis".

„Tėvynės meilė nemari", dainuoja A. Dambrauskaitė, operos solistė, šios dainos: „Na, tai kas?", „Jau atėjo rudenėlis", „Oi, berneli vientūry" ir kitos.

„Lietuvių tautiniai šokiai", išpildo Švedo Tautinis ansamblis. Be kitų, šie šokiai: Žiogelis, Mikita, Sukčius.

„40 labiausiai mėgstamų lietuviškų meliodijų", groja Lietuvių Tautinis orkestras. Be kitų, šios melodijos: Per tamsią naktelę, Pasėjau dobilą, Sutems tamsi naktužėlė, Ant tėvelio dvaro ir kitos.

„Dainuojame su Rūta", liaudies dainos: Ant kalno mūrai, Eisim, broleliai, namo, Kas subatos vakarėlį ir kitos. Dainuoja „Rūtos" ansamblis.

„O ramunėle, pasakyk", dainuoja Birutė Tamošiūnas. Šokių muzika: Granada, Pavasaris, Su tavim kartu, Žavingos naktys ir kitos.

„Rožės ir tylūs vakarai", Vanda Stankus. Šokių muzika.

„Ar pameni?" Vanda Stankus — šokių muzika.

„Sutemų garsai" — šokių muzika.

Knygos vaikams ir jaunimui:

S. Zobarskas — Lithuanian Short Stories — 35 šil.

J. Mingėla — Labas rytas, vovere, gausiai iliustruota — 18.6 šil.

Prašau pasirinkti. Rašyti: **Dainora, 14, Priory Rd., Kew - Surrey.**

Tuos, kuriems galėjo pasitarnauti, aprūpindama artimuosius Lietuvoje, ir visus kitus lietuvius

ŠV. KALĖDŲ ir N. METŲ proga

sveikina ir laimės linki

Tazab & Co. Ltd.

22, ROLAND GARDENS, LONDON, S.W.7

VOKIETIJA 1965 METAIS

BENAMĖ KAIRĖ

Vokietijos socialdemokratų partijos vadovybė naująją programą ir taktiką vadina pragmatizmu, kiti, neišskiriant nė pačių socialdemokratiškųjų kadrų, naująjį SPD veidą yra linkę vadinti politiniu oportunizmu. Kaip ir galima tikėtis, partijos „susipragmatinimu“ toli gražu ne visi socialdemokratai buvo patenkinti, ne visi drausmingai ir partinei disciplinai pakluso. Ypač intelektualų tarpe (SPD istoriškai yra pažįstama kaip darbininkijos ir kairiosios inteligentijos partija) naujoji partijos linija sukėlė neslepiamą nepasitenkinimą, nusivylimą ir opoziciją. Atskiri partijos ideologai protesto ženklan iš SPD netgi išstojo. Dauguma socialistinių intelektualų susibūrė naujai įsteigtoje sąjungoje, pavadintoje „Sozialistischer Bund“, kuriam vadovauja prof. Wolfgang Abendroth.

Politinėse studentijos organizacijose padėtis visiškai susipainiojo. LSD (Sozialistischer Deutscher Studentenbund) tuo tarpu nuo Godesbergo programos griežtai atsiribojo, nutraukė savo afiliaciją su socialdemokratų partija ir pradėjo veikti savarankiškai. Įdomu, kad kaip tik pastaruoju metu SDS narių skaičius smarkiai paaugo.

Socialdemokratų partijai ištikimi studentai įsteigė savo atskirą organizaciją, pavadintą SHB (Socialdemokratischer Hochschulbund), kurią SPD finansiškai remia. Ištikimybės partijai betgi ir SHB veikloje nedaug tegalima pastebėti. Socialdemokratiškieji studentai aštriai kritikuoja SPD užsienio politiką, yra aiškiai socialistiški ir antiklerikališki. Partijos veikėjai į SHB žiūri su neslepiamu ir augančiu nepasitikėjimu.

Jauniausioji socialistinė studentijos organizacija yra GAST (Gewerkschaftlicher Arbeitskreis der Studenten), kuri siekia studentiją suartinti ir supažindinti su profesinių sąjungų judėjimu. Vakarų Vokietijoje, kur socialinis mobiliškumas yra kur kas menkesnis kaip kituose pramonės kraštuose ir kur tik 5 proc. studentų yra darbininkų vaikai, GAST veikla yra labai prasminga ir reikalinga.

Britanijoje prieš keletą metų nukaltas terminas „benamė kairė“ (the homeless left) Vakarų Vokietijoje po Godesbergo tapo ypač tikroviškas. Kairysis socialdemokratų sparnas, agresyviai kairus profesinių sąjungų judėjimas, už partijos ribų likusios kitos čia minėtos ir nesuminėtos organizacijos, atrodo, butų galėjusios būti puiki dirva komunistinei pernetracijai. Taip betgi neatsitiko.

Komunistų partija, žinia, Vakarų Vokietijoje yra uždrausta ir veikia nelegaliai. Politinės policijos duomenimis, šiuo metu tepriskaitoma apie 6.000 konspiratyviai veikiančių komunistų (1956 metais kompartijoje dar buvo 70.000 narių). Komunistų bandymai infiltruotis į socialistines organizacijas visiškai nepasisekė, išskyrus tik nereikšmingą Vereinigung Unabhaengiger Sozialisten (Nepriklausomųjų socialistų sąjunga), kurios narių skaičius tesiekia keliasdešimt asmenų.

Vadinamoji „benamė kairė“ suprantamai ieškojo būdų susikonsoliduoti ir pasireikšti parlamentarinėje veikloje. 1961 metais įsisteigė „Vokiečių taikos unija“ arba DFU (Deutsche Friedens-Union). Žurnalistai su tam tikra ironija DFU vadina „sakyklos ir katedros“ partija. Iš tikrųjų pastaruosiuose rinkimuose DFU sąrašuose kandidatavo net 17 katalikų ir protestantų dvasiškių (CDU išstatė keturis, o SPD tris) ir devyni profesoriai (CDU sąrašuose — aštuoni, SPD — septyni). DFU sąrašuose kandidatavo ir vienas buvęs komunistas.

DFU kovoja už pacifizmą, nusiginklavimą ir prieš atominius ginklus. Parlamentarinėje realybėje DFU padėtis yra bevilti-ška. Rinkimuose ji tegauna apie du nuošimčius visų paduotųjų balsų, kuriuos nutraukia nuo socialdemokratų, tuo būdu pasitarnaudama tik krikščionims demokratams. Nėra DFU nei komunistų vadovaujama (jos manažeriu yra kunigas Heinrich Werner), nei jų įsteigta, kaip neteisingai kad teigė „Eltos Informacijos“.

Kleboniškas naivumas ir profesoriškas ne gyvenimiškumas „benamės kairės“ vis dėlto nesužavėjo, ir pastaruosiuose rinkimuose ji, „nežiūrint visko“, aiškiai pasisakė už socialdemokratus. Ypač kairieji intelektualų sluoksniai savanoriškai ir niekieno neraginami aktyviai įsijungė į priešrinkiminę kampaniją socialdemokratų naudai. Dvidešimt penki iškiliausiųjų vokiečių rašytojų ir poetų išleido savo politinių straipsnių rinkinį atskira knyga, kurioje kategoriškai buvo pasisakyta už socialdemokratus ir kuri milžinišku tiražu buvo paskleista visuomenėje. Žinomi intelektualai savo asmeniniu prestižu verbavo už SPD. Poetų ir rašytojų grupė savanoriškai susibūrė į „redakcinę kontorą“, kuri kalbiškai ir stilistiškai redagavo socialdemokratų politikų priešrinkimines kalbas. Populiarus, pasaulinio garso rašytojas Guenther Grass asmeniškai organizavo priešrinkiminius mitingus, kuriuose aistringai kritikavo krikščionis demokratus. Grasso pasisekimas buvo netikėtai didelis: mitingams teko nuomoti sporto hales ir cirko palapines. Toks visuotinis intelektualų užsiangažavimas krikščionis demokratus pradėjo pastebimai nervinti, ypač dėl to, kad jie ne tiek gyrė SPD liniją (kuria jie šiaip ar taip buvo nusivylę), kiek triukšmingai kritikavo CDU ir kanclerį Erhardą.

Būdingas buvo kolumnisto Sebastian Haffnerio pasisakymas kairiųjų žurnalo „Konkret“ skiltyse. Šis populiarus ir įtakingas politinis publicistas savo skaitytojams be rezervų patarė balsuoti už SPD, nes, nežiūrint socialdemokratų suburžuazėjimo ir sudešinėjimo, jie Vokietijoje liko vienintelė švari partija, be jokių kompromisų demokratinė ir be mažiausio krislelio neonacinių tendencijų. Literatų ir intelektualų užsiangažavimas betgi rinkimų nenulėmė.

Iš tikrųjų rinkimų nelaimėjo nė krikščionys demokratai, nes tikruoju nugalėtoju pasirodė kancleris Ludwig Erhardas. Smulkioji buržuazija paprasčiausiai balsavo už „savo žmogų“: jaukų storulį, kompetentingą savo specialybės žinovą, intelektualiai nekomplikuotą, netgi naivų, rašytojus viešai iškoliojusį „nemokšomis šuniukais“, moderniąją dailę pavadinusi „išsigimimu“, o svarbiausia — Vakarų Vokietijos ūkinės gerovės vaikščiojantį simbolį. Priešrinkiminėse kalbose Erhardas savo rinkikams taipogi nesigailėjo komplimentų, daug ir pakartotinai šnekėdamas apie „die gutbuergelichen Tugenden“ (t.y. smulkiaburžuazinės tobulybės), kurios esančios ir jo paties idealas. Erhardo vokiečių kalba stilistiškai nešlifuota, pilna miesčioniškų idiomų, „neinteligentiška“. Po priešrinkiminės kalbos Tuebingene universiteto studentai jo primityvią kalbėseną „patraukė per dantį“, iškeldami plakatą su užrašu „Einst sprach hier Hegel und jetzt DAS“ (kadaise čia kalbėjo Hegelis, o dabar ŠITAS). Erhardas reagavo, kaip kiekvienas doras biurgeris tokiu atveju pasielgtų: pasipiktino, sušuko, kad tai esanti „durnumo dokumentacija“, ir užsigavęs iš Tuebingeno išvažiavo.

Erhardo rinkiminis priešas, socialdemokratų kandidatas į kanclerius, populiarusis Vakarų Berlyno burmistras Willy Brandtas smulkiajai buržuazijai pasirodė per daug „įtartinas“. Brandto motina buvo netekėjusi. Tariamasis smulkiosios buržuazijos „padorumas“ yra notoriškas, ir politiniai socialdemokratų priešai šitą aplinkybę be skrupulų išnaudojo, viešai ir pusiau viešai skleisdami mintį: nejaugi „bastardas“ gali būti mūsų vyriausybės galva?! Nuo 1934 iki 1945 metų Brandtas buvo politiniu emigrantu Norvegijoje. Politiniai socialdemokratų priešai tuojau metė šūkį: kai vokiečių tauta „herojiškai“ kovojo prieš komunizmą, Brandtas leido patogias dienas užsienyje! 1945 metais Brandtas nešiojo norvegų karininko uniformą. Politiniai priešai interpretavo: Brandtas karo metu šaudė į savo tautiečius ir todėl laikytinas išdaviku! Tai netiesa, nes jis tebuvo spaudos karininku ir ginklo rankose neturėjo. Balsuotojų masėms Brandtas vis dėlto pasirodė nepriimtinas, per daug jau „tarptautinis“, per mažai „vokiškas“, dargi norvegę vedęs.

Pats Willy Brandtas yra įsitikinęs, kad smulkiaburžuaziniai prietarai, jo asmenybės „netinkamumas“ ir negebėjimas konkuruoti su perdėm „vokišku“ Erhardo įvaizdžiu socialdemokratams kainavo rinkimus. Iš partijos lyderio pareigų jis atsistatydino. Jo įpėdiniu nebus nė partijos vicepirmininkas Fritz Erleris, nežiūrint jo kvalifikacijų ir politinio patyrimo. Erleris nacių laikais sėdėjo kalėjime už socialdemokratinę veiklą. Vokiečių balsuotojams ir ši aplinkybė gali būti sunkiai virškinama. Matome, kad nacinės praeities vokiečių tauta dar toli gražu nėra nugalėjusi.

R. E. Maziliauskas

LAIŠKAS IŠ VORKUTOS

(Lietuvos okupacijai priminti)

Prie traukinio stoties tėvynėj žemaičių
Stovėjo namelis tarp dviejų eglaičių.

Namely gyveno vienturtis Jonelis
Laimingas ir linksmas su savo tėveliais.

Jonuko tėvelis keliavo-tarnavo —
Jis garvežį valdė, su juo ir keliavo.

Mamelė jais rūpinos, maistą gamino,
Rūtas ir jurginus daržely augino.

Namelio pastogėj balandžiai burkavo.
Jonelis globojo augintinius savo.

Namo iš mokyklos bėgte parskubėjęs,
Mamos jis šaukimo pietų negirdėjo, —

Ir lipo ir kopė skubiai į pastogę
Todėl, kad Pilkučio nematė ant stogo.

Ar ras jis Pilkutį — skridiką šį šaunų,
Parnešusį laišką tėvelio iš Kauno?

Namelio pastogėj balandžių šeimyna
Baltgalvių, verstinių, ir kas juos ten žino.

Jonelis žinojo kiekvieną čia jųjų,
O ypač porelę skridikų pilkųjų.

Tėvelis kelionėn kai ruoštis tik bandė,
Jonukas jį prašė paimt ir balandį.

Jisai išmokino juos laiškus nešioti,
Tėvelio paleistus toliau kur iš stoties.

Pirmasis skridimas — tai ko gi bereikia —
Pilkutis sugrįžo tuojau iš Mažeikių.

Kai antrąkart skrido, tai jau iš Obelių,
Namo bet sugrįžo, neklydęs iš kelio.

Ir taip tat išmoko Jonelio Pilkutis
Parnešt prie kojelės ir tėčio laiškutį.

Kai Lietuvai rusai jau Vilnių grąžino,
Pilkutis pirmasis šią parnešė žinią.

Bet antrąkart nešė iš sostinės mūsų
Laiškelį: pagrobė vėl Lietuvą rusai.

Kankino ir grobė lietuvius plėšikai,
Į Sibirą vežė pikti bolševikai.

Birželio jie naktį apsupo namelį,
Namie bet nebuvo šį kartą tėvelio.

Joneliui ir mamai jie liepė skubėti...
Ką nor pasiimti, tuojau susidėti.

Ir išvežė vargšus į nežinios būtį;
Jonelis bet vežės ir savo Pilkutį.

Kiek ašarų lieta, kiek alkta, kentėta,
Kelionės bet galo regėt neregėta.

Antai jie pamato — tai, sako, Uralas...
Ir buvo čionai jau kelionės jų galas.

Namie pasiliko jų vienas tėvelis.
Čionai bet atskyrė ir mamą Jonelio.

Ir ašarom rašė mamelė laiškutį,
Kad jįjį nuneštų tėveliui Pilkutis.

Iškilo skraiduolis Vorkutos padangėn —
Ar ras jis pastogę, jo gimtąją, brangią?

Aplinkui jis trejetą ratų apskriejo —
Į vakarus kelią atrasti reikėjo.

Ir leidosi, vejamas vėjo rytinio,
Virš miško, virš upės, virš raisto, pelkyno.

Jo akys galėjo įžvelgti ir žmones,
Tačiau jie nebuvo draugai jo kelionės.

Jau vakaro saulė į debesį skendo;
Už miško žaibavo, tai audra jau brendo.

Pilkutis bet nekeitė skrendamo kelio:
Ar žaibas, griaustinis — jis skrenda, kiek /gali.

Pro debesį baisų aukštyn prasiplėšęs,
Susikaupė, matė, kad skrist vėl galėsiąs.

Jam švietė aušrinė, be to jis suprato,
Kad šviečia jam kelią ir Grįžulo ratai.

Kai skrido virš miestų, naktis žiburiavo.
Tačiau dar nematė tėvynės jis savo.

Vėl skrido, vėl plušo, širdis plakte plakė,
Tur būti jau Vilnius — galvelė jam sakė.

Ir štai — ne apgaulė, akių nebe pokštai:
Dūmavo, žėravo jau sostinės bokštai.

Pavargęs Pilkutis į varpinę suka,
Vienok nusigąsta, išvydęs apuoką.

Ir sprunka nelaukęs ant stogo bažnyčios.
Baugu — ar ir čia neužpuls kas jo tyčia?

Alsavo ir žvalgės — aplinkui ramybė.
Atslūgsta širdelė, sparnuos nebegnyba.

Ilsėjos Pilkutis, tačiau ir budėjo.
Pakilo ir skrido, netrukdomas vėjo.

Aušra rytmetinė jau skaidrino plotą —
Čia miestą, čia mišką, čia žemę rasotą.

Štai užmiesčio kalvos ir jųjų atšlaitės.
Neris čia skaidrioji vingiavo ir raitės.

Dėl vanago pikto, klastingo pavojaus
Pilkutis vėl kilo, kilimą kartojęs.

Iš aukščio padangės įžvelgia jis rėžį — ...
Tai bus jau ir Kaunas, jis mato Nevėžį.

Artėja, artėja Pilkučio namelis —
Ir kelias taip aiškus, ir džiaugias širdelė.

Štai, va, ir gimtoji Pilkučio pastogė,
Ir nutupia laiško nešėjas ant stogo.

Namų šeimininkas pamato Pilkutį:
Nejaugi, nejaugi parnešęs laiškutį?

Sėdėjo tėvelis palinkęs, kur rūtos,
Ir ašaras skaitė laiške iš Vorkutos.

Va

Kaimas kryžkelėje

(Atkelta iš 2 psl.)

Jaunųjų mašina išrieda į vieškelį, lukteri, kol kitos apsigręš, ir visa palyda, gaudžiant muzikai ir dainoms, nutrenkia per kaimą.

Neduok žiedo nei vainiko,
nei žalių rūtelių...

— pritaria Klemė Stribokas, iškišęs alkūnę pro kabinos langą.

Ties kolūkio raštinės kiemu tenka visiems sustoti: kelias užtvertas. Už ilgos karties, permestos skersai vieškelio ir pritvirtintos prie pakelėje augančių medžių, susikimšęs žmonių būrys. Anapus užtvaros stalelis, apdengtas Rimšienės audimo staltiese; ant jo alaus ąsotis, buteliai stipresnio gėrimo, lėkštė su sūriu.

Arvydas iššoko iš mašinos, nusmaukė ant pakaušio popierinėmis gėlėmis papuoštą piršlio kepurę.

— Sveiki, gerieji žmonės. Kodėl šlagbaumas nuleistas? Ar traukinys turi praeiti?

— Iš kur pats būsi, bral, kad nežinai tvarkos? — Pomidoro balsas, bet jo paties tarp susirinkusių nesimato. — Kur važiuojate? Ką vežate? Rodykite prekę. Turime žinoti, kokį muitą uždėti, bral.

— Prekės vietinės, aukščiausios kokybės. Jeigu įsileisite, daug naudos turėsite, — atkerta piršlys. — Pažįstate tokį Tadą Grigą?

— Kaip jo, velnio, nepažinsi, — atlėkė balsas iš būrio. — Man porą darbadienių nubraukė...

— Per mažai, Karanauskai. Per minkštas brigadininkas. Pusdienį du arklius sugaišinai ir tik porą darbadienių. Pasiūlysime valdybai peržiūrėti.

— Pasiuto!

— Kas dar pažįsta Tadą Grigą?

— Aš!

— Ir aš!

— Ir aš! — pasipylė šauksmai.

— Geras vyras?

— Būtų neblogas, tik gražus. Mūsų bobas pavilios.

— Nesibijokit, — gina jaunąjį piršlys. — Jis turi savo. Girdėjote tokią Birutę Rimšaitę?

— Žinom, žinom!

— Gera mergina?

— Nesibado, nespiria, nekanda...

— Nevagia.

— Svetimų vyrų nevilioja.

— Vadinasi, tinka?

— Pagyvensim, pamatysim. O dabar sumokėkit muitą ir važiuokit sau sveiki toliau.

Arvydas eina prie mašinos ir netrukus grįžta su glėbiu dovanų. Vaikai gauna kas žaisliuką ,kas saldainių maišelį, kas knygutę su paveikslėliais. Vyrai vaišinami cigaretėmis, moterys sausainiais. Paaugliams padalijama po knygą. Klemas Gaigalas gauna užrašų knygutę. Gausios, neįprastos dovanos. Karanauskas susiraukęs apžiūrinėja naują satyrinio žurnalo numerį, gautą iš piršlio. Antroje viršelio pusėje piešinys: varsnoje šalia sėklinių grūdų maišo knarkia kolūkietis; iš nosies skylučių prasikalę po daigą... Po galais! Geriau šimtą gramų būtų įpylęs, užuot tą popiergalių pluoštą įbrukęs... Bet, ačiū Dievui, ir šimtas gramų ateina. Pajauniai išlipo iš mašinų, traukia iš kišenių butelius, skuba piršliui į pagalbą. Stiklelis eina iš rankų į rankas. Purtymasis, prunkštimas, dėkojimai. Linkėjimai geros kloties jauniesiems. Pagaliau buteliai ištuštinti, tačiau užtvara tebestovi kaip stovėjusi.

— Tai ką? Neįleisite mūsų į savo kolūkį, gerieji žmonės? — nusivylęs klausia piršlys. — Kuo neįtikome? Ar dovanos per prastos, vaišės per menkos, ar jaunieji nepatinka?

— Po velnių! — į priekį iššoko Gaigalas. Jau įšilęs. — Kas taip sako? Mes apdovanoti ir privaišinti iki kaklo. Ir jaunieji neblogi, žalčiai. Bet negalvokite, kad mūsų kolūkis iš kelmo spirtas. Kad mes ubagai, kiaulės, juodasnukiai ir kitoks šlamštas, neturime ką paėsti, kuo svečius pavaišinti! Prašom, kviečiame. Mes išgėrėme už jūsų sveikatą, malonėkite dabar išgerti už mūsų sveikatą, gyvate. — Gaigalas ima nuo stalelio butelį degtinės, kurį buvo atsinešęs, užgeria Arvydą ir prikliukina jam pilną stiklinaitę.

Piršlys pirmą kartą tikrai sumišęs. Visi juokiasi. Bet nieko nepadarysi — reikia išgerti.

Kiekvienas ima nuo stalelio savo butelį — kas naminio obuolių vyno, kas degtinės, kas likerio — ir užgeria vestuvininkus. Stiklelio įkandin keliauja lėkštė su sūriu.

Mašinos ir sunkvežimio kėbulas ištuštėjo — visi susikimšo ant vieškelio prie užtvaros. Tik muzikantai stovi savo vietose, bet ir čia pasiekia stiklinaitė.

Pomidoras, raudonas kaip rojaus obuoliukas, ridinėjasi klegančioje minioje su alaus ąsočiu. Kažkas bando užtraukti dainą. Spiegia kibinamos merginos, klykauja vaikai, Varnėnų Kašėtas timpčioja armoniką, nepatenkintas, kam prižadėjo Lapinui ateiti. Praleisti tokias vestuves!

Per šurmulį niekas nepastebėjo, kaip kažkas nuėmė kartį, patraukė šalin stalelį. Kelias laisvas!

— Važiuojam!

— Gerai, įsileidžiam. Bet jaunieji turi prižadėti, kad jų vaikai užaugę neišbėgios iš kolūkio į miestą.

— Ar prižadate? — klausia Arvydas.

Birutė ir Tadas, droviai šypsodamiesi, linksi galvomis.

Žmonės prasiskiria. Mašinos palengvėle juda pro šūkaliojančią minią. Paskutiniai pasikeitimai sąmojingomis frazėmis. Pro mašinų langus iš abiejų pusių švysčioja rankos, mirguliuoja ore barstomi saldainiai.

— Likit sveiki, gerieji žmonės! — šaukia Arvydas. — Į jūsų kolūkį atvežame turtingą nuotaką ir tokį pat jaunikį. Jų kraitis — darbščios rankos, tyros širdys, jautrios sąžinės, šviesūs protai. Jie atneša jums santaiką, gerovę ir laimę. Būkit laimingi, mieli bičiuliai!

Kol vestuvės pasiekė Grigo vienkiemį, tenka pralaužti dar porą užtvarų. Bet jos nebe tokios gausios, be sutikimo vaišių. Iš mašinų belipa tik piršlys ir pabroliai. Išdalijamos likusios dovanėlės, atiduodami paskutiniai buteliai, ir vestuvinė svita jau be kliūčių pasuka namo.

Senieji Grigai išeina ant kiemo su duona ir druska pasitikti jaunųjų.

Pirmas pas Lapiną prisistatė Pruncė Prancūzas. Prie užtvaros gavo išgerti, tad vaiposi patenkintas ir niūniuoja iškraipytą vestuvinės dainos melodiją.

— Iškuopei šulinį Smetonai? — klausia Lapinas.

— Išhofei, išhofei, — atsako Pruncė ir neprašytas atsidrebia ant suolo. Akys nekantriai šmirinėja po tuščią stalą.

— Ar Burba užvaišino?

— Ne, ne! — Kvailys purto gauruotą galvą. Ausų kriauklės, užgriuvusios susivėlusiais plaukais, raudonuoja kaip gaidžio skiauterės. — Purbos nėra. Purba muša farafoną. Festuvėse išhėriau. Už jaunųjų sveihatą. Martynas tavė...

— Kvailas tu, Prunce, oi, kvailas, — po trumpos pauzės sako Lapinas.

— Aš? — Pruncė netiki savo ausimis. Pirmą kartą girdi tokį įžeidimą iš savo geradario lūpų. — Aš, fonas Lafina?..

— Tu, tu, Prunce. — Lapinas per kaktą stebi silpnaprotį. Akyse nejauki viskam pasiryžusio žmogaus išraiška. — Kvailas kaip aulas. Asilų asilas. Didesnio kvailio už tave nerasi visame rajone.

— Aš kvailas... asilas! — Silpnaprotis pašoko kaip į užpakalį įžnybtas. Veide nuoskauda ir bręstantis pyktis. — Aš aulas, fonas Lafina? Aš?

— Tu, Prunce, tu. — Lapinas dėl viso pikto pasislinko į šoną. — Užbaigtas nevisprotis, kvailių karalius. Tave reikia uždaryti į beprotnamį...

(Bus daugiau)

Visus savo klientus, draugus ir pažįstamus

sveikinam Šv. Kalėdų proga ir linkime

laimingų ir sėkmingų Naujųjų Metų.

BALTIC STORES LTD.
(Z. Juras)

Šventų Kalėdų proga
sveikinam savo pažįstamus,
draugus ir klientus
ir linkime laimingų 1966 metų.

Bulaitis Peter & Sons
80, Highbury Park, N.5, London.
Tel.: CAN 5164
ir
Bulaitis Bros.,
225, Seven Sisters Rd., N.4, London.
Tel.: ARC 0449

LIETUVOS GAMTA

ŠERNAS

Lietuvos miškuose gyvena laukinės kiaulės, kurias įprasta vadinti šernais. Iš tikrųjų šernas yra laukinis kuilys — vyriškoji giminė.

Laukinė kiaulė yra stipri, pilna jėgų ir pajėgi gintis. Jos svoris apie 150-200 kg. Bet pagal vietą, laiką ir maisto gausumą tas svoris keičiasi. Ji labai panaši į naminę kiaulę. Spalva jos įvairi; pilkos ir su baltomis dėmėmis yra retos. Jaunikliai būna pilkai rusvi su gelsvomis juostelėmis, gana tiesiai einančiomis išilgai kūno. Bet tos juostelės vėliau dingsta.

O tas jų plaukas — pastyrę, ilgi, smailūs šeriai.

Anksčiau laukinių kiaulių būdavo beveik visoje Europoje, bet dabar jau jos nyksta. Miškininkai džiaugiasi tuo, bet medžiotojai apgailestauja. Lietuvoj jų dar, palyginti, buvo nemaža.

Gyvena jos drėgnose balotose vietovėse, kad ir nelabai miškingose. Gyvena išsiraususios duobes, net išklodamos tuos guolius samanomis, sausa žole ar lapais, kad būtų ko patogiau gulėti. Visas būrys tų kiaulių paprastai įsitaiso vieną didelį guolį ir, ypač žiemos metu, kad būtų šilčiau, sugula taip, kad galvos būtų nukreiptos į vidurį, ir guli visos krūvoje. Jeigu žmogus eina pro šalį ir prieina tokį būrį, tai jos sujuda subruzda staiga ir metasi į visas šalis.

Šiaip į savo guolius jos grįžta kasdien po vieną. Gaujomis grįžta daugiau tik žiemos metu į savo bendruosius guolius. Vasaros metu, tiesą sakant, jos beveik kasdien knisasi sau guolius, dėl to pridaro daug žalos. Jos bičiuliškai laikosi kartu po kelias iki veisimosi laiko, tik seniai, ypač šernai, gyvena vieniši. Gauja dienos metu guli ramiai ir tingiai, o vakarui artėjant atsikelia eiti maisto ieškoti. Bet visų pirma pavarto, paknaisioja žemę ir eina į kokį nors klaną-dumblyną „išsimaudyti". Tas atsivėsinimas maudantis, atrodo, būtinas, nes jos eina gana toli ieškoti klanų.

Kai viskas aptyla, ramu, tada jos eina į laukus, o kur jau įpranta, nuo ten nelengva atpratinti. Ypač kada javai išplaukėja, tai labai sunku jų atsiginti. Jos ne tiek gal daug suėda, kiek pakartotiniais atsilankymais sutrempia, suvolioja, suknisa ir kartais didelius plotus sulygina su žeme. Tuo jos ypač žalingos.

Miške ir pievose jos ieško žemėje maisto — šaknelių, kirmėlių, bobausių, o rudenį ir žiemą — gilių, riešutų, kaštonų, bulvių, burokų ir ankštinių augalų. Jos ėda visokius augalus ir gyvius, net nudvėsusius gyvulius ir žvėrelius.

Visi judesiai, nors kiek negrabūs bei neapsukrūs, bet greiti ir smarkūs. Bėga gana greitai, bet nemėgsta daryti aštrių pasisukimų. Savo aštria galva ir kūno jėga prasimuša per tankiausius krūmus, viskas tik traška braška net ir ten, kur kitiems jų ūgio ar mažesniems gyviams beveik neįmanoma praeiti. Plaukti laukinės kiaulės irgi puikiai sugeba, gali lengvai nuplaukti 6-7 kilometrus.

Jos yra atsargios ir pastabios, nors negalima pasakyti, kad būtų bailios, nes pasitiki savo jėga. Nėra, pasakytume, tokios bukaprotės, kaip įprasta galvoti. Bet kai įpyksta, tai užmiršta visą atsargumą. Stipriausia laukinė kiaulė neįerzinta net žmogui nieko nedaro. Bet jau šuniui tai visuomet priešinasi ir pavojinga. Tačiau nepraleidžia įžeidimo, užkabinimo. Jeigu žmogus eina sau ramiai pro šalį, tai jos nesirūpina juo, net nubėga šalin. Bet jeigu ją paerzini, tai puola ir ginkluotą žmogų baisiai ir visai aklai. Kai puola, tai visuomet greitai, tiesiai bėgdama ir stipriais smūgiais stumia savo kaulingu snukiu, o šernai kerta iltimis. Jeigu žmogus neišsigąsta, tai gali prisileisti visai arti ir tada pašokti už kokio nors medžio, nes prabėga pro šalį ir niekuomet negrįžta atgal. Jeigu vieta visai atvira, tai reikia kristi ant žemės, nes laukinės kiaulės negali atakuoti žemyn, bet tik... į viršų. Bet vis tiek pavojinga. Nors patelė ne taip lengvai įsiutusi supyksta, kaip šernas-kuilys, ir negali taip smarkiai atakuoti, bet ji nesitraukia ir kojomis tramdo priešą ir išplėšia gabalus mėsos. Pavojui esant jos padeda viena kitai. O jeigu laukinė kiaulė eina su savo vaikais ir vaikus kas nors užpuola, tai ji persekioja užpuoliką tol, kol pagauna arba savo vaikus atgauna.

Balsas panašus į naminės kiaulės kriuksėjimą. Lapkričio pabaigoje prasideda veisimasis ir tęsiasi 4-6 savaites. Tada sueina atskirai gyvenantieji šernai, ir prasideda tarp jų kova. Po kovos silpnesnieji išvaromi iš gaujos. Tarp stiprių šernų būna smarkios ir ilgos kovos. Bet tos kovos retai pasibaigia mirtimi, nes senų šernų, nors iltys yra ilgos, bet ir oda stora. Būna atsitikimų, kad senam šernui medžiotojas suvaro porą sprogstamųjų kulkų, o šernas dar bėga 100-200 metrų. Kai vienodai stiprūs šernai neįveikia vienas kito nugalėti, tai stengiasi pakęsti savo priešą šalia savęs.

Po 18-20 savaičių šernė atsiveda 4-6 paršiukus, o stiprios net iki 11-12 paršiukų. Prieš tai pasitraukia į miško tankumyną-bruzgyną, kur pasiruošia samanomis, spygliais ir lapais išklotą vietą. Pirmąsias 14 dienų laiko savo vaikus tenai gerai paslėptus ir palieka juos tik tada, kai eina maisto ieškoti. Išsiveda juos iš guolio tik tada, kai jie jau moka vartoti savo kaulėtą snukutį gintis. Kartais ji susitinka su kitomis šernėmis ir jų vaikais, ir tada visi kartu eina. Pasitaiko, kad motina žūna. Tada kitos šernės-motinos rūpinasi jos vaikais, kaip ir savaisiais.

Jauni šerniukai gražūs ir malonūs gyvuliukai. Jie labai daug juda ir bėgioja, o motina, kai tik išgirsta nors mažiausią jų skundo garsą, tuč tuojau kaip žaibas skuba jiems padėti, pulti priešo.

18-19 mėnesių šernės jau gali vaisintis. 5-6 metų jau laikomos išaugusiomis. Gali gyventi iki 20-30 metų. Prijaukinta niekuomet nepasieks tokio amžiaus, nes jai trūksta laisvės ir tinkamo maisto. Jos retai serga — jei žiema labai šalta ir gilus sniegas neleidžia susirasti maisto, arba kai oda būna sunkiai sužalota.

Jų priešai, ypač šerniukų, yra vilkai, lūšys, na, ir gudrioji lapė. Dabar prieš keletą metų Lietuvon buvo atvežta ir užveista iš sovietų Rusijos kažkokių plėšrių laukinių šunų. Gali būti, kad jie irgi naikins šernus.

Šerniena mėsa labai branginama. Tai yra skanėstas, o ypač puikios šernienos dešros. Jų oda irgi naudojama, ir šeriai labai vertinami.

J. Čekauskas

Sparnuota civilizacija

AL. N. DIČPETRIS

Ajai jai, kas per gėrybės, kas do lobiai neišpasakyti yra kasdieniai žmonelių laikraščiai! Taip jau gerai viskas juose surašyta, taip suskirstyta ir sutvarkyta, tiek svarbių žinių žinelių, tiek visokiausių pranašysčių ir šiaip sau naujienų, ir dar skelbimų ir patarimų... O ir nuotraukų — vis po dvi ar tris kiekvienam lape! O jei pritrūksta kada rimtų dalykų, na, tai visuomet žmogui įdomu pažiūrėt į žodelius apie kitus žmones, pasiskaityt, kas ką daro ar daryt ketina.

Regis, visi sveiko proto gyvūnai sutikt turėtų, kad kasdieniniai laikraščiai ir augina ir, visaip saugodami bei ragindami, puoselėja kultūrą bei tą mūsų pavyzdingą buvimo būdą, plačiai jau civilizacija pramintą.

Ne tik puoselėja ir ugdo, norisi pridėti, bet ir su beveik nežmoniška kantrybe vairuoja visą reikšmingą ir svarbią aparatūrą link saldžiausių rytojų.

Va, tuo mes ir skiriamės nuo žemesnių gyvybių (tokių, kurios dar vis baimingai visom keturiom mina) ir nuo aukštųjų, dar kitų padangių padaužom vadinamų, kad mes galim apie išradimus ir išsimanymus, apie dividendus ir jų mokslus ir — svarbiausia gal — vieni apie kitus kasdien pasiskaityt, o jie — ne. Ką čia, anie Dievo padarėliai, tikriausia, nė neįtaria tokių modernybių. Tikriausia, dėl to ir jų nekalti balseliai taip žvėriškai mūsų ausim skamba. Tikriausia, jie kaukia ir baubia, ir mauroja, ir staugia, ir kriokia ne dėl to, kad kitaip nebesugeba, o dėl to, kad, neturėdami kasdieninių laikraščių ir dėl to nieko nenusimanydami apie ateitį nei apie kitų gyvulių elgesį, nei bėdas — jaučiasi esą bereikalingai pažemintais, prie visų nežinomųjų ir užmirštųjų amžinai paskirtais.

Paukštelių reikalai kitaip sutvarkyti: neturi jokių laikraščių ir jie, o vis dėlto linksmi balseliai mieli žmogui. Ir dar taip mieli, kad tikrai nebūtų mum ko stebėtis, jei atsirastų žmogysta su nuomone, kad paukščiai yra visa kuo pasitenkinę, visai laimingi, užtat ir čir-vir-virvina, užtat ir čiulba-ulba, lygiai jaudindami ir žavėdami turtingus ir vargšus, mažemečius ir senelius... Tarsi kokios geros plunksnuotos dvaselės...

Bet kaip jie gali būti laimingi, kad neturi kasdieninių laikraščių?..

Žiauru būtų ir nesąžininga, ir dar tiesų žodį tarus — graudu, jei sugalvotumėm, kad jie tik gieda, tik dainuoja aukštybėse dziugaudami, ir tiek... O gi aukštųjų giesmes yra puikesnės už žemųjų dėl to, kad anie neretai padangėse medžioja vabzdelius ir, šitaip tvirtindamiesi bei gyvastą tęsdami, pamato, jog ten kur nors už kalnų, už jūrių marių jau švinta dar kita diena. Ir šitaip spėja be daugybės žodžių burto, kad ateina saulėtas rytojus. Bet, ak! kur toks Solomonas, kuris papasakot mokėtų, kaip virpėtų paukščių gerklelės, jei jie turėtų kasdieninį laikraštį...

Norėdami pradžiugint ir praturtint visų žemiškose pakalnėse kvėpuojančių būtybių širdeles bei iš viso siekdami sukurti tobulybės ir visapusiškos gėrybės viešpatystę, turėtumėm mėgint leist kasdieninius laikraščius paukštijai ir gyvulijai. Pradžioje, žinoma, šitie laikrašičai būtų tik „laikraštukai", t.y. kuklūs nedideli vienalapiai su daugeliu spalvotų paveiksliukų. Juk lankstyt ir vartyt storokas popieriaus krūvas tupint ant vėjo siūbuojamų televizoriaus antenų arba žvėrynų narvuose būtų, na, ir nelengva ir (po šimts pypkių) nelabai smagu. O gi nageliams ir snapeliams — per kad ir mažą, bet kasdienį lavinimąsi — įgavus gudrybės, būtų galima pamąstyt ir apie šakojimąsi ir visokeriopą tvirtėjimą bei plitimą. Tai jau, kitaip pasakius, būtų galima didint ir tiražą ir formatą.

Didžiai gera palieka visam žmogui šitokį tad atvaizdą susvajojus:

— Tupi žvirblis ant šakos, ant kitos šakos pakabinęs nuo naujienų ir žinių sunkiai nudribusį, beveik plyšte plyštantį laikraštį. Tai „Kasdieninis Čirškėjimas" (tokie pavadinimai, kaip „Kasdieninis X-presas" arba „Kasdieninis Toligrafas", iš pradžių būtų per pažangūs, gal net šiek tiek per tobuli). Paukštelis simpatiškai pasipurto, išmintingai pakraipo galvytę, pusbalsiu skaito:

„Čirpt žinių agentūra praneša, kad praėjusio antradienio vakare buvo rastas nežinomos, bet garbingai atrodančios pelės žiauriai sužalotas, išdarkytas, išniekintas ir begalvis kūnas. Yra spėjama, kad šitą barbarišką nusikaltimą įvykdė banditai katinai.

Vietinės policijos šunų draugijos atstovas pranešime spaudai pareiškė, kad yra vilčių kraugerių budelių bandą dar šią savaitę susekt ir patraukt teisman".

Žvirblelis piktai pasišiaušia, sučirška kažką nemandagaus ant visų banditų. Jo apvalios akytės pastebi kitą straipsnį, pavadintą: „ŽVIRBLISTAS PENGVINAS ĮRODINĖJA KENGŪRŲ IR ŽVIRBLIŲ GIMININGUMĄ".

Bet ne, jam neįdomu. Jis yra normalus žvirblis, sveikų impulsų ir apetitų paukštis. Kiek pašokinėdamas ant šakos, jis krebždina laikraščio lapus, skaito stambiaraides antraštes: „DAR VIENAS JUODŲ IR BALTŲ BULIŲ SUSIDŪRIMAS...", „SUSEKTAS ŠNIPAS MIKROBAS...", „PENKIOS VALANDOS NAMINIŲ ŽMONIŲ PIRŠTUOSE...", „PSICHOANALITIKOS SKYRIUS ASILAM..."

Ar jau mes esam taip tamsybių užgrobti, tiek nemirtingosios sielos apdaro širdy pablogę bei artimo nemeile apie smakrus sutinę, kad galėtumėm nė viena akim nesumirksėję sakyt: „Et, kam žvėris civilint, o kam dvivamzdžiais pyškint..."

Aišku, kad ne.

Gyvuliam ir paukščiam ėmus kartą entuziastiškai vartyt kasdieninius laikraščius (tad ėmus juos ir rašinėt), mum nieko kita nebeliktų, kaip pritariamai linguot galvom bei grožėtis. Dar šelpiant nekurį laiką, aišku, mūsų pačių spaudos pavyzdžiais. Deja, tokie laikraščiai, kaip, pvz., „Europos Lietuvis", šitam reikalui visai netiktų. Pirmiausia — laikraštis nekasdieninis. O antra — liūdna, bet taip jau yra — jame neskelbiami ir neaukštinami nuodų karalijų valdovų nei mažesnio masto tironų mandrumai.

Taip, apsileidimas, kad mes nesidomim psichopatijos simptomais, bet — kaip sykį prisipažino Ramana Maharshi — „prisikandus liežuvį, būtų menka byla sau dantis daužyt..."

Merkūras privalo dingti

Babilono karaliui girkšnojant iš Jeruzalės šventųjų indų vyną ir taip besišaipant iš tremtinių žydų, pasirodė puotos salės sienoje staigus įrašas: Mane - tekel - ufarsin. Sujudo ir susijaudino svečiai, išbalo pats karalius, kai jaunas žydas Danielius išaiškino keistojo rašto prasmę: „Karaliau, esi pasvertas, įvertintas ir rastas per lengvas, t.y. nereikalingas". Valdovui dirbtinai besišaipant iš „burtų", už poros valandų pervėrė jį stipraus priešo kalavijas.

Reserche Calculator, JAV jūriniame centre, greičiausiai pasauly „galvoją" elektroniniai smegenys aptiko, kad Saulės sistemos viena planeta visai nereikalinga ir net žalinga Žemei. Merkūras kaltas, kad Žemės ašis pasvirusi 23 laipsnius. Dėl to ašigaliuose storį ledynai neleidžia žagrėms suarti pasėliams vagų. Minėtojo roboto „nuomone", Merkūras gali dingti, gali būt astronomų iš sąrašų išbrauktas, ir niekas jo niekur nepasiges!

Ašigaliuose milžiniškos ledynų dykumos nespėja trumpą vasarą ištirpti. Jie neištirps niekuomet, kol Žemė nekeliaus nauju taku apie Saulę ir kitaip pasvirusi. Ligšiolinio pasvirimo dėka žmonės džiaugėsi metų laikais. Žemė, lėkdama po 30 km per sekundę apie Saulę, žmonėms teikia metus. Žemės klimatas ir laikai tai jos ašies pasvirimo ir kelionės dovana. Tačiau dabartiniu klimatu gausiai daugėją žmonės nebepatenkinti, nes neužilgo pritrūksią ir sotiems duonutės. Reikia klimatą keisti, reikia ašigaliuose dirbamo dirvožemio.

Ligi šiol žmonės laikė gamtos dėsnius nekintamais ir nustatytą pasauly tvarką neliečiama. Žmogus — protinga būtybė, bet labai apribota siauromis juslėmis, nebeįstengė suvokti Saulės sistemos bent 60.000 skrajūnų kelių. Vieni jų, tiesa, keliauja pastoviai: planetas nesunku apskaičiuoti. Painiava prasideda bandant apskaičiuoti likusių planetoidų (mažų planetų), kometų ir kitų trabantų kelius, kai tuos kelius vieni kitiems įtakoja: keičia, traukia, išlenkia. Ir žmogaus apribotam protui pasišovė talkon beprotis robotas, skaičiuojąs paprastai lyg vaikas. Ir robotas gi rašo Merkūrui aną grėsmingą „Mane-tekel"...

Jūrinės tyrimo įstaigos Calculator pirmosios sekundės pirmuoju trečdaliu suvokė 647 kometų kelius. Jo 8000 elektroninių lempučių įsidėmėjo 15.000 trabantų mases, svorius, greičius. Jis matematiškai pasvėrė visas planetas su 32 jų mėnuliais, nustatė svorių židinius, ir mašina ėmėsi toliau skaičiuoti, darydama 3.600.000 veiksmų per valandą. Po savaitės robotas davė aiškų atsakymą: „Merkūras apskaičiuotas ir rastas atliekamu!"

Kas tas Merkūras?

Tai Saulės vaikas, arčiausiai motinos, pusės Žemės dydžio, 100.000.000 km nutolęs nuo mūsų. Jis, kaip ir mūsų Mėnulis, nesisuka apie savo ašį, taip kad Merkūro diena yra lygi jo metams. Per mūsų 88 dienas jis apskrieja apie Saulę 30 km sek. greičiu. Jokio vandens Merkūre nėr, tiktai akmenys ir lavos dykuma, glostoma lengvučio vėjo. Nesant vandens atmosferos, Merkūro dujų debesys yra stiklas ir todėl temperatūros skirtumas išgąstingas — 500 laipsnių tarp Saulėn atsuktos ir nuo jos nusuktos pusės.

Sumažinę Saulės sistemą vieną milijardą kartų, gautume saulę — pusantro metro rutulį, kuriame įsisėdęs žmogus sunkiai pastebėtų už 58 metrų žirnio didumo Merkūrą ir už 150 metrų — vyšnios didumo žemę. Saulės žmogaus akys veltui ieškotų už kelių kilometrų obuolio didumo Urano ir Neptuno.

Nuo Merkūro atmušta šviesa Žemę pasiekia per 5,5 minutes. Raketa į jį nepersunkiai nulėktų, ir jai tereikėtų ten nunešti tik gryno sunkiojo vandens... Raketa įsiraustų Merkūro masėn ir uždegtų tą planetą: mažučių atomų grandininė reakcija greitai nelaimingąjį Saulės vaiką susprogdintų ir išsvaidytų dulkėmis ir meteorais Paukščių Take. Žemės žmogus pastebėtų sudegančią planetą, bet jos sprogimo garsą surytų erdvė.

Merkūro meteorai ilgai sušvistų ir Žemės padangėse, kurios ašis lėtai kryptų žmogui norimo klimato kryptimi.

Paruošė **kjd**

JUOKAI IŠ ANAPUS

Partinis pareigūnas klausinėjo lietuvį, kokie kultūriniai dalykai domina jį. Lietuvis ta proga pasisakė, kad jis mėgstąs eiti žiūrėti sovietinių filmų.

Pareigūnas tuo buvo labai patenkintas, pasveikino tą lietuvį ir pagaliau paklausė, kodėl gi jis taip mėgsta tas sovietines filmas.

— Kai rodomos sovietinės filmos, tik tada gaunu padorią vietą atsisėsti, — atsakė lietuvis.

Vilniaus gatvės baisiausiai užsnigtos ir dar vis sninga. Gatvėje susitinka du lietuviai ir brenda kartu tolyn.

— Gėda, — sako vienas. — Ar jie kada nors nuvalys tas gatves?

— Argi tu negirdėjai? — sako kitas. — Jie tam reikalui pasinaudos rusų išbandytu metodu.

— Kokiu?

— Saule.

— Kuris kraštas yra didžiausias pasaulyje?

— Lietuva.

— Kaip gi čia išeina?!

— Matai, rusai vaikščioja po ją jau 25 metus ir vis dar neprieina galo.

Atostogos avinams

Britanijos vilnos gamintojai susirūpino, kad dirbtinis pluoštas (nylonas ir pan.) pradeda išstumti iš tekstilės pramonės vilną. 1964 metais pasaulinis vilnos suvartojimas sumažėjo 5 proc. Tais pat metais dirbtiniam pluoštui teko 18 proc. viso vartojamo tekstilėje pluošto. Vilnos gamintojų - ūkininkų konferencija nutarė kreiptis į vyriausybę, prašydama įstatymu nustatyti maksimalų dirbtinio pluošto nuošimtį, kuris yra leistinas naudoti tekstilės pramonėje. (j.)

Mažono 69 veršeliai

Šilutės rajono Veiviržio sovchozan buvo pristatytas 69 veršelių ganyti atostogų metu moksleivis Petras Mažonas. Jis anksti išgindavęs, po 3-4 kartus per dieną juos girdydavęs, o grįždamas į mokyklą pasvėręs.

J. Grigaitis „Komjaunimo tiesoje" rašo, kad vidutiniškai kiekvienas Mažono ganomasis veršelis per parą pasunkėjęs po 1 kg 200 g. (r)

Nudrenuota 73.000 hektarų

Vilniškė Elta skelbia, kad Lietuvos laukuose dirba apie 200 melioravimo brigadų.

Nuo pradžios metų melioratoriai vien keramikos ir polietileno vamzdžiais nusausinę 73.000 hektarų pelkėtų ir šlapių žemių. O tai sudarą 6.000 hektarų daugiau kaip praeitais metais per tą patį laikotarpį.

Pralenkė visus planus

Joniškėlio ryšių skyrius su kolchozų ir žinybų laiškininkais ir visuomeniniais spaudos platintojais taip susiėmė, kad, atrodo, pralenkė visus spaudai platinti numa tytuosius planus.

Nors numatyta kiekvieną gyventoją aprūpinti bent vienu leidiniu, bet joniškeliečiai pasiryžo šimtui gyventojų susilaukti bent 130 prenumeratų. O „Pavasario" kolchozo laiškininkės taip pasidarbavo, kad jau ir dabar šimtui gyventojų turi 170 prenumeratų.

Milijonas kiaušinių

Rokiškio sovchozo paukščių augintojai, kaip „Tiesoje" (spalio 15 d.) rašo A. Zibolis, pardavė valstybei daugiau kaip milijoną kiaušinių ir prieš laiką įvykdė numatytąjį planą.

Geriausių rezultatų pasiekusios paukštininkės Elena Klišienė ir Raja Arefjeva, kurių kiekviena prižiūri po 2.200 vištų ir nuo pradžios metų iš kiekvienos dedeklės surinko vidutiniškai po 113 kiaušinių.

Geriausi vaisiniai medžiai

Z. Gaigalas „Tiesoje" (spalio 15 d.) rašo, kad Lietuvoje plačiai pasklido Vytėnų sodininkystės - daržininkystės bandymų stotyje išvestos sodo augalų veislės.

Vytėnuose esančios tiriamos daugiau kaip 600 obelų, 245 slyvų, 216 kriaušių, vyšnių, abrikosų ir trešnių veislės. Tinkamomis Lietuvoje sąlygomis auginti obelų rūšys pripažintos: vasarinė „Auksinė rožė", rudeninė „Rudens dryžuotasis" ir „Keistutis", kriaušių: vasarinė „Citrininė", rudeninė „Aleksandrinė" ir kt.

Atlyginimas už nakties darbą

Už nakties darbą prie veršių šėrimo Lietuvoj įkurtuose sovchozuose, pagal iš viršaus nustatytas normas, mokama 1 rublis ir 95 kapeikos už 8 valandų pamainą, arba mažiau kaip 25 kapeikos už nakties darbo valandą. (E)

RAJAH AUTOMATICS

BENDROVĖS FRED, JOHN IR BENDRADARBIAI

ŠV. KALĖDŲ IR NAUJŲJŲ METŲ PROGA

linki visiems lietuviams laimės ir sveikina visus tuos, kurie ligi šiol jau yra išlošę

DŽIAKPOTUS!

LIETUVIŠKAS KRUPNIKAS

Tik ką gavome iš Lietuvos valstybinės Vilniaus gamyklos Lietuviško Krupniko siuntą.

Labai skanus.

Šis lietuviškas gėrimas parduodamas bonkose po ½ litro, originaliame įpakavime. Stiprumas — 40 lietuviškų laipsnių. Kaina £2.0.0 už bonką arba su pasiuntimu į bet kurią D. Britanijos vietą £2.3.0.

Reikalaukite, rašykite: Z. Juras, 421 Hackney Rd., London E.2.

Nepriklausomybės sutemos

(48)

ALEKSANDRAS MERKELIS

Respublikos prezidentas paprašė kiek galima greičiau sušaukti Ministrų Tarybos posėdį apsvarstyti naujai padėčiai. 1-2 val. po pietų prezidentūroje įvykusiame posėdyje vyriausybė norėjo galutinai išsiaiškinti, ko iš tikrųjų Sovietų Sąjunga siekia. Ir didžiausiam optimistui buvo aišku, kad gen. St. Raštikio, kaip ministro pirmininko, kandidatūrą Sovietų Sąjungos vyriausybei atmetus, nebėra jokios prasmės daugiau jų siūlyti, nes vyriausybės sudarymas pareina nuo Kaunan atskrendančio Dekanozovo, o jo nurodymais sudaryta vyriausybė nebebus nepriklausomos Lietuvos vyriausybė. A. Merkys savo ministro pirmininko pareigas norėjo perduoti gen. St. Raštikiui, bet šis visai pamatuotai ir griežtai jas atsisakė perimti.

Respublikos prezidentas A. Smetona, uždaręs posėdį, pasak jo dalyvio Ministrų Tarybos generalinio sekretoriaus Vinco Mašalaičio, atsistojo ir didžiai sujaudintas prabilo:

— Ponai ministrai, jūsų dauguma, patikėjus taikingomis bolševikų intencijomis ir jų patikinimais, kad jie nesikiš į vidaus reikalus, nesikėsins į vidaus socialinę santvarką ir, karui pasibaigus, atitrauks savo ginkluotas pajėgas iš Lietuvos, priėmėte ultimatumą. Aš bolševikų patikinimais netikėjau ir dabar netikiu. Šiandien prasideda, o gal jau prasidėjo Lietuvos okupacija, ir Lietuvos žemė dreba nuo bolševikų tankų. Aš esu įsitikinęs, kad, pasilikęs Lietuvoje, ir laimingiausiu atveju veikti negalėsiu. Dėl to nutariau pasišalinti į užsienį, kur, tikiuosi, galėsiąs būti naudingesnis savo kraštui. Vyriausybės pasišalinimo klausimą palieku spręsti jums patiems. Aš akceptuosiu, ką nutarsite.

Pasakęs šį galutinį savo sprendimą, respublikos prezidentas iš posėdžių salės išėjo, palikdamas vyriausybės narius apsispręsti, ką jie numato daryti. Netrukus V. Mašalaitis prezidento sūnaus Juliaus buvo pakviestas į savo tėvo darbo kabinetą. Respublikos prezidentas buvo labai susirūpinęs, žingsniavo po kabinetą, nervingai rūkydamas cigaretę. Įėjus V. Mašalaičiui, sustojo ties juo ir, kiek pagalvojęs, kreipesi į jį:

— Matai, nutariau pasitraukti iš Lietuvos. Šitą nutarimą tuojau turiu vykdyt., nes po valandos kitos jau gali buti per vėlu. Bet aš neturiu nei paso, nei pinigų.

V. Masalaitis tuos reikalus pažadėjo, kiek bus galima, greičiau sutvarkyti. Respublikos prezidentas paprašė jo iš Lietuvos banko paimti 10.000 JAV dolerių ir bankui atsilyginti iš jo indėlio Valstybės Taupomosiose Kasose, kuriose jis turėjo apie 70.000 litų. Apie tai sužinojęs ministro pirmininko pareigas einąs A. Merkys paprašė V. Mašalaitį paimti dar 10.000 dolerių, kurie bus reikalingi vyriausybės nariams, jeigu ji nutars taip pat pasitraukti iš Lietuvos.

Ministrų Kabineto kanceliarijos direktoriui Mykolui Žilinskui pavedęs tvarkyti respublikos prezidento paso reikalus, pats išskubėjo rūpintis reikiamais pinigais. Jau įstaigose darbas buvo baigtas, ir vargais negalais surado Lietuvos Banko valdytoją J. Paknį, kuris pažadėjo respublikos prezidento piniginius reikalus sutvarkyti.

Vyriausybės nariai iš prezidentūros išsiskirstė, nieko nenutarę, kas šiuo metu jai darytina. Kurį laiką prezidentūroje buvo pasilikęs tik ministro pareigas einąs A. Merkys, kad perkalbėtų respublikos prezidentą pasilikti savo vietoje, nors jau buvo respublikos prezidento pasirašytas ir ministro pirmininko kontrasignuotas šis aktas:

Ponui ats. puik. leit. Antanui Merkiui, ministrui pirmininkui

Man sunegalavus, remdamasis Lietuvos konstitucija (71 str.), prašau Tamstą pavaduoti mane respublikos prezidento pareigose.

A. Smetona
Respublikos prezidentas
A. Merkys
Ministras pirmininkas

Kaunas, 1940 m. birželio 15 d., Nr. 751

Vyriausybei daryti sprendimus buvo beveik nebeįmanoma, nes Sovietų Sąjunga taip greit ir klastingai vykdė Lietuvos okupaciją, jog kas valandą besikeičią įvykiai buvo ne tik sunku vertinti, bet ir juose orientuotis. Štai birželio 15 d., apie 2 val. po pietų, užsienio reikalų ministras J. Urbšys iš Maskvos atsiuntė šią svarbią, Lietuvos okupacijos pradžią skelbiančią telegramą:

Sovietų Sąjungos Liaudies Komisarų Tarybos pirmininkas ir užsienio reikalų komisaras Molotovas įteikė tokius reikalavimus: 1) Sovietų Kariuomenė birželio 15 d., 3 val. popiet, pereis Lietuvos sieną šiose vietose — Eišiškiuose, Gudagojo stotyje, Druskininkėliuose, Dūkšte ir Pabradėje; 2) atskiros Lietuvos sieną perėjusios Sovietų Sąjungos kariuomenės dalys įžengs į Vilnių, Kauną, Raseinius, Panevėžį ir Šiaulius; 3) kiti Sovietų Sąjungos kariuomenės išskirstymo punktai bus nustatyti, susitarus iš Sovietų Sąjungos pusės generolui Pavlovui ir iš Lietuvos pusės generolui Vitkauskui; 4) generolas Pavlovas su generolu Vitkausku susitiks Gudagojo stotyje birželio 15 d., 8 val.; nepageidaujamiems nesusipratimams ir konfliktams išvengti Lietuvos valdžios organai tuoj įsako kariuomenei ir gyventojams netrukdyti Sovietų Sąjungos kariuomenės judėjimo Lietuvos teritorijoje.

Apie šią svarbią telegramą nei respublikos prezidentas, nei vyriausybė kažkodėl nebuvo painformuota, o tik išspausdinta **Eltos** biuletenyje, siuntinėjamame laikraščiams ir radiofonui. Po Ministrų Kabineto posėdžio, prieš 3 val. popiet, užėjau pas respublikos prezidentą pasiteirauti, kas man šiuo metu darytina. Prezidentas savo išvaizda ir nuotaika buvo žymiai pakitęs. Daug žvalesnis ir valingesnis, negu kad buvo priešpiet, tvirtai įsitikinęs savo sprendimo teisingumu ir jo vykdymo būtinumu. Visai kitoks buvo ministro pareigas einąs A. Merkys, kuriam jau buvo pavesta ir respublikos prezidentą pavaduoti. Užgriuvusios Lietuvą nelemties palaužtas, nebesusivokiąs nuolat grėsmingai kitėjančioj Lietuvos būklėj, nebepasitikįs savim, nebepajėgiąs nieko savarankiškai spręsti, užuot pats save ir kitus gelbėjęs iš pražūtingo įvykių srauto, jis ir respublikos prezidentą į jį vis dar stengės įtraukti. Jis respublikos prezidentą įtikinėjo pakeisti savo sprendimą ir niekur iš Kauno nevažiuoti. Tačiau respublikos prezidentas į jo padriką kalbą nekreipė dėmesio.

Man su respublikos prezidentu besikalbant didžiojoj audiencijų salėj, atskubėjęs asmens adjutantas gen. št. plk. ltn. Stepas Žukaitis pranešė, kad ką tik per radiją buvo paskelbta, jog raudonoji armija 3 val. popiet peržengė Lietuvos sieną ir žygiuoja į kraštą jai nurodytomis kryptimis. Ši žinia visus sukrėtė. A. Merkys, lyg įgeltas, pašoko nuo kėdės ir pustekinis išbėgo iš prezidentūros. Prezidentas nuėjo ruoštis kelionei. Netrukus atėjo J. Paknys, nešinas mažu lagaminėliu, ir V. Mašalaitis. Respublikos prezidento paso ir piniginiai reikalai buvo sutvarkyti.

Artėjąs pavojus vertė skubėti. 4 val 45 min. popiet respublikos prezidentas A. Smetona su šeima, trijų prezidentūros karininkų ir dviejų saugumo valdininkų lydimi, iš Kauno išvyko. Juos palydėjo kanceliarijos viršininkas dr. P. Bielskus, asmens sekretorius A. Merkelis, durininkas Juodvalkis ir tarnas Mykolas.

Prasidėjo sunki tremtinio dalia.

Tautinės silkės kelionė

Vilniškė „Tiesa' rašo, kad žuvis iš Klaipėdos siunčiama į R. Vokietiją, Bulgariją, Lenkiją, Rumuniją, Kubą, Mongoliją. Neseniai sudaryta sutartis su Čekoslovakija pristatyti jai 15.000 centnerių žuvies, ir pirmoji siunta jau nugabenta.

Neseniai esąs gautas laivas „Žvejo šlovė", kuris dabar Atlante gamina 4.000 centnerių specialaus sūdymo silkės su cukrum R. Vokietijai. Laivas šaldytuvas „Pranas Zibertas" į V. Vokietiją pasiuntęs 25 tonas šaldytos silkės.

Graikijai pasiųsta 40 tonų prie P. Afrikos sugaunamų kalmarų. Į Ganą gabenamas krevetas, šviežia šaldyta žuvis — į Nigeriją, Togą, Dagomėją ir Kamerūną. Šį ketvirtį iš Klaipėdos į J. Arabų Respubliką turi būti išsiųsta 1000 centnerių šalto rūkymo silkės.

Pernai, sakoma, Lietuva į Europos, Azijos ir Amerikos šalis išgabenusi 78.000 centnerių silkių, 37.000 cent. kitos žuvies ir 1.400.000 dėžučių įvairių žuvies konservų. (r.)

Maskvai, Leningradui, Jaltai

Vilniškė „Tiesa" rašo, kad Kauno ryšių priemonių gamykla Nr. 14 esanti plačiai žinoma automatiniais tarpmiestinių pasikalbėjimų telefonais, ir nauja jų siunta greitai iškeliausianti į Maskvą, Leningradą, Jaltą ir kitus miestus.

Įmonėje pradėti gaminti taip pat modernūs įrengimai pašto siuntoms skirstyti. Jie skiriami stambiausiems Sov. Sąjungos paštams. (r.)

Kai mirusieji pasisavinami

Visokios sukaktys duoda progos pakalbėti apie žmonių ir įvykių praeitį. O kalbos reikalingos ypač tais atvejais, kai ne tokiomis pat akimis į viską žiūrima, kai iškyla priešingumai.

Be abejo, kai sovietiniai autoriai vertina praeitį, tai jų pažiūros dažniausiai būna labai skirtingos nuo mūsų. Pavyzdžiui, „Komunisto" Nr. 11 išspausdintas J. Komo daitės straipsnis apie Andrių Domaševičių. Tuo paminima to veikėjo 100 metų gimimo sukaktis. „Komunisto" žurnalas dažnai mini įvairias sukaktis lietuviškų komunistų, kurie yra žuvę ar mirę. Bet daugumas tų minimųjų yra tokie smulkūs, kad apie juos tiesiog nėra ko kalbėti. Tačiau Domaševičius savo margu gyvenimu iš visų jų išsiskiria. Tai vienas spalvingųjų lietuvių socialistinių veikėjų, kuris į senatvę nutūpė ramiam Panevėžyje ir mažai besimaišė politikoje, išskyrus retus išsišokimo atvejus.

Kaip anuomet ėjo platūs gandai, jis ten, kaip moterų ligų gydytojas, tam tikromis operacijomis susikūręs sau visiškai gerą gyvenimą.

Dabar Komodaitė jį priskiria prie bolševikų veikėjų. Taip, tos jo bolševikinės veiklos aiškiau nematyti ir iš Komodaitės straipsnio. Jis nebuvo komunistų partijos narys, tik nepriklausomos Lietuvos laikais vis dėlto, sako, ėjo su komunistais, atlikdavo partijos pavedimus, vykdė bendro fronto taktiką ir savo namuose globodavo komunistus.

Be abejo, tokia jo paskutiniųjų metų laikysena komunistams verta pagarbos. Tai juk retas nepriklausomoje Lietuvoje inteligentas, kuris šitaip pusiau atvirai rėmė komunistus. O jeigu rėmė, tai nieko kita nelieka, kaip tik atiduoti jį komunistams, kurie dabar jau yra kaip ir nusavinę jį, kaip matyti iš Komodaitės straipsnio. Nusavinamas jis su visais savo žygiais ir dar bais, net ir su tais, kuriuos jis atliko prieš pasiduodamas bolševikų įtakai.

Teisybė, jo gyvenime kažkur ten yra šešėlių, klaidų, jei kas norėtų į jį žiūrėti, kaip į bolševiką. Jis „savo politinėje veiklo je klydo", sako Komodaitė. Taip, jis klydo, kai žiūri komunisto akimis. Net labai „klydo". Juk Domaševičius kovojo už nepriklausomą Lietuvą, kada ji tebebuvo dar ru sų pavergta. Į tą kovą jis įsijungė dar XIX amž. pabaigoje. Jo draugų tarpe buvo daug ir kartu su juo jaunystėje ir vėliau nepriklausomybės laikais gražiai pasireiškusių patriotų, kaip Steponas Kairys, Mykolas Biržiška, Alfonsas Morauskis, Antanas Purėnas. Su vienais jų jis kūrė Lietuvos socialdemokratų partiją, ėjo kartu į kalėjimus. Su kitais leido laikraščius, steigė lietuviškas draugijas, kovojo už lietuviškas pamaldas, okupacijų metu tvarkė Vilnių. Tuos jo gyvenimo puslapius sunku būtų išplėšyti, kad viskas prasidėtų tik nuo tų metų, kai jis suteikdavo prieglobstį komunistams ar šiaip kuo nors pasitarnaudavo jiems.

Dėl to tokiems jo buvusiems jaunų dienų draugams ir bendros veiklos dalyviams, kaip Kairys ar Biržiška, tiesiog sunku buvo susigyventi su mintim, kad Domaševičius galėjo tarnauti bolševikams net ir pas kutiniaisiais savo gyvenimo metais. Savo knygoje „Lietuvių tautos kelias" Mykolas Biržiška visiškai nesivaržydamas sako, kad Domaševičius „dėl savo atvirai reiškiamų radikalių pažiūrų būdavo ir suimamas, ir tremiamas, ir visaip kaip nukentėdavo, ligi pat mirties judrus, vis ką sumanąs ir visuomeniškas".

Biržiška, matyt, negali patikėti, kad Domaševičius galėjo būti komunistas. Juk tas pats Domaševičius įsteigė Lietuvos socialdemokratų partiją, kuri visą laiką kovojo už nepriklausomą Lietuvą. Jis steigė Vilniuje lietuvišką „Rūtos" klubą, „Visuomenės" žurnalą, „Medicinos ir gamtos" žurnalą. Jis buvo juk vienas tų „dvylikos apaštalų", kuriems pavyko atkovoti lietuviams šv. Mikalojaus bažnytėlę Vilniuje! Nepriklausomybės laikais jis Panevėžyje buvo gydytojų draugijos pirmininkas, draugijos kovai su tuberkulioze skyriaus steigėjas ir garbės pirmininkas, vienas steigėjų draugijos kovai su moterų ligomis, kovos su reumatu, kovos su vėžiu. Taigi jis, nustojęs kovoti politikoje, reiškėsi pozityvia kova per draugijas, kad Lietuvoje būtų geriau, kad žmonės būtų sveikesni.

Bet Biržiška, tur būt, teisingai sako, kad jis visada buvo judrus ir neramus. Tas jo judrumas, matyt, suvedė jį ir su Lietuvos komunistais ir privertė jį kartais sukelti kokį smulkų triukšmelį ir dėl to nukentėti. Visą amžių išbuvęs neramus revoliucionierius, toks jis išliko ir senatvėje. Tačiau ar jis iš tiesų buvo bolševikų žmogus?

Suprantama, kad bolševikams labai reikia žmonių, net ir seniai jau mirusių. Jų partijos kadrai nepriklausomybės laikais buvo labai skysti. Tai Domaševičius jiems labai praverstų. O gal ir leisime nusavinti jį?

Deja, daugelis jo darbų vis tiek taip ir pasiliks neįspraudžiami į komunistinius rėmus net ir per jėgą.

Savo visiems pažįstamiems ir klientams
šviesių šv. Kalėdų ir
laimingų 1966 Metų linki

Antanas Briedis

TAURAS

MOTERIMS

VEDA: **V. Čekauskienė-Grinkevičiūtė**

APIE KĄ MOTERYS DAUGIAUSIA KALBA

Ką suėjusios į krūvą moterys kalbasi, da bar jau net procentais apskaičiuota. Pasirodo, jų kalbos apie vyrus skirtinos tik į šeštąją vietą. Ne visos moterys domisi šia tema — tiktai koks 37 proc. Tiesa, jeigu žiūrėti moterų amžiaus, tai iki 45 metų jau 49 proc. jų kalba apie vyrus, o vyresnių kaip 45 m. tiktai 28 proc. Ar jos ką gera, ar bloga kalba apie vyrus, statistika nutyli.

Pirmoje vietoje moterys kalba apie sveikatą — 51 proc., o vyresnio amžiaus net 58 proc. Paskiau eina mados, televizija ir vaikų auklėjimas. Šita tema mėgsta kalbėti tiek jaunos, tiek ir vyresnio amžiaus moterys. Po to mėgiamiausia tema yra gėlės ir jų priežiūra. Jei kalbos apie vyrus užima šeštąją vietą, tai gėlės eina dar prieš vyrus. Septintąją vietą užima kalbos apie keliones. Čia procentai vienodai pasiskirsto tarp jaunesnių, tiek tarp vyresnių. Visos mėgsta pasakotis apie savo paskutinių atos togų kelionę ar apie tai, kur važiuos. Tiktai tarp aštuntosios ir vienuoliktosios vietos atsiduria tema apie virtuvę, virimą, kur ir kas galima geriausiai pirkti, apie valymo priemones ir apie skalbiamąsias mašinas, nors vyrai pratę galvoti, kad tai yra mėgstamiausia moterų tema. Dvyliktasis numeris šitame sąraše yra romanai, tryliktasis — politika. Čia jaunesniosios sudaro net mažumą — tiktai 9 proc. Kad tiek maža kalbama apie politiką, žinoma, labai apgailėtinas dalykas, nes moterys juk sudaro nemažą procentą rinkikių, kai kuriuose kraštuose net daugumą. Keturioliktoji ir paskutinioji tema yra filmai. Kaip anksčiau minėjau — trečioj vietoj yra televizija, tai nenuostabu, kad kino savininkai sunkiai dejuoja, jog jiems blogai vyksta biznis.

* * *

PRANCŪZIJOJE dabar išleidžiamos specialios gimimo dienos sveikinimo kortelės... šunims! Dažniausiai tokiose kortelėse pavaizduotas didelis kaulas, perrištas raudonu ar mėlynu kaspinu. Bet svarbiausia, kad tos kortelės impregnuotos mėsos kvapu!

ŠVEDIJOJE net šunes ir katės būna per stori nuo gero gyvenimo ir riebaus maisto. Todėl viena mankštos mokytoja įsteigė išlepintiems šunims bei katėms specialius mankštos kursus. Labai didelį pasisekimą turi sudėtiniai jos kursai, kur ponai ir ponios kartu su savo keturkojais bičiuliais daro mankštą, kad suliesėtų.

TEXASE, JAV, viena firma išleido meškeriotojams vadinamąją „slieko tūbą". Tie siog iš tos tūbos galima išspausti dviejų centimetrų ilgio slieką, į kurį kimba žuvys, kaip ir į gyvą natūralų slieką.

PARYŽIUJE dabar parduodami plaukiantieji radijo aparatai. Jie kainuoja apie 20 svarų ir garantuotai nepraleidžia vandens. Kai žmogus maudosi ar plaukia, tai gali turėti su savim vandenyje tokį aparatą ir klausytis muzikos. Tas aparatas gali būti pasikabinamas ant kaklo. Plaukdamas žmogus gali traukti aparatą paskui save.

ČEKOSLOVAKIJOJE yra lūpų pieštukų, gamintų su visokiais prieskoniais. Kol kas yra mokkos, šokolado ir visokių vaisių prieskonių pasirinkimas. Manoma, kad bučiuotis išsidažius tokiais lūpų pieštukais dabar bus dar skaniau...

ROMOJE, Italijoje, motinoms, kurios važiuoja omnibusais su savo mažais vaikais, nebereikia jau aiškintis bei derėtis su konduktoriais dėl vaikų amžiaus ir kiek už juos mokėti. Tas klausimas tenai dabar išspręstas labai paprastai: visi vaikai, kurie yra žemesni už konduktoriaus staliuką, važiuoja nemokamai, o aukštesni jau turi mokėti nustatytą mokestį.

* * *

Graikiškas agurkų Ragu

Reikalinga: 2 svogūnai, 60 gramų sviesto, 125 gramų avienos, 3-4 pomidorai, 1 sv. agurkų, kiek acto.

Supiaustyti svogūnus ir kepti svieste, kol jie nepasidarys permatomi. Tada sudėti supiaustytą avieną ir pomidorus ir pridėti prieskonių. Trumpai pavirti. Nupiaustyti agurkų žieves, supiaustyti agurkus, apkepti svieste ir pridėti prie avienos. Viską gerai sumaišyti, sutušinti. Kai jau viskas eina į galą, įpilti visai mažai acto, kad būtų ypatingesnis skonis.

DOVANA PREZIDENTO DUKTERIAI

Rita Vailokaitytė, sužinojusi iš lietuviškų laikraščių, kad dabartinio JAV prezidento viena dukra perėjo į katalikybę, užsakė pas S. Motūzą lietuvišką kryžių. Jis gražiai išdrožė iš medžio vidutiniško didumo kryžių, o R. Vailokaitytė, žodyno padedama, pati parašė sveikinimą anglų kalba prezidento dukteriai ir kartu su kryžiu mi nusiuntė į Baltuosius Rūmus Vašingtonan.

Šiomis dienomis ji gavo iš JAV Generalinio Konsulato Hamburge padėkos laišką. Laiške dėkojama už jos gražią dovaną prezidento vardu (rašoma, kad prezidentas dėl darbų gausumo pats negali jai asmeniškai padėkoti, bet jos dovana labai įvertinta). V.Č.

DIEVO KARALYSTĖS ŽINIOS

(13)

Kitos tos Šventraščio ištraukos dalys taip pat yra simbolinės. Žmogaus akys, rankos ir kojos labai branginamos, nes jos naudingos. Todėl Jėzus patarė krikščionims geriau prarasti jas, nekaip netekti amžinojo gyvenimo. Kitaip sakant, jis padavė mintis, jog ir mes turime būti pasiruošę visaip aukotis šiame gyvenime, kad kaip nors nepakenktumėm amžinajam gyvenimui.

Pirmoj vietoj šitie įspėjimai taikomi krikščionims, kurie yra apsiėmę sekti Jėzaus pėdomis. Ta pati taisyklė bus pritaikoma sauvalingiems nusidėjėliams Tūkstantmetyje. Krikščionys dabar yra pastatyti ištirti, ar pasirodys tinkami gyvenimui. Tikriausias gi būdas nugalėti yra paskirti viską Dievo tarnybai.

Izaijo 66:24 aprašomas tyčių nusidėjėlių sunaikinimas Tūkstantmetiniame amžiuje. Kalba yra panaši į tą, kokią vartojo Viešpats. Gal Jėzus ir citavo šituos pranašo žodžius, pritaikydamas sunaikinimo simbolį tiems, kurie dabar turi pasirodyti vertais gyvenimo. Mes paduodame ištrauką: „Jie išeis ir matys lavonus vyrų, kurie kelia prieš mane maištą; jų kirminas nemirs, ir jų ugnis neužges, ir jie bus pasibiaurėjimo dalykas kiekvienam kūnui".

Jų kankinimo dūmai

Kartais kai kurie cituoja Apreiškimo 14:10, 11, kankinimo teorijai patvirtinti. Šita Rašto vieta taip skaitoma: „Tas gers Dievo rūstybės vyno, kurs neatskiestas įpiltas jo rūstybės taurėn, ir bus kankinamas ugnimi ir siera šventųjų angelų akivaizdoje ir Avinėlio akivaizdoje; jų kančių dūmai kils amžių amžiais; nėra poilsio tiems, kurie garbino žvėrį ir jo paveikslą ir kas ima jo vardo žymę".

Jei aukščiau paduotieji Viešpaties žodžiai yra paraidinis aprašymas tikrų įvykių, tai nedaug kas iš žmonijos turi rūpintis jais, nes pasakyta, kad kankinami bus tie, kurie garbina žvėrį arba žvėries paveikslą. Nors pagonių šalyse kai kurie garbindavo žvėris, mažai buvo tokių, kurie garbindavo paraidžiui žvėris; o čia juk kalbama apie žvėrį, panašų į leopardą, su lokio kojomis, liūto nasrais, ir su septyniomis galvomis ir dešimt ragų (Apr. 13:1, 2). Tie žodžiai atrodo dar keistesni, kai, imdami juos paraidžiui, pastebime, kad kankinimas įvyks šventųjų angelų akivaizdoje, nes sakoma, kad angelai esą danguje. Jei tokie dalykai įvyksta danguje, tai reikėtų manyti, kad dangus yra visai ne toks, apie kokį dauguma pasakodavo.

Apreiškimo knyga yra simbolių knyga, ir kas joje parašyta — turi simbolinę prasmę. Čia paminėtasis „žvėris", tur būt, vaizduoja netikrą religinę sistemą, reikalaujančią, kad žmonės ją garbintų; ir jos simbolinė reikšmė yra tokia, kad tie, kurie tariasi esą Avinėlio pasekėjais ir tikrojo Dievo garbintojais, tačiau gerbia šitą žvėrį, patenka į visokeriopus vargus ir dalyvauja kentėjimuose, kokie ateis ant visų netikrų sistemų „didžiųjų suspaudimų metu, su kuriais turi galutinai pasibaigti šita gadynė". Šituose tekstuose nėra nieko pasakyta apie kankinimą po mirties.

Aišku, kad „jų kankinimo dūmai" simboline prasme reiškia, jog jų kančių įrodymas arba atsiminimas, bus prisiminimas, kas atsitiks su tais, kurie garbina ką kitą, o ne tikrąjį Dievą. Nežiūrint to, ką visos šitų tekstų smulkmenos gali reikšti, negalima sandermingai naudoti šitų simbolinių pareiškimų paremti viduramžių teorijai apie amžiną kankinimą nedorųjų.

(Bus daugiau)

Kas domisi Tiesa, reikalaukite (nemokamai) spaudos, knygelių ir traktatų šiuo adresu:

L.B.S.A.
212 E. Third St., Spring Valley, Ill.
U.S.A. (61362)

Apmokamo skelbimo teisėm

Europos lietuvių kronika

LONDONAS

TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPIŲ VADOVAMS

DBLB-nės Valdyba yra gavusi iš PLB-nės Valdybos pirmininko J.J. Bačiūno dovanai „Mūsų Šokiai" — tautinių šokių vadovėlį su plačiais kilmės aprašymais ir paaiškinimais, kaip šokama, su diagramomis ir gaidomis. Aprašyti šie šokiai: Gyvataras, Audėjėlė, Šustas, Mikita, Kubilas, Blez dingėlės, Jonkelis, Subatėlė, Oželis, Noriu miego, Rugučiai, Sadutė, Blezdinginis, Vėdaras, Malūnas, Suktinis, Kalvelis.

Kadangi gautos tik trys knygos, tai jos lieka B-nės nuosavybe ir galės būti skolinamos tautinių šokių grupių vadovams.

JAUNIMO REGISTRAVIMASIS Į JAUNIMO KONGRESĄ CHICAGOJE

DBLB-nės Valdyba iki šiol labai mažai tėra gavusi atsiliepimų iš jaunimo. Bet tenka aplinkiniais keliais nugirsti, kad norinčių yra, bet nedrįsta užsiregistruoti ir pareikšti tą norą, o kartu pasisakyti, ar pajėgūs apsimokėti kelionę ir ar būtų reikalingi pagalbos ir pan.

Bendruomenės Valdyba kviečia visus jaunuolius-les išdėstyti savo rūpesčius tuo reikalu B-nės Valdybai.

Rašyti Bendruomenės sekretoriui: 32 Puteaux House, London, E.2.

NAUJAS VLADO ŠLAITO POEZIJOS RINKINYS

D. Britanijos Lietuvių Sąjunga išleido naują Vlado Šlaito eilėraščių rinkinį, pavadintą **Širdies paguodai.**

Tai jau penktasis V. Šlaito poezijos rinkinys, ir jame yra išspausdinti 37 eilėraščiai. Tai, žinoma, graži dovana poezijos mėgėjams ir poeto Vlado Šlaito talento gerbėjams.

Rinkinio kaina 5 šil.

LONDONO SPORTO IR SOCIALINIS KLUBAS 1965 M. KALĖDŲ ŠVENČIŲ METU

Kūčių dieną, gruodžio 24 d., bus uždaras visą dieną.

Kalėdų pirmąją ir antrąją dieną veiks kaip kiekvieną sekmadienį.

Naujųjų Metų išvakarėse — gruodžio 31 d. veiks iki 2 val. ryto. Tikimasi, kad bus Klubo narių Naujųjų Metų subuvimas.

1966 m. sausio 1 d., šeštadienį, bus Parapijos bendras subuvimas su šokiais.

NAUJŲJŲ METŲ SUTIKIMAS

Gruodžio 31 d., penktadienį, Lietuvių Namuose Londone (1 Ladbroke Gardens, W.11) ruošiamas N. Metų sutikimas.

Visa linksmybė vyks prie plokštelių muzikos. Įėjimas nemokamas.

PARAPIJOS METINIS SUSIRINKIMAS

1966 m. sausio 9 d., sekmadienį, kviečiamas metinis parapijos susirinkimas, kurio metu bus padaryti veiklos pranešimai ir išrinktas naujas parapijos komitetas.

Susirinkimas bus bendros arbatėlės pobūdžio.

Klebonas ir komitetas kviečia visus gausiai dalyvauti.

N. METŲ BENDRAS SUSIBŪRIMAS

1966 m. sausio 1 d., šeštadienį, Parapijos Komitetas rengia bendrą visų parapijiečių susibūrimą.

Veiks maisto ir gėrimų bufetas. Nusamdyta tam vakarui šokių kapela. Įėjimas nemokamas!

Komitetas kviečia visus parapijiečius dalyvauti šiame susibūrime — Londono Lietuvių Sporto ir Socialinio Klubo (Parapijos) salėje (345 A, Victoria Park Rd., London, E.9).

KAUKIŲ BALIUS

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Londono Skyrius, kaip ir kiekvienais metais, rengia

Šaunų Kaukių Balių,

kuris visuomet yra mėgiamas ir gausiai lankomas, todėl ir šį kartą bus stengiamasi atsilankiusių neapvilti.

Geriausios kaukės bus premijuojamos, veiks baras su užkandžiais ir gros gera kapela.

Balius įvyks 1966 m. sausio 15 d., šeštadienį, Parapijos salėje.

Pradžia 7.30 val. vak.

Rengėjai

LIET. SODYBA

MIRĖ PIJUS DIDŽBALIS

Gruodžio 16 d. Lietuvių Sodyboje, aprūpintas šv. Sakramentais, mirė vienas pirmųjų jos gyventojų Pijus Didžbalis, gim. 1893 m. Vilkaviškio apskrityje. Į Angliją atvyko 1947 m., o į Liet. Sodybą persikėlė 1955 m. Iš pradžių buvo Sodybos tarnautojas, o vėliau gyveno kaip ligonis - pensininkas.

Palaidotas vietinio bažnytkaimio kapinėse.

— Anglų firma Rajah Automatics Ltd. paaukojo 125 svarus šaudyklos įrengimo išlaidoms padengti. Iki pavasario norima pastatyti šaudymui pastoges, kad blogas oras negalėtų sutrukdyti vykstančių varžybų.

NOTTINGHAMAS

KŪČIOS

Gruodžio 24 d., 7 val. vakaro, Nottinghamo LAS Skyriaus Klube, St. Ann's Well Rd., ruošiamos katalikiškos Kūčios.

Norintieji dalyvauti užsirašo klube.

Paruošimo išlaidoms padengti vyrai prisideda 1 svaru, moterys — 10 šil.

Gali dalyvauti ir ne nariai.

Prasidės punktualiai, todėl prašome nevėluoti.

Nottinghamo LAS Sk. Valdyba

KALĖDMETIS LIETUVIŠKOJE APLINKOJE

Kas iš vyrų ir vyriško jaunimo norėtų Kalėdas praleisti, kalėdmetyje, gruodžio 23 - sausio 7 dienomis, pabuvoti Liet. Jaunimo Židinyje Aušros Vartuose, tegu skubiai parašo arba paskambina: Aušros Vartų Jaunimo Židinys, 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham. Tel.: Nottingham 85738.

ŠVENTĖSE

Jaunimo Židinyje, 16 Hound Rd., Kūčių naktį Bernelių Mišios bus 24 val. Išpažintys valandą anksčiau. Kalėdų I, II d.d. ir sausio 2 d. Mišios 11 val. Naujuose Metuose, Trijuose Karaliuose sausio 6 d., privalu išklausyti šv. Mišias. Jaunimo Židinyje jos bus 8 val. vakare. Šventes praleiskime tikrai šventiškai, prieidami Sakramentų. Jaunimo Židinyje išpažinčių klausoma prieš pamaldas ir pagal reikalavimą.

KALĖDINIS ŠOKIŲ VAKARAS

Gruodžio 26 d., antrąją Kalėdų dieną, 7.30 val., Ukrainiečių Klubo patalpose (30 Bentinck Rd.), DBLS Nottinghamo Skyriaus Valdyba rengia kalėdinį pasilinksminimą. Grieš puikus orkestras, veiks baras iki 11.30 val., o šokiai tęsis iki 12 val.

Kviečiame visus Nottinghamo ir apylinkių lietuvius atsilankyti.

DBLS Skyriaus Valdyba

N. METŲ SUTIKIMAS

Nottinghamo Lietuvių Jaunimas Ukrainiečių Klubo patalpose (30 Bentinck Rd.), gruodžio 31 d., penktadienį, 7 val., rengia N. Metų sutikimą.

Veiks baras su šiltais ir šaltais užkandžiais. Šokiams gros puikus orkestras ir E. Laukio kapela. Tęsis viskas iki 1 val. nakties.

Kviečiame gausiai dalyvauti ne tik jaunus, bet ir senus sutikti kartu Naujuosius Metus.

DBLS Skyriaus Valdyba

MANCHESTERIS

KALĖDINIS ŠOKIŲ VAKARAS

Manchesterio Lietuvių Klubo Valdyba gruodžio 26 d. (antrąją Kalėdų dieną) savo patalpose rengia šokių vakarą.

Gros Laukio kapela. Pradžia 6 val. vak. Prašome visus iš arti ir iš toli.

Klubo Valdyba

N. METŲ SUTIKIMAS

Manchesterio Lietuvių Veteranų Sąjunga „Ramovė" Klubo patalpose gruodžio 31 d., penktadienį, rengia Naujųjų Metų sutikimą. Baras su valgiais veiks iki 2 v. nakties.

Šokiams gros Laukio kapela. Pradžia 6 val. vak.

Prašome gausiai dalyvauti.

Sąjungos „Ramovė" Vadovybė

KALĖDŲ EGLUTĖ

Manchesterio Koordinacinis Komitetas 1966 m. sausio 8 d., šeštadienį, Klubo patalpose rengia tradicinę vaikų eglutę. Programą išpildys vaikučiai, vadovaujami mokyt. D. Dainausko. Atvyks Kalėdų senelis ir vaikučius apdovanos dovanėlėmis. Po programos vaikučiai bus pavaišinti kavute ir užkandžiais.

Pradžia 4 val. p.p. Prašoma tėvelius savo vaikučius laiku atsivesti.

Koordinacinis Komitetas

LIETUVIŠKA TVIRTOVĖ MANCHESTERY

Lietuvybės išlaikymo principinis motyvas yra lietuviška mokykla. Juk be lietuviškos mokyklos beveik neįmanoma išlaikyti lietuvybės šiose sąlygose.

Lietuvybės dvasią privalo formuoti ne tik pedagogai, bet ir tėvai, jeigu norime išlaikyti mūsų protėvių per šimtmečius išsaugotą kalbą. Juk tėvai vaidina didelį vaidmenį lietuvių kalbą išsaugojant. Vien mokytojui būtų beveik neįmanoma per trejetą valandų savaitėj išmokyti lietuviškai kalbėti.

Nors mūsų lietuvybės tvirtovės didysis ramstis mokytojas D. Dainauskas jau žilo plauko vyras, bet ištverme bei pasiryžimu gal nėra kito tokio Manchestery. Jis nepailsdamas ruošia jaunąją kartą. Jau daugiau kaip pusė šimto buvusių mok. Dainausko mokinių lietuviška dvasia kvėpuoja.

Gruodžio 5 d., sekmadienį, buvo sušauktas tėvų susirinkimas aptarti mokyklos problemoms.

Mok. D. Dainauskas papasakojo apie mokinius ir pranešė, kad mokykla su skautais ruošia Kalėdų Eglutę LSK 1966 m. sausio 8 d., 4 val. p.p. Vadovas D. Dainauskas. Kaip ir kiekvienais metais, Klubas paskyrė 25 svarus dovanoms ir arbatėlei. Arbatėlės šeimininkai — Bernatavičiai. Kalėdų senis — A. Kuzmickas.

Susirinkime išrinktas tėvų komitetas nutarė įsteigti savą kasą. Iš mūsų organizacijų jau tik griaučiai paliko. Kasose švilpia vėjai. Nėr ko tikėtis.

Komiteto sudėtis: K. Pažėra — pirmininkas, V. Bernatavičius — sekretorius, J. Kutkus — kasininkas. Kasininko adresas: J. Kutkus, 26 Norrys Street, Rochdale.

Komitetas, mokytojų, tėvų ir mokinių padedamas, ruoš minėjimus, bazarus, loterijas ir t.t. Iš pelno rems mokyklą, ruoš ekskursijas, sportą, mokės už keliones, vadovėlius, sąsiuvinius, arbatą, rems mokinius, kurie norės mokytis lietuviškose gimnazijose, ir kt.

Pamokos mokykloje vyksta 2.30-6.30 val. Pamokos pradedamos nuo sekančios savaitės.

Kostas Pažėra

BRADFORDAS

PRIEŠKALĖDINĖS BRADFORDO NAUJIENOS

Bradfordo Lietuvių Vyties Klube artėjančių Švenčių proga

1. Ruošiamos bendros Kūčios vienguingiams. Šioms Kūčioms užsirašoma ir visos tuo reikalu smulkmenos sužinomos pas J. Paulauską Vyties Klube.

2. Kalėdų Eglutė vaikams antrąją Kalėdų dieną, 5 val. popiet. Programoje — Kalėdų Senis su dovanėlėm, mokyklos pasirodymai, loterija ir kita.

Kviečiami visi Bradfordo ir apylinkių tėvai su vaikais.

3. Naujųjų Metų sutikimas. Naujų Metų išvakarėse, gruodžio 31 d., penktadienį, po 4 val. popiet.

Programoje — bendras Naujųjų Metų tostas senu papročiu 10 val. vakare, Kultūrinių Reikalų Komiteto montažas: sveikinimai, anekdotai, kupletai, kepuraičių šokiai ir kita. Bus ir užkandžių.

Kviečiami visi šio krašto lietuviai - tautiečiai, kurie neturėtų kitos geresnės progos bendrai sutikti Naujuosius Metus.

4. P. S.: Kalėdų Švenčių proga visi Klubo nariai senu papročiu gauna 2/6 vertės dovaną (žinoma, Klube).

Klubo Valdyba

JEI KAM BŪTŲ PATOGIAU

Bradfordo ir apylinkės lietuviai, jei kam patogiau, už „Europos Lietuvį" ir Nidos Knygų Klubo leidinius gali atsiskaityti per mūsų atstovą V. Ignaitį, kurio adresas yra: 2 Russell Terr., L.Horton, Bradford 5, Yorks.

GLASGOVAS

NAUJAS KOMITETAS

Gruodžio 5 d. įvyko Blaivybės Draugijos visuotinis metinis narių susirinkimas ir naujo komiteto rinkimai.

Pravesti susirinkimo buvo pakviestas pralotas J. Gutauskas.

Atsistatydinusiam komiteto pirmininkui A. Mikalauskui pral. J. Gutauskas padėkojo visų vardu už atliktąjį darbą draugijai.

Į naują komitetą išrinkti: K. Tamošiūnas — pirmininku, J. Gužauskas — pavaduotoju, O. Mikalauskienė — sekretore, V. Stankus — iždininku.

Rev. komisija: A. Mikalauskas, P. Puodžius, A. Bendorienė.

Naujasis komiteto pirmininkas padėkojo susirinkimui už jam pareikštąjį pasitikėjimą ir pažadėjo to pasitikėjimo neapvilti, bet pastebėjo, kad vien gerais norais kalnų nenuversi: visa sėkminga veikla priklausys nuo pačių narių ir visų lietuviškų čia esančių organizacijų nuoširdaus bendradarbiavimo.

K. T.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

WOLVERHAMPTON — Kalėdų I d., 11 v., St. John's Square (kitos dvi Mišios pradedant 10 val., po to 10.40 val. išpažintys).

STOKE-on-TRENT — Kalėdų II d., 12 v., Tunstall.

NOTTINGHAM — gruodžio 19 d., 11 val., Kalėdų naktį — Bernelių Mišios 24 val., Kalėdų I d., 11 val., Kalėdų II d., 11 val. Viskas Liet. Jaunimo Židinyje, 16 Hound Rd., West Bridgford.

COVENTRY — sausio 2 d., 12.45 val., St. Elizabeth's Rd.

NOTTINGHAM — sausio 2 d., 11 val., 16 Hound Rd.

BIRMINGHAM — sausio 9 d., 11 val., 21 Park Rd.

BRADFORD — gruodžio 19 ir 25 d. — pirmąją Kalėdų dieną — 12.30 val.

BRADFORD — sausio 2 d., 12.30 val.

NOTTINGHAM — sausio 9 d., 12.30 val., St. Patrick's bažn.

BRADFORD — sausio 16 d., 12.30 val.

ROCHDALE — gruodžio 26 d., 12 val.

ROCHDALE — sausio 23 d., 12.30 val.

HUDDERSFIELD — sausio 30 d., 1 v. p.p.

MANCHESTER — I Kalėdų dieną, 11 val.

Susitikimas Coventryje

Po koncerto Coventrio lietuviams, sol. Janina Liustikaitė, lydima bičiulių, apžiūrėjo miesto įdomybes ir lietuviškus pasirodymus.
Čia matome sol. J. Liustikaitę, dail. G. Johnstonienę, J. Johnstoną ir DBLS Coventrio Skyr. pirmininką J. Dimšą miesto Meno Galerijoj prie Genovaitės Johnstonienės paveikslo „Jūra".

VOKIETIJA

MIUNCHENO LIETUVIŲ VEIKLA GYVĖJA

Miuncheno apylinkės ir tolimesnių vietovių lietuviai turėjo progos pastebėti, jog lietuvių veikla čia šiais metais žymiai pagyvėjo. Dar pereitų metų gale išrinktoji nauja apylinkės valdyba iš karto parodė, jog ji yra pajėgi dirbti. Jau gražiai pavyko Vasario 16 d. minėjimas, pravestas tarptautinėje plotmėje, sužadino gilų dalyvių pasitenkinimą, o valdybai suteikė energijos veikti.

Birželio įvykių minėjimui Hermanienės surežisuotasis scenos vaizdelis ilgai išliko tautiečių atmintyje. Dabar į v-bos ruošiamus parengimus atvykta kaskart vis daugiau dalyvių, nes čia vyksta ne tik gražiai organizuotas tautiečių pabendravimas, bet ir įvairi ir įdomi meninė programa.

Svečių gausumu pasižymėjo ir Tautos šventė. Dalyviai atidžiai išklausė Vasario 16 gimnazijos mokytojo S. Vykinto paskaitos ir gėrėjosi solistės Aušros Vedeckaitės ypač pavykusiu dainų koncertu. Šilta draugiška nuotaika ir lietuviškos dainos skambėjo Susitikimo Namuose iki gilios nakties.

Miuncheno apylinkės valdyba uoliai prisidėjo ir prie kitų įvairiomis progomis suruoštų susitikimų, kaip Motinos dienos minėjimas, susitikimas su vysk. Braziu ir kt. Suorganizuotas Brazilijos lietuvių veikėjo Boguslausko susitikimas su miuncheniečiais lietuviais, neperseniai pademonstruotas lietuvių garsinis spalvotas filmas apie įvykusią lietuvių Dainų šventę Chicagoje.

Šiuo metu vyksta gyvas pasiruošimas Vokietijos Krašto Tarybos rinkimams pravesti, lietuvių vaikams Kalėdų eglutės paruošimas.

Gausi ir darbu vaisinga bus Miuncheno lietuvių valdybos ataskaita šiais metais prieš savo rinkėjus! **Juozas**

KARIOUMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS DARMSTADTE

Lapkričio 23 d. Griescheime (Darmstadto priemiestyje) lietuvių kuopoje 2040 įvyko Kariuomenės šventės minėjimas, kurį atidarė kuopos vadas pulk. Vikt. Sutkus. Paskaitą apie Lietuvos nepriklausomybės laikų kariuomenę ir savanorių kovas dėl Lietuvos nepriklausomybės laikė žurnalistas Stepas Vykintas. Jis užakcentavo mūsų savanorių idealizmą, heroizmą ir mūsų kariuomenės didelę reikšmę nepriklausomybės laikais.

Po paskaitos plk. V. Sutkus padėkojo ir pasveikino paskaitininką 60 m. sukakties proga savo ir kuopos lietuvių vardu, linkėdamas geros sveikatos, ištvermės ir vaisingų metų kovoje dėl mūsų tautinės ir valstybinės nepriklausomybės.

Minėjime dalyvavo Mažosios Lietuvos Tarybos pirm. Erd. Simonaitis. Jis prisiminė žemaičių pulko organizavimąsi.

KUR ATSILYGINTI VOKIETIJOJE?

Už „Europos Lietuvį" ir Nidos Knygų Klubo leidinius Vokietijoje galima pinigus siųsti šiuo adresu:

Panelė R. Kumfertaitė, 5 Koeln-Kalk, Dieselstr. 40/26.

Pinigai siųstini pasinaudojant pašto perlaida (Zahlkarte) į Postscheckamt Koeln, Konto Nr. 186994.

GERA VIETA VIRTUVĖJE

Virtuvėje, kurios vedėjas yra lietuvis, reikalingas lietuvis darbininkas. Nebūtina, kad jis jau mokėtų virti. Atlyginimas: 8 sv. į savaitę ir pilnas išlaikymas. Apmokamų atostogų — 10 savaičių.

Rašyti: **Mr. K. Kursonas, King's School, Sherborne, Northleach, Cheltenham, Glos.** Telefonas: Sherborne 210.

ITALIJA

ŽVAKĖ ANT PREL. K. ŠAULIO KAPO

Vėlinių dieną trys Castelnuovo Don Bosco liet. gimnazijos berniukai (Romas ir Pranas Žaliukai ir Albertas Mezals), kun. Ant. Tranavičiaus lydimi, nuvyko į Luganą (Šveicarijoj) ir visų gimnazistų vardu uždegė žvakę ant Nepriklausomybės Akto signataro prel. K. Šaulio kapo. Kapas be jokio užrašo, todėl nebuvo lengva surasti bei ko nors paklausti; tik sena, jau nublukusi, Trispalvė, įsmeigta žemėje, padėjo atpažinti šio garbingo Lietuvos Vyro kapą.

APR

ČILĖS PRIMAS PAS LIETUVIUS

Lapkričio 5 d. Castelnuovo lietuvius aplankė Čilės primas J.E. kardinolas Raul Silva, iš Lyono grįždamas Romon. Garbingasis svečias prisiminė prieš trejus metus jam padarytą priėmimą ir sakėsi nuo tada lietuvių daugiau neužmiršęs. Paprašytas suteikti ganytojinį palaiminimą, Eminencija tarė: „Dabar mielai duodu savo palaiminimą; bet pirmą kartą susitikęs su popiežium, Jo Šventenybei priminsiu lietuvius ir Jį prašysiu didelio palaiminimo jums, jūsų tėveliams ir man taip mielai Lietuvai".

PG

LIETUVOS PADĖTIS NEUŽMIRŠTA

Lapkričio 7 d. Castelnuovo miestelis iškilmingai minėjo pergalės dieną. Valsčiaus valdyba šventėj dalyvauti pakvietė ir lietuvius. Su mokyklom ir įvairiom organizacijom miestelio gatvėmis žygiavo ir Lietuvos jaunimas su savo Trispalve.

Malonu pastebėti, kad prakalbose tiek klebonas, tiek apskrities viršininkas energingai pabrėžė, kad dar nevisos tautos išsikovojo laisvę — kad žiaurios vergijos prispausta Lietuva dar ir šiandien deda savo aukas ant laisvės aukuro, kurių nuolat reikalauja besotis engėjas — raudonasis komunizmas.

TP

SESELĖS LIETUVAITĖS CASTELNUOVE

Nuo rugsėjo mėnesio saleziečių bendrabuty Castelnuove dirba ir trys seselės salezietės, visos trys lietuvaitės. Jos aprūpina bendrabučio virtuvę, skalbyklą ir rūbinę. Pirmosios dvi seselės jau dirbo ir vasaros stovykloj Alpėse. Tokiu būdu lietuviškas „klimatas" įstaigoj dar žymesnis.

GP

SVEČIAVOSI KUN. R. ZIGGIOTTI

Lapkričio 23 d. Castelnuovo įstaigoj sve čiavosi penktasis Don Bosco įpėdinis kun. Renatas Ziggiotti, buvęs vyriausiu Salezie čių Kongregacijos rektorium. Jis nuo pat jaunystės dienų didelis lietuvių bičiulis.

Gazinio, alyvinio ir anglinio centrinio apšildymo specialistas J. Tarulis. Adresas: 14 Priory Rd., Kew, Surrey. Tel: RIC 6377.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

Leidžia Liet. Namų Akc. B-vė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS V-ba ir Europos Liet. Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 50 šil.; dolerio kraštuose — 6 doleriai metams; Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.